

Sociaal-culturele accommodaties

HET VERSCHIL **DAT** **EEN** PLEK MAAKT

Dit rapport
maakt zichtbaar
hoe sociaal-culturele
accommodaties het
dagelijks leven van
mensen verbinden en
versterken.

Inhoudsopgave

HET VERSCHIL **DAT** **EEN PLEK MAAKT**

Inleiding	6
1 Samenvatting	8
2 Context en achtergrond	12
3 Opzet en werkwijze van de Doorgaande dialoog	15
4 Resultaten	16
Werkwijze en opbouw	16
Samenvattingen per dimensie van Positieve gezondheid	16
4.2 De vragen besproken	17
DAGELIJKS FUNCTIONEREN	
2.1 Gemeentelijke informatie, advies en dienstverlening in de accommodaties	17
2.2 Toegankelijkheid van wijkaccommodaties	19
2.3 PR en communicatie	21
2.3 Participatie via basisbanen	23
2.4 Begeleiding van mensen met een basisbaan	24

MENTAAL WELBEVINDEN	
2.5 Mentaal welbevinden	26
2.6 Samenwerking met de gemeente	28
2.7 Besturen en beheerorganisaties	29
2.8 De rol van Groninger Dorpen	31
2.9 Samenwerking met BBOG en de Speeltuinentrale	32
LICHAAMSFUNCTIES	
2.10 Lichaamsfuncties	34
2.11 Gezonde voeding en samen eten	36
MEEDOEN	
2.12 Meedoen	38
2.13 Meedoen: vrijwilligers werven en behouden	41
2.14 Meedoen – Samenwerken is vanzelfsprekend	44
2.15 Een gevarieerd activiteiten aanbod	46
2.16 Van biljart tot bingo: het bruist overal anders	48
2.17 Elkaar weten te vinden: netwerken in wijk en dorp	50
2.18 Op tijd en goed geïnformeerd: samenwerking met de gemeente	52
2.19 Dichtbij en aanspreekbaar: de relatie tussen bewoners en bestuur	54
2.20 Een levendige plek: optimaal gebruik en balans in activiteiten	55
2.21 Slim en samen: effectief beheer in wijk en dorp	56
2.22 Iedereen welkom: toegankelijkheid en inclusie	59

KWALITEIT VAN LEVEN	
2.23 Ruimte voor initiatief: laagdrempelig en betrokken	60
2.24 Een warm welkom: gastvrijheid en ontmoeting	61
2.25 Een plek die gezien mag worden: onderhoud en uitstraling	63
2.26 Buitenruimte: duidelijkheid over verantwoordelijkheid	65
2.27 Oog voor elkaar: signaleren en steunen	66
ZINGEVING	
2.28 Plezier in het besturen: betrokken en betekenisvol	68
2.29 Waardering van vrijwilligers: kleine gebaren, grote betekenis	69
2.30 Waar bent u het meest trots op?	70
2.31 Wat moet absoluut behouden blijven?	72
4.3 Terugblik op het gesprek	72
5 Meerwaarde van sociaal-culturele accommodaties voor de sociale basis	74
6 Adviezen en actiepunten voor beleidsvelden	76
7 Samen bouwen aan de sociale basis	80
Bijlagen	82

*“ Als je de dingen niet zou doen,
dan zouden we elkaar een beetje kennen.
Door wat we doen,
kennen we elkaar veel beter ”*

De betekenis van sociaal-culturele accommodaties voor de sociale basis

Over dit rapport

In buurthuizen, speeltuinen, dorpshuizen en multifunctionele centra gebeurt veel meer dan zichtbaar is op het eerste gezicht. In deze plekken komt de samenleving samen: jong en oud, praktisch en kwetsbaar, vrijwilliger en professional. In dit rapport brengen we in beeld welke rol sociaal-culturele accommodaties spelen in het versterken van de sociale basis. Wat maakt deze plekken zo waardevol? Wat zien we in de praktijk en wat vraagt dat van beleid?

Door in gesprek te gaan met besturen, vrijwilligers en beheerders ontstaat een rijk en realistisch beeld. Van veerkracht, betrokkenheid en creatieve oplossingen. Maar ook van kwetsbaarheden, vragen en kansen. Dit rapport is bedoeld voor iedereen die zich bezighoudt met sociaal-culturele accommodaties: van beleidsmakers tot bewoners, van raadslid tot beheerder.

Gemeente Groningen

Afdeling DMO, Team Sociale basis

Verschenen:

Februari 2026

Contact:

mariette.leegwater@groningen.nl

Voorwoord

Allereerst wil ik mijn waardering uitspreken voor de besturen van de sociaal-culturele accommodaties. Voor hun tijd, hun openheid en de vele waardevolle en vaak ook verrassend plezierige gesprekken die ik met hen mocht voeren. Telkens opnieuw werd ik geraakt door de betrokkenheid en eerlijkheid waarmee zij hun verhalen deelden. Zonder hun inzet en bereidheid om mee te denken en mee te praten, had dit rapport er simpelweg niet kunnen liggen.

Graag wil ik daar persoonlijk iets aan toevoegen. In mijn bezoeken aan buurthuizen, wijkcentra en dorpsaccommodaties heb ik van dichtbij gezien hoeveel passie en doorzettingsvermogen er schuilgaat achter deze plekken. Ik ontmoette bestuurders, vrijwilligers en professionals die vaak buiten het zicht van de buitenwereld iedere dag opnieuw net dat beetje extra geven. Mensen die zich onvermoeibaar inzetten om ervoor te zorgen dat iedereen zich welkom, veilig en gezien kan voelen. Die betrokkenheid raakt mij steeds opnieuw en sterkt mij in de overtuiging dat deze voorzieningen het kloppend sociale hart van onze gemeente vormen.

Dit rapport is bedoeld voor iedereen die meer wil begrijpen van de wereld achter de voordeur van een

buurt- of dorps huis, speeltuin, MFC of wijkcentrum. Voor beleidsmakers, raadsleden en collega's binnen de gemeente. Voor bestuurders en vrijwilligers die dagelijks het verschil maken in hun eigen accommodatie. En voor welzijnsprofessionals en anderen die zich, vanuit welke rol dan ook, betrokken voelen bij de sociale infrastructuur binnen en buiten onze gemeente.

Het beeld dat uit de gesprekken naar voren komt, zal voor velen herkenbaar zijn. Niet alleen hier, maar ook in buurten en dorpen elders in het land vervullen sociaal-culturele accommodaties een vergelijkbare rol: als plekken van ontmoeting, ontwikkeling, ondersteuning, ontspanning en zingeving. Plekken waar mensen elkaar vinden en waar gemeenschappen vorm krijgen.

Besturen kunnen in dit rapport lezen hoe collega-accommodaties omgaan met dagelijkse vraagstukken, tegen welke uitdagingen zij aanlopen en welke oplossingen of ideeën mogelijk ook voor hen waardevol kunnen zijn. Beleidsmakers en professionele organisaties kunnen er inspiratie uit halen, trends herkennen en nieuwe verbindingen leggen tussen beleid en de praktijk van alledag. Bovenal laat dit rapport zien hoe groot de waarde is van deze plekken voor een sterke sociale basis. En hoe belangrijk het is om elkaar daarin echt te ontmoeten: beleid en praktijk, bestuur en professional, gemeente en vrijwilliger. Gewoon door met elkaar in gesprek te zijn. Want elkaar kennen loont. Het bouwt aan wederzijds begrip en vertrouwen. En alleen waar vertrouwen is, kan iets groeien.

Ik hoop dat iedere lezer de passie, warmte en enorme inzet voelt van de mensen achter deze plekken. En dat dit rapport bijdraagt aan blijvende aandacht, betrokkenheid en samenwerking rondom deze onmisbare voorzieningen in onze samenleving.

[Wethouder Eelco Eikenaar](#)

Accommodatiebeleid

Inleiding

In dit rapport staat de betekenis van sociaal-culturele accommodaties voor de sociale basis centraal. Deze plekken zijn veel meer dan een gebouw: ze vormen ontmoetingsplekken, veilige havens en bronnen van verbinding in buurten en dorpen.

Dit rapport gaat uiteindelijk over mensen. Over wat er gebeurt wanneer we elkaar echt ontmoeten, luisteren en de tijd nemen. Want alleen in een omgeving van vertrouwen en menselijkheid kan een sociale basis groeien en kunnen mensen tot bloei komen.

Voor dit onderzoek voerden we gesprekken met 47 besturen van sociaal-culturele accommodaties. Deze gesprekken maakten deel uit van de doorgaande dialoog, een werkwijze uit de nota *Sociale Basis* die het belang benadrukt van continu, open en onderzoekend contact met inwoners en maatschappelijke partners. Het doel: samen leren, koers houden en beleid laten aansluiten bij de praktijk.

Het gespreksinstrument dat we gebruikten is gebaseerd op het concept Positieve Gezondheid. Dit brede denkkader helpt ons om niet alleen te kijken naar fysieke gezondheid, maar ook naar mentale veerkracht, zingeving, sociale relaties en dagelijks functioneren. Dankzij deze invalshoek konden we een breed scala aan onderwerpen raken van activiteiten en samenwerking tot financiën, vrijwilligers en toekomstwensen.

Wat kunt u verwachten in dit rapport?

We gaan uitgebreid in op alle thema's die in de gesprekken aan bod kwamen en maken dit levendig met actuele voorbeelden uit de praktijk. Voor wie geen tijd heeft om het hele rapport te lezen, beginnen we met een uitgebreide samenvatting waarin de belangrijkste inzichten en adviezen staan. De samenvatting is bewust compact en zakelijk van toon. Zij geeft overzicht, maar kan niet alles vangen wat in de gesprekken is opgehaald.

De kern van dit rapport zit juist in de verhalen, voorbeelden en situaties uit de praktijk: in wat bestuurders en vrijwilligers dagelijks meemaken, en in wat deze plekken betekenen voor inwoners. Wie verder leest dan de samenvatting, krijgt een rijker en menselijker beeld van de sociale basis in Groningen.

Hoe is het rapport opgebouwd?

- **Samenvatting:**
een overzicht van de belangrijkste bevindingen en adviezen.
- **Context en werkwijze:**
waarom deze gesprekken zijn gevoerd en hoe we te werk gingen.
- **Resultaten en inzichten:**
wat we hebben gehoord en geleerd, inclusief praktijkvoorbeelden.
- **Meerwaarde en adviezen:**
hoe accommodaties bijdragen aan de sociale basis en welke beleidsacties nodig zijn.
- **Reflectie en vervolg:**
hoe we samen verder bouwen aan een sterke sociale basis.

Over de gebruikte termen in dit rapport

In dit rapport gebruiken we soms de termen 'gemeente' en 'gebiedsteams' naast elkaar. Daarmee bedoelen we niet dat gebiedsteams een externe partij zijn: zij zijn onderdeel van de gemeente Groningen. Het onderscheid dat we maken, gaat over de rol:

- Gemeente (beleid): beleidsafdelingen die kaders en strategie ontwikkelen.
- Gemeente (gebiedsteams): teams die dicht op de wijk staan en beleidsmatig wijkgericht werken. Zij hebben een regierol, signaleren en verbinden, maar voeren zelf geen welzijnsactiviteiten uit.

Dit onderscheid helpt om aanbevelingen concreet te maken, zonder de samenhang uit het oog te verliezen.

Wij nodigen u uit om de tijd te nemen voor dit rapport: niet alleen om geïnformeerd te zijn, maar om geraakt te worden door de verhalen achter de cijfers.

Want wie deze plekken begrijpt, ziet hoe beleid voelbaar wordt in het dagelijks leven van mensen en waarom sociaal-culturele accommodaties zo'n stevige basis vormen onder onze samenleving.

1 Samenvatting

Deze samenvatting ordent de inzichten. Het échte verhaal ontvouwt zich in de hoofdstukken die volgen.

Context en achtergrond

In heel Groningen van dorps huis tot buurtcentrum vinden dagelijks ontmoetingen plaats die bijdragen aan een sterke sociale basis. Sociaal-culturele accommodaties zijn plekken waar mensen samenkomen, meedoen, zich ontwikkelen en zich thuis voelen. Ze verschillen in vorm en omvang, maar hebben één gemeenschappelijk doel: het versterken van welzijn, leefbaarheid en verbondenheid.

Deze voorzieningen bieden een breed scala aan activiteiten: ontmoeting, ontspanning, ontwikkeling, informatie en ondersteuning. In dorpen is het dorps huis vaak dé centrale plek; in wijken vervullen multifunctionele centra (MFC's) die rol, aangevuld met buurtkamers en speeltuinaccommodaties. Wat ze gemeen hebben, is de inzet van vrijwilligers die zich met hart en ziel inzetten voor hun gemeenschap. Hun betrokkenheid is de motor achter deze plekken.

De gesprekken in dit rapport vonden plaats in het kader van de doorgaande dialoog een werkwijze die beleid en praktijk dicht bij elkaar brengt. Met een gespreksinstrument, gebaseerd op Positieve Gezondheid, gingen we langs thema's als activiteiten, doelgroepen, samenwerking, financiën, vrijwilligers en toekomstwensen. Zo ontstond een rijk beeld van hoe accommodaties bijdragen aan gemeentelijke doelen op het gebied van participatie, gezondheid, Wmo, jeugd, ouderenzorg en armoedebestrijding. We vroegen ook naar thema's rond zingeving: wat maakt deze plek betekenisvol voor mensen?

Financiële context

De gemeente Groningen ondersteunt 47 sociaal-culturele accommodaties, variërend van dorps huizen tot MFC's. Deze zijn divers in eigendom: 21 gemeentelijk, 14 van stichtingen, 10 gehuurd van woningcorporaties en 2 in schoolgebouwen. Daarnaast beheren buurtspeeltuinverenigingen 18 accommodaties, ondersteund door de Speeltuincentrale. Ook WerkPro, SGSB, BBOG en Vereniging Groninger Dorpen spelen een rol.

Het beleid onderscheidt vier typen: dorps huizen, buurtkamers, buurtcentra en MFC's. Sinds de herindeling in 2020 is het beleid geharmoniseerd en subsidies uitgebreid, onder meer voor organisatiekosten en zakelijke lasten. Het uitgangspunt: accommodaties zijn kosteloos beschikbaar voor activiteiten die bijdragen aan de sociale basis.

De totale gemeentelijke investering bedraagt **€ 6,7 miljoen per jaar**, verdeeld over exploitatie, onderhoud, organisatie, beheer en belangenbehartiging. Deze financiële basis is belangrijk, maar niet voldoende om alle uitdagingen op te vangen. Stijgende kosten en verduurzaming zetten druk op besturen, die vaak draaien op vrijwilligers.

Opzet en werkwijze van de doorgaande dialoog

De gesprekken met 47 accommodaties zijn gevoerd als onderdeel van de doorgaande dialoog: een structurele werkwijze om beleid en praktijk dichterbij elkaar te brengen. Het doel is samen leren, koers houden en bijsturen waar nodig. Door deze dialoog tweejaarlijks te voeren, ontstaat wederzijds vertrouwen en betrokkenheid.

De gesprekken duurden gemiddeld twee tot drie uur en werden gevoerd met bestuursleden, soms aangevuld met een beheerder of zakelijk leider. Vanuit de gemeente waren doorgaans drie personen aanwezig: een beleidsadviseur, een contractmanager en een vertegenwoordiger uit het gebiedsteam. Deze ontmoetingen lieten de diversiteit zien: van grote multifunctionele centra tot kleinschalige dorpshuizen en buurtkamers.

Om richting te geven, gebruikten we een gespreksinstrument gebaseerd op **Positieve Gezondheid**. Dit denkkader kijkt verder dan fysieke gezondheid en omvat ook mentale veerkracht, zingeving, meedoen, dagelijks functioneren en kwaliteit van leven. Per dimensie bespraken we thema's zoals activiteiten, doelgroepen, samenwerking, financiën, vrijwilligers en toekomstwensen. Zo ontstonden gesprekken die breed én concreet waren, en inzicht geven in hoe accommodaties bijdragen aan welzijn en leefbaarheid en welke rol beleid daarin kan spelen.

Reflectie op het gesprek

De gesprekken waren niet alleen informatief, maar ook inspirerend. Besturen waardeerden vooral de openheid, het wederzijds begrip en de ruimte om eigen punten in te brengen. Het gespreksinstrument, gebaseerd op Positieve Gezondheid, bood structuur en houvast, waardoor alle relevante onderwerpen aan bod kwamen. Voor veel besturen werkte het gesprek zelfs activerend: *"We gaan hier echt mee aan de slag,"* zei een van hen.

Hoewel de taal van het instrument soms wat ambtelijk leek, overheerste na afloop de tevredenheid. Het gesprek werd ervaren als leerzaam en stimulerend, en gaf ruimte voor reflectie op het eigen functioneren. Ook voor de gemeente was het waardevol: het kost tijd, maar levert inzicht, verbinding en vertrouwen op. Deze aanpak laat zien dat investeren in persoonlijke aandacht loont een les die breder toepasbaar is binnen beleid.

Resultaten uit de gesprekken

De gesprekken gaven een rijk beeld van wat sociaal-culturele accommodaties betekenen voor buurten en dorpen. We spraken niet alleen over activiteiten en financiën, maar ook over sfeer, samenwerking, toegankelijkheid en zingeving. Het leverde niet alleen feiten op, maar ook verhalen die raken.

Nabijheid en dienstverlening

Op veel plekken is de aanwezigheid van gemeentelijke partners zoals WIJ of de GGD een waardevolle aanvulling. In sommige accommodaties zijn spreekuren en inloopmomenten vanzelfsprekend, wat bewoners ervaren als laagdrempelig en prettig. Elders ontbreekt die nabijheid en wordt het gemist, vooral door ouderen die moeite hebben met reizen. Dorpen in het aardbevingsgebied benadrukken hoe belangrijk lokale spreekuren zijn voor vertrouwen en ondersteuning. Tegelijk klinkt een waarschuwing: als een accommodatie te veel met zorg wordt geassocieerd, kan dat mensen juist tegenhouden om binnen te lopen. Het gesprek hierover maakt duidelijk dat balans nodig is.

Toegankelijkheid en inclusie

De meeste accommodaties zijn fysiek goed toegankelijk, maar kleine belemmeringen, zoals een hoge drempel of een donkere entree kunnen veel betekenen. Toegankelijkheid gaat echter verder dan techniek: het gaat ook om gevoel. Voel je je welkom? Word je gezien? Een gebouw kan technisch toegankelijk zijn, maar als de ontvangst niet warm is, voelt de drempel alsnog hoog. Gastvrijheid heeft daarom twee kanten: het gebouw moet uitnodigend en toegankelijk zijn, én de mensen die er werken of vrijwilligers bepalen in hoge mate of bezoekers zich welkom voelen. Besturen beseffen dat de afwezigheid van klachten niet betekent dat er geen drempels zijn. Een automatische deur helpt, maar een vriendelijke begroeting en persoonlijke aandacht maken minstens zo'n groot verschil.

Communicatie en zichtbaarheid

Om mee te doen, moet je weten wat er te doen is. Besturen zetten zich met creativiteit in: van flyers en dorpsapps tot sociale media en persoonlijke uitnodigingen. Toch blijft het bereiken van bepaalde groepen lastig, zoals jongeren of nieuwe wijk of dorpsbewoners. Er is behoefte aan ondersteuning bij digitale communicatie en het beter benutten van bestaande middelen zoals wijkkranten en narrowcasting.

Meedoen en vrijwilligers

Vrijwilligers zijn de ruggengraat van deze accommodaties. Hun inzet maakt ontmoeting mogelijk, maar staat onder druk. Het vinden van bestuursleden is een groeiende uitdaging, vooral door de regeldruk en verantwoordelijkheden. Waardering blijkt cruciaal: een kerstpakket, een bedankje, maar vooral het gevoel dat je ertoe doet. Zoals een vrijwilliger zei: *“Je wordt blij van andere blije mensen.”*

Activiteiten en programmering

Het aanbod is overal anders, maar altijd betekenisvol. Van biljart tot bingo, van yoga tot kookworkshops, van spelweken tot toneel. Veel programma's ontstaan organisch, vanuit bewoners zelf. Jongeren blijven een uitdaging, ondanks incidentele sporttoernooien of workshops. Samenwerking met scholen en jongerenwerk biedt kansen, maar vraagt om extra inzet.

Mentaal welbevinden en veiligheid

Een sociaal-culturele accommodatie is meer dan een plek voor activiteiten: het is een veilige haven. Besturen besteden aandacht aan sfeer en omgang, soms via gedragsregels of trainingen zoals 'Rots en Water'. Pestgedrag wordt niet getolereerd, en op veel plekken is er oog voor kwetsbare bezoekers.

Samenwerking en netwerken

De relatie met de gemeente en gebiedsteams wordt overwegend positief ervaren, al is het contact soms persoonsafhankelijk. Waar netwerken goed functioneren, ontstaat samenhang en gezamenlijke programmering. Waar dat ontbreekt, ligt er ruimte voor verbetering.

Zingeving en trots

Bestuursleden halen voldoening uit het organiseren van activiteiten, het ontmoeten van mensen en het creëren van een plek die ertoe doet. Trots zit in kleine dingen: een geslaagd buurtfeest, een verbouwing die samen is gerealiseerd, een vrijwilliger die groeit in zelfvertrouwen. Zoals een vrijwilliger zei: *“Als je de dingen niet zou doen, dan zouden we elkaar een beetje kennen. Door wat we doen, kennen we elkaar veel beter”.*

Meerwaarde van sociaal-culturele accommodaties

Sociaal-culturele accommodaties zijn veel meer dan een gebouw: het zijn plekken waar ontmoeting, meedoen en betekenis samenkomen. Ze vormen een ankerpunt in dorpen en wijken, waar mensen elkaar vinden, zich ontwikkelen en soms gewoon even zichzelf kunnen zijn. Voor velen is het een plek van plezier en verbondenheid een huiskamer van de buurt.

Hun kracht zit in de breedte: van gezondheid en preventie tot participatie en zingeving. Ze dragen bij aan gezondheid in brede zin, niet alleen door bewegen en voeding, maar ook door structuur en sociale steun. Ze voorkomen soms zwaardere hulp door vroegsignalering. Bewoners doen mee, organiseren en groeien – van vrijwilliger tot basisbaan. Inclusie en zingeving zijn voelbaar, ook voor mensen met een rugzakje. En bovenal brengen ze plezier en energie: blijde mensen versterken elkaar.

De kracht zit ook in de variatie

Niet alleen in het type gebouw van dorpshuis tot MFC, van speeltuin tot buurtkamer, maar ook in de mensen die er werken en de vrijwilligers, de besturen die de koers bepalen, de manier van beheer en zakelijk leiderschap, en de context waarin ze staan: een dorp met sterke gemeenschapszin vraagt iets anders dan een stedelijke wijk met veel diversiteit. Elke plek is uniek, met een eigen schaal, cultuur en dynamiek. Juist die verschillen maken het netwerk als geheel krachtig. Eén norm past niet; maatwerk en erkenning van deze variatie zijn essentieel.

Conclusie: Wie investeert in deze plekken, investeert in mensen en gemeenschappen. Sociaal-culturele accommodaties zijn geen extraatje, maar een fundament onder een samenleving waarin mensen elkaar blijven zien, steunen en versterken.

Adviezen en actiepunten

Wat we leren uit de praktijk, is dat maatwerk en vertrouwen cruciaal zijn. Eén blauwdruk past niet: stad en dorp verschillen, en accommodaties vervullen uiteenlopende rollen, van plekken die vooral *bonding* versterken tot plekken die *bridging* mogelijk maken. Deze variatie vraagt om beleidsruimte voor lokale invulling. Nabijheid van de gemeente, korte lijnen en vaste contactpersonen maken samenwerking sterk. En omdat het dagelijks leven niet in hokjes past, moeten beleidsvelden elkaar opzoeken. Heldere communicatie en digitale zichtbaarheid helpen besturen verder.

Blijf investeren in accommodaties als kruispunt van beleid en praktijk. Faciliteer maatwerk en gebruik de indeling in typen en archetypen als richtinggevend kader: typen voor de praktische kant van subsidie en beheer, archetypen voor de sociale functie en dynamiek. Versterk samenwerking tussen beleidsvelden en maak die zichtbaar. Zorg voor duidelijke informatie en ondersteuning bij digitale communicatie. Houd oog voor vrijwilligers en bestuurskracht, en wees alert op financiële druk door stijgende kosten en verduurzaming. Maak accommodaties fysiek, sociaal en financieel toegankelijk.

Kritische gesprekken en acties

De doorgaande dialoog werkt: open gesprekken brengen knelpunten boven water en leiden tot oplossingen. Soms gaat het om zichtbaarheid van een speeltuin, soms om het functioneren van een bestuur. Onze insteek is altijd dezelfde: niet controleren, maar versterken. Samen zoeken naar wat beter kan, met oog voor de missie van de plek.

Signalen uit de gesprekken zijn direct opgepakt: van praktische oplossingen zoals een gerepareerde lift tot waarderingsovernames zoals de taartbonactie. Ook zijn verbindingen gelegd met WIJ-teams en andere partners. Besturen waarderen vooral de korte lijnen en het vaste contactpersoon-model: het geeft vertrouwen en maakt samenwerking eenvoudig.

2 Context en achtergrond

In heel Groningen – van dorps huis tot buurtcentrum – vinden dagelijks ontmoetingen plaats die bijdragen aan een sterke sociale basis. Sociaal-culturele accommodaties zijn plekken waar mensen samenkomen, meedoen, zich ontwikkelen en zich thuis voelen. Deze voorzieningen verschillen in vorm en omvang, maar hebben één gemeenschappelijk doel: het versterken van welzijn, leefbaarheid en verbondenheid in buurten en dorpen.

Een sociaal-culturele accommodatie biedt een breed scala aan activiteiten: ontmoeting, ontspanning, ontwikkeling, informatie en ondersteuning. In kleinere dorpen is het dorps huis vaak het centrale punt van samenkomen. In grotere wijken vervult een multifunctioneel centrum (MFC) die rol, aangevuld met buurtkamers of speeltuinaccommodaties dicht bij bewoners. De schaal verschilt, maar overal draait het om hetzelfde: ruimte bieden voor ontmoeting, initiatief en ondersteuning.

De achtergronden van besturen en het gebruik van accommodaties lopen sterk uiteen. Sommige locaties bruisen dagelijks van activiteiten en nemen een bredere rol op het gebied van participatiebeleid. Andere functioneren kleinschaliger, maar zijn juist belangrijk als laagdrempelige ontmoetingsplek. Wat ze gemeen hebben, is de inzet, betrokkenheid en liefde voor hun plek. Overal treffen we mensen die zich vol overtuiging inzetten voor de leefbaarheid van hun wijk of dorp.

Deze gesprekken maakten deel uit van de doorgaande dialoog: een werkwijze om beleid en praktijk dicht bij elkaar te brengen en wederzijds vertrouwen op te bouwen.

Bonding en bridging als sleutelbegrippen

Sociaal-culturele accommodaties versterken de sociale basis op verschillende manieren. Soms ligt de nadruk op *bonding*: het versterken van onderlinge banden binnen een bestaande groep, zoals in een dorps huis waar iedereen elkaar kent. Andere accommodaties richten zich meer op *bridging*: het verbinden van verschillende groepen en netwerken, zoals in een buurtthub in een diverse wijk. Deze begrippen helpen ons begrijpen hoe accommodaties bijdragen aan sociale cohesie en verbinding in buurten en dorpen.

Deze verschillen hangen samen met de schaal, cultuur en functie van een plek. In hoofdstuk 6 werken we dit verder uit aan de hand van *archetypen* een ordening die helpt om de variatie in accommodaties beter te begrijpen en beleid daarop af te stemmen.

Typen en archetypen: twee manieren van kijken

In het gemeentelijk beleid onderscheiden we vier *typen* accommodaties: dorps huizen, buurtkamers, buurtcentra en multifunctionele centra (MFC's). Deze indeling gebruiken we vooral voor het subsidiebeleid en voor afspraken over eigendom, onderhoud en beheer.

Daarnaast kijken we in dit rapport ook naar archetypen; een ordening die niet gaat over stenen of subsidie, maar over de functie van een plek in de sociale basis. Archetypen helpen ons begrijpen hoe een accommodatie zich verhoudt tot de gemeenschap: is het vooral een plek van *bonding* of van *bridging*? Deze archetypen komen later in hoofdstuk 6 terug als richtinggevend kader voor maatwerk in beleid.

Door beide perspectieven te combineren, typen voor de praktische kant en archetypen voor de sociale betekenis, kunnen we beleid beter afstemmen op wat accommodaties nodig hebben.

Daarom zetten we in op de doorgaande dialoog, vastgelegd in de Nota Sociale Basis. Deze aanpak zorgt voor betere afstemming tussen beleid en praktijk en biedt ruimte voor lokale invulling. Wat werkt in het ene dorp, werkt misschien anders in een wijk. Gebiedsteams spelen hierin een sleutelrol en waren aanwezig bij de gesprekken.

Het gespreksinstrument dat we gebruikten, gebaseerd op het brede denkkader van Positieve Gezondheid, bood houvast, maar liet ook ruimte voor het verhaal van elke plek. Dat maakte de gesprekken rijk, persoonlijk en betekenisvol. Zo bouwen we samen verder aan een sterke sociale basis.

Deze aanpak brengt verschillende beleidsvelden samen: vrijwilligersbeleid, participatie, gezondheidsbevordering, Wmo, jeugdbeleid, ouderenzorg en armoedebestrijding. Al deze terreinen raken aan het dagelijks leven van inwoners en vinden hun uitwerking juist op deze plekken. Dit maakt het gesprek rijker en waardevoller voor bestuur én beleid. Het laat zien hoe beleid in de praktijk tot leven komt en hoe lokale inzet bijdraagt aan gemeentelijke doelen.

Financiële context van sociaal-culturele accommodaties in Groningen

De gemeente Groningen kent een lange traditie van ondersteuning aan sociaal-culturele accommodaties. In totaal vallen 47 accommodaties onder het gemeentelijk beleid. Deze zijn divers in eigendom en organisatievorm: 21 in eigendom van de gemeente, 14 van stichtingen, 10 gehuurd van woningcorporaties en 2 in schoolgebouwen. Achttien accommodaties worden beheerd door buurtspeelverenigingen, ondersteund door de Speeltuincentrale Groningen. Daarnaast zijn WerkPro en SGSB actief als beheerorganisaties, en vervullen BBOG en Vereniging Groninger Dorpen een rol als belangenbehartiger.

Binnen het beleid onderscheiden we vier typen accommodaties:

Dorpshuizen: centrale ontmoetingsplekken in kleine dorpen, vaak de enige voorziening, met een breed aanbod en beperkte openingstijden.

Buurtkamers: kleinschalige accommodaties gericht op specifieke groepen bewoners, waaronder speeltuinaccommodaties. Ze werken samen met buurtcentra en MFC's.

Buurtcentra: middelgrote accommodaties met ruime openingstijden en een breed activiteitsaanbod voor de wijk.

Multifunctionele centra (MFC's): grote accommodaties met een centrale functie voor een wijk of gebied, met een breed aanbod en intensieve samenwerking met andere voorzieningen

Deze indeling in typen is vooral relevant voor het subsidiebeleid en eigendomsvraagstukken. Voor de sociale betekenis en dynamiek van een plek gebruiken we later in dit rapport archetypen als aanvullend kader.

Sinds de gemeentelijke herindeling in 2020 is het accommodatiebeleid geharmoniseerd. Het beleid van de voormalige gemeente Groningen is als basis genomen en aangepast voor de nieuwe situatie. Voor accommodaties in Haren en Ten Boer betekende dit een uitbreiding van de subsidie, onder andere met organisatiekosten en in Ten Boer een bijdrage voor zakelijke lasten.

De financiering verschilt per gebied. In de stad Groningen ontvangen accommodaties een exploitatie- en beheersubsidie, waarbij grotere locaties extra ondersteuning krijgen voor zakelijk leiderschap. In Haren en Ten Boer wordt gewerkt met vaste bedragen per accommodatie. Alle accommodaties ontvangen daarnaast subsidie voor organisatie- en zakelijke kosten. Besturen die eigenaar zijn van hun pand ontvangen een aanvullende onderhoudssubsidie. Voor speeltuinen is er een aparte onderhoudssubsidie, en de Speeltuincentrale ontvangt een bijdrage voor ondersteuning van de verenigingen. Ook BBOG en Groninger Dorpen ontvangen subsidie.

*Wijkvoorstelling
Zand Erover in Het Vinkhuys*

Het uitgangspunt van het beleid is dat sociaal-culturele accommodaties kosteloos beschikbaar zijn voor activiteiten die bijdragen aan de sociale basis. Een volledig overzicht van de subsidiestromen staat in de bijlage.

Overzicht van investeringen

Categorie	Bedrag
Accommodatie	€ 2.314.301
– Hypotheek en huur	€ 687.267
– Zakelijke lasten	€ 107.372
– Onderhoudskosten accommodaties	€ 100.000
– Onderhoudskosten speeltuinen	€ 219.662
– Rente, afschrijving, zakelijke lasten en onderhoud eigen vastgoed	€ 1.200.000
Exploitatie	€ 1.420.290
Organisatie	€ 113.717
Beheer	€ 2.805.200
Belangenbehartigings-/samenwerkingsorganisaties	€ 14.000
Totaal	€ 6.667.508

3 Opzet en werkwijze van de Doorgaande dialoog

De doorgaande dialoog

In dit onderzoek stonden gesprekken centraal met besturen van 47 sociaal-culturele accommodaties. Deze gesprekken maken deel uit van de zogenaamde doorgaande dialoog: een werkwijze waarin we op een open, reflectieve manier contact onderhouden met inwoners en maatschappelijke partners. Het doel is om samen te blijven leren, koers te houden én bij te sturen waar nodig.

Door deze gesprekken tweemaal per jaar te voeren, bouwen we aan wederzijds vertrouwen en vergroten we de betrokkenheid van de accommodaties bij het bredere beleid rond de sociale basis.

Deelnemende accommodaties

We hebben met de besturen van 47 sociaal-culturele accommodaties gesproken. De gesprekken duurde gemiddeld 2 tot 3 uur. De gesprekken vonden plaats met één of meerdere bestuursleden per locatie en soms was de zakelijk leider of beheerder ook aanwezig bij het gesprek. De gesprekken zijn voor ons en de besturen als positief ervaren. Wij vonden het ook mooi om de diversiteit te ervaren.

Deze diversiteit, van stad tot dorp, van grote multifunctionele centra tot kleinere buurtaccommodaties en dorpshuizen, zorgt voor een rijk en genuanceerd beeld van wat er leeft op lokaal niveau.

Aanleiding en doel van dit gesprek

De gesprekken dienen meerdere doelen: bewustwording, verbinding en versterking. Ze helpen om gezamenlijk te reflecteren: hoe staan we ervoor? Wat gaat goed, waar is ruimte voor groei, en wat hebben accommodaties nodig om hun maatschappelijke rol goed te blijven vervullen?

*Het bestuur van
Het trefpunt in Thesinge*

We werken daarbij vanuit een gedeelde missie: ontmoeting stimuleren, een aantrekkelijk activiteitenaanbod bieden, en ruimte maken voor welzijnsactiviteiten van de gemeente en partners. Dit alles draagt bij aan een samenleving waarin mensen zich kunnen ontwikkelen, meedoen en zich verbonden voelen en daarmee de sociale basis versterken.

Het gespreksinstrument: Positieve gezondheid als uitgangspunt

Voor de gesprekken is een gespreksinstrument ontwikkeld dat is gebaseerd op het concept Positieve gezondheid. Dit brede denkkader helpt ons verder te kijken dan alleen fysieke gezondheid, en richt zich ook op mentale veerkracht, zingeving, meedoen, dagelijks functioneren en kwaliteit van leven.

Per dimensie zijn gespreksthema's opgesteld die aansluiten bij wat er speelt binnen en rondom de accommodatie. Zowel vanuit het individuele perspectief ("hoe gaat het met de mensen die hier komen?") als vanuit de ruimtelijke of maatschappelijke context ("wat betekent deze plek voor de wijk, het dorp of de buurt?").

Deze benadering helpt om betekenisvolle gesprekken te voeren die breed, maar ook concreet zijn. Zo ontstaat er een volledig beeld van hoe sociaal-culturele accommodaties bijdragen aan welzijn en leefbaarheid, en welke rol beleid hierin kan spelen.

4 Resultaten

Samenvattingen per dimensie van Positieve gezondheid

Werkwijze en opbouw van dit hoofdstuk

Om goed zicht te krijgen op hoe wijkaccommodaties bijdragen aan het versterken van de sociale basis, zijn we met alle besturen in gesprek gegaan. Dit specifieke gesprek noemen we de “doorgaande dialoog”. Dit uitgebreide gesprek willen we eenmaal per twee jaar met de besturen voeren, dit gesprek maakt deel uit van de doorgaande dialoog zoals beschreven in de actielijn “doorgaande dialoog”. We gebruiken voor dit specifieke gesprek een vaste set vragen, niet als afvinklijst, maar als uitnodiging tot een open gesprek: over wat goed gaat, waar kansen liggen en wat nodig is om te verbeteren. Ook willen we met deze gesprekken de besturen informeren over de gemeentelijke doelen vanuit de verschillende beleidsvelden en laten zien op welke manieren zij daar vaak al aan bijdragen.

De vragen zijn geordend langs de zes dimensies van Positieve Gezondheid. Deze indeling helpt ons om breed te kijken naar wat inwoners nodig hebben om zich goed te voelen en mee te doen in hun wijk of dorp. Tegelijk maken we bij elke dimensie ook een ruimtelijke vertaling: wat betekent deze voor de inrichting en functie van een wijkaccommodatie?

In dit hoofdstuk bespreken we per vraag kort wat we gehoord hebben. We geven daarbij een samenvatting, lichten opvallende signalen of patronen uit en benoemen inspirerende voorbeelden. Waar mogelijk geven we praktische tips en handreikingen mee. Zo willen we niet alleen ophalen, maar ook iets teruggeven.

4.2 De vragen besproken

DAGELIJKS FUNCTIONEREN

2.1 Gemeentelijke informatie, advies en dienstverlening in de accommodaties

 Missie:
Gelijke kansen voor onze inwoners

 Vraag:
Het faciliteren van gemeentelijke welzijnsactiviteiten (zoals informatie, advies en dienstverlening)
(Kan iedereen worden gefaciliteerd: ook blinden, doven, laaggeletterden?)

In dit deel van het onderzoek hebben we gekeken of er in de accommodaties gemeentelijke welzijnsactiviteiten worden gefaciliteerd. Denk aan spreekuren van het WIJ-team, voorlichtingsbijeenkomsten, de GGD of andere vormen van ondersteuning die bijdragen aan het dagelijks functioneren van bewoners. Deze vraag kwam voort uit de wens om zicht te krijgen op de nabijheid en toegankelijkheid van hulp en ondersteuning in de leefomgeving van inwoners.

Wat we zagen en hoorden

Wat opvalt, is dat het beeld hierin sterk wisselt. In sommige accommodaties is structureel sprake

*MFC Het DOK
ziet zichzelf als
de huiskamer
← van de wijk.*

van gemeentelijke aanwezigheid, bijvoorbeeld via inloopsprekuren van WIJ, het consultatiebureau of andere partners. Deze aanwezigheid wordt vaak gewaardeerd. Inwoners ervaren de korte lijnen en de laagdrempeligheid als prettig. Een mooi voorbeeld hiervan is *Het Dok*: daar zijn onder één dak de bibliotheek, burgerzaken, GGD, het consultatiebureau, WIJ én een restaurant gevestigd. Het bestuur is blij met al deze voorzieningen, die zorgen voor verbinding. Ze zien zichzelf als de huiskamer van de wijk. Ook in Het Heerdenhoes is sprake van een sterke bundeling van functies. Bewoners kunnen er terecht met uiteenlopende vragen, wat als waardevol wordt ervaren. Tegelijkertijd geeft het bestuur aan dat deze bundeling ook een keerzijde heeft: voor sommige zorgmijders is de drempel te hoog. Een sociaal-culturele accommodatie moet niet te veel geassocieerd worden met zorg, anders wordt het minder vanzelfsprekend om er gewoon even binnen te lopen.

Tegelijk zijn er ook veel locaties waar dit soort dienstverlening (nog) ontbreekt. Meerdere besturen geven aan dat zij graag een spreekuur van WIJ zouden

willen, of een vorm van regelmatige aanwezigheid. Soms is een spreekuur in het verleden gestopt vanwege tegenvallende belangstelling. In *De Stroming* wordt het als een gemis ervaren dat WIJ er niet meer is, met name omdat veel ouderen de afstand naar een andere locatie lastig vinden. Voor hen is nabijheid essentieel.

Er zijn ook plekken waar wel contact is geweest met WIJ of andere organisaties, maar waar dit (nog) geen structureel vervolg heeft gekregen. In sommige gevallen geven vrijwilligers of besturen aan dat zij graag willen samenwerken, bijvoorbeeld door het organiseren van een laagdrempelig spreekuur of door een koppeling te maken met bestaande activiteiten zoals een koffie-inloop.

Soms komt het WIJ-team incidenteel langs, maar is er behoefte aan meer continuïteit en zichtbaarheid. Tussen de regels door klinkt ook regelmatig twijfel of men wel goed weet wat er mogelijk is of hoe samenwerking tot stand kan komen. In deze gevallen is ondersteuning vanuit het gebiedsteam of opbouwwerk helpend om verbindingen te leggen.

In verschillende dorpshuizen in het gebied Ten Boer worden spreekuren georganiseerd die te maken hebben met de aardbevingsproblematiek. Deze spreekuren bieden bewoners de mogelijkheid om vragen te stellen over schadeafhandeling, versterking en andere gevolgen van de aardbevingen. Besturen geven aan dat deze aanwezigheid belangrijk is voor het gevoel van nabijheid en vertrouwen, juist omdat de problematiek veel impact heeft op het dagelijks leven in deze dorpen.

Tegelijkertijd zien we ook prachtige voorbeelden van lokale kracht en initiatief. In *Engelbert* richtten inwoners zelf de stichting *Noaberdienst* op, waarmee zij buurtgenoten ondersteunen die aandacht of hulp nodig hebben. De vrijwilligers zijn vaak mensen met een achtergrond in zorg of welzijn. Een mooi voorbeeld van een sterke sociale basis: mensen zorgen voor elkaar, uit liefde voor hun dorp. In *De Schakel* organiseert de pachter thematische bijeenkomsten op eigen initiatief – een krachtige illustratie van eigenaarschap. En in *buurtcentrum Oranjewijk* vindt wekelijks een juridisch spreekuur plaats, georganiseerd door studenten.

In de gesprekken klinkt ook zorg door over de vele personele wisselingen binnen WIJ. Dit wordt als storend ervaren en belemmert het opbouwen van duurzame relaties. Continuïteit in gezichten en samenwerking is van groot belang.

Conclusie

De mate van gemeentelijke aanwezigheid in wijkaccommodaties verschilt sterk per locatie, net als de behoefte daaraan. Sommige accommodaties functioneren

prima zonder structurele bemoeienis van de gemeente, terwijl andere juist graag méér verbinding zoeken met WIJ of het gebiedsteam. In dorpen waar aardbevingsproblematiek speelt, zien we dat spreekuren hierover een belangrijke rol vervullen in het bieden van nabijheid en vertrouwen. Er liggen kansen om deze samenwerking te versterken, met oog voor de eigenheid van elke plek.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Maak inzichtelijk welke vormen van informatie en dienstverlening mogelijk zijn via accommodaties.
- Ga samen met besturen, gebiedsteams en WIJ in gesprek over passende vormen van zichtbaarheid en aanwezigheid, waarbij wordt aangesloten bij het karakter en de behoefte van de locatie (bijvoorbeeld in de vorm van periodieke aanwezigheid, inloopmomenten of samenwerking rond bestaande activiteiten).
- Houd oog voor de balans tussen structuur bieden en ruimte laten: niet elke plek vraagt om dezelfde aanpak.
- Deel goede voorbeelden, zodat accommodaties van elkaar kunnen leren.

VOOR BESTUREN:

- Geef duidelijk aan welke vormen van samenwerking gewenst zijn en waar informatie ontbreekt.
- Benut bestaande activiteiten, zoals koffie-inloop, om laagdrempelige spreekuren te koppelen.
- Onderhoud contact met gebiedsteams en WIJ om

Stichting Noaberdienst in Engelbert

- Beperk personele wisselingen binnen WIJ waar mogelijk, en investeer in continuïteit.
- Let op het imago van een sociaal-culturele accommodatie: als de nadruk te sterk ligt op zorg, kan dit mensen juist tegenhouden om binnen te lopen. Niet iedereen wil geassocieerd worden met 'zorg' of het idee krijgen dat je er alleen komt als er iets met je aan de hand is.
- Weeg bij samenwerking steeds af hoe dienstverlening kan worden ingebed zónder dat een sociaal-culturele accommodatie primair als 'zorglocatie' wordt gezien.

mogelijkheden te verkennen die passen bij de eigen identiteit en draagkracht van de accommodatie.

- Deel inspirerende voorbeelden met andere accommodaties om van elkaar te leren.

2.2 Toegankelijkheid van wijkaccommodaties

Missie:

Gelijke kansen voor onze inwoners.

Vraag:

De accommodatie is goed bereikbaar en toegankelijk voor alle inwoners uit het gebied.

Toegankelijkheid is een belangrijk speerpunt van de gemeente Groningen. De stad wil inclusief zijn en sluit niemand uit. Daarom wordt niet alleen gekeken naar fysieke drempels, maar ook naar gastvrijheid, duidelijke informatie en of mensen zich welkom voelen. Vanuit die brede blik stelden we de vraag: hoe toegankelijk zijn onze wijkaccommodaties in de praktijk voor alle inwoners?

Het afgelopen jaar is in het kader van het investeringshuisvestingsprogramma door het bureau ICS ook met besturen gesproken over de staat en toegankelijkheid van de gebouwen. Dat onderzoek richtte zich vooral op fysieke aspecten. In dit hoofdstuk kijken we daarnaast juist ook naar de beleving van toegankelijkheid: hoe makkelijk kom je binnen, voel je je welkom, en wordt er rekening gehouden met mensen met verschillende beperkingen?

Wat we zagen en hoorden

Uit de gesprekken blijkt dat veel accommodaties in de basis goed bereikbaar en toegankelijk zijn.

Vrijwel overal zijn invalidentoiletten aanwezig, zijn oprijplaten beschikbaar of zijn aanpassingen gedaan zoals automatische deuren of hellingbanen. Een mooi voorbeeld is *Het Dok*, waar voorzieningen als een automatische schuifdeur, ringleiding en ruime entree bijdragen aan laagdrempelig gebruik. Tegelijkertijd geeft *Het Dok* aan dat zij de entree verder verbeteren, omdat de huidige elektrische deuren voor scootmobielen en rollators nog niet optimaal zijn. Deze aanpassing wordt inmiddels meegenomen in de plannen voor uitbreiding van het gebouw, zodat toegankelijkheid straks niet alleen goed, maar optimaal is. Dit laat zien dat toegankelijkheid een continu aandachtspunt blijft ook bij accommodaties die al veel hebben gerealiseerd.

Tegelijkertijd zijn er op andere plekken nog kleine, maar soms bepalende belemmeringen. Denk aan smalle opritten, hoge drempels of het ontbreken van automatische deuren. Bij meerdere accommodaties moeten bezoekers nog handmatig de voordeur openen, wat lastig is voor mensen in een rolstoel. *Het Trefpunt* in Beijum noemt bijvoorbeeld de wens voor schuifdeuren en een ringleiding. Bij *Het Tuinpad*

vormde een heuvelachtig terrein en een glad pad een knelpunt, zeker nu auto's niet meer op het voorterrein mogen staan. Inmiddels is er actie ondernomen: er is een nieuwe toerit aangelegd vanaf de weg naar het gebouw, geschikt voor rollators. Hierdoor kunnen bezoekers het hoogteverschil beter overbruggen en is de toegankelijkheid merkbaar verbeterd.

In *Het Poortershoes* is de trap naar boven een structureel probleem; een traplift is overwogen, maar niet gerealiseerd.

Ook verlichting en sociale veiligheid worden genoemd als aandachtspunten: donkere entrees of moeilijk vindbare gebouwen kunnen drempels opwerpen, zoals bij Buurtcentrum Oranjewijk. In dorpen speelt vooral herkenbaarheid: In *De Meuln* (Sint Annen) blijkt een klinkerpad dat glad wordt bij regen een probleem voor minder mobiele bezoekers.

Toegankelijkheid gaat verder dan alleen fysieke aanpassingen. Besturen geven aan weinig directe signalen te ontvangen van mensen die wegblijven vanwege ontoegankelijkheid. Tegelijkertijd beseffen ze dat de afwezigheid van klachten niet automatisch betekent dat er geen belemmeringen zijn. In *Het Poortershoes* wordt daar proactief mee omgegaan: een buurtbewoner met een beperking geeft geregeld advies over mogelijke verbeterpunten. Zulke ervaringskennis blijkt waardevol.

Dorpshuis Hoogkerk

Ook zichtbaarheid speelt een rol. Bij accommodaties zoals *Dorpshuis Hoogkerk* en *De Sonde* is het vanaf de straat niet direct duidelijk dat er een sociaal-culturele functie in het gebouw zit. Beide accommodaties geven aan dat dit samenhangt met hun positie binnen een vensterschool. Die constructie biedt voordelen, maar maakt het lastig om een eigen identiteit en zichtbaarheid te creëren. Het bestuur benoemt dat dit niet eenvoudig aan te passen is en dat het ten koste gaat van herkenbaarheid voor nieuwe bezoekers.

Daartegenover staat *Het Floreshuis*, dat vaak als positief voorbeeld wordt genoemd: een pand dat van buitenaf uitnodigt om binnen te komen. De open uitstraling, herkenbare entree en ligging naast een supermarkt en een drukke openbare weg zorgen voor zichtbaarheid en toegankelijkheid. Deze combinatie maakt dat mensen het gebouw makkelijk vinden en zich welkom voelen nog vóór ze de deur binnenstappen.

Opvallend is daarnaast hoe de inrichting van de buitenruimte van invloed is op de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid. Zo ligt de speeltuin bij *BSV Vinkhuizen* wat verscholen en is omsloten door een hoog hek. Dat maakt de plek minder zichtbaar vanaf de straat. Mensen weten soms niet dat er een speeltuin is, of staan voor een gesloten poort. In tegenstelling hiermee ligt de speeltuin bij *BSV Paddepoel* meer open, zonder hoog hek, en is vanuit meerdere kanten goed zichtbaar. Dat nodigt meer uit tot gebruik en zorgt voor natuurlijke sociale controle. Meerdere besturen, zoals *BSV Paddepoel* en *BSV Selwerd*, werken bovendien aan inclusieve speeltuinen om ook kinderen met een beperking mee te laten spelen.

Conclusie

De meeste accommodaties zijn in de basis goed toegankelijk, maar er blijven praktische knelpunten die soms ongemerkt toch belemmerend werken. Toegankelijkheid is meer dan techniek: het gaat ook over

gevoel, welkom zijn, en gezien worden. Dat vraagt om blijvende aandacht én samenwerking, bijvoorbeeld met ervaringsdeskundigen of partners zoals Toegankelijk Groningen.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Zorg samen met het bestuur voor zichtbaarheid: laat van buitenaf goed zien dat het om een sociaal-culturele accommodatie gaat.
- Stimuleer een warme, uitnodigende sfeer: mensen moeten zich welkom voelen, ook als ze kwetsbaar zijn.
- Bespreek verantwoordelijkheden: maak duidelijk wie wat doet rond onderhoud en aanpassingen.
- Deel goede voorbeelden, zoals de aangepaste filmzaal van Het Dok, de inzet van buurtbewoners in Het Poortershoes, en het toegankelijkheidsonderzoek bij De Schakel.
- Werk met ervaringsdeskundigen: betrek mensen met een beperking actief bij het verbeteren van toegankelijkheid.
- Ondersteun initiatieven voor inclusieve speeltuinen, zoals bij BSV Paddepoel en BSV Selwerd.
- Investeer in duidelijke bewegwijzering en verlichting, zodat entrees veilig en herkenbaar zijn.
- Zorg dat toegankelijkheidsnormen standaard worden meegenomen bij renovatie en onderhoud.

VOOR BESTUREN:

- Vraag actief feedback van bezoekers over toegankelijkheid en gebruik deze om verbeteringen door te voeren.
- Zorg dat informatie over activiteiten ook beschikbaar is in toegankelijke vormen (bijvoorbeeld grote letters, pictogrammen, digitale toegankelijkheid).
- Organiseer trainingen voor vrijwilligers en betaalde krachten over gastvrijheid en omgaan met diverse doelgroepen.
- Werk samen met lokale organisaties die expertise hebben op het gebied van inclusie en toegankelijkheid.

2.3 PR en communicatie

Missie:

Gelijke kansen voor onze inwoners

Vraag:

Een goede PR en communicatie zorgen ervoor dat mensen weten waarvoor ze in de accommodatie terecht kunnen.

Om mee te kunnen doen, moet je weten dat er iets te doen is. Vanuit dat eenvoudige gegeven stelden we in de gesprekken de vraag hoe accommodaties hun PR en communicatie vormgeven. Want hoe bereik je inwoners op een manier die past bij de buurt of het dorp? Wat werkt, wat niet, en wat zijn inspirerende voorbeelden om van te leren?

Wat hebben we gehoord

Wat opvalt, is de enorme inzet en creativiteit van de besturen. Vrijwel overal wordt gebruik gemaakt van meerdere kanalen: van flyers tot wijkkranten, van sociale media tot dorpsapps. Sommige accommodaties hebben een eigen pr-commissie of zetten zelfs een redactieteam in om een huis-aan-huisboekje te maken. Zo verspreidt *MFC Engelbert* vijf keer per jaar een programmaboekje in het dorp én in Meerstad. De redactie bestaat uit betrokken dorpsbewoners. Het boekje zorgt niet alleen voor informatie, maar ook voor herkenning en verbinding.

In *Buurtcentrum Stadspark* wordt jaarlijks een programmaboekje huis-aan-huis verspreid. Dit wordt aangevuld met losse flyers voor bijvoorbeeld Pasen

en kerst. Daarnaast maken ze gebruik van Facebook, Instagram en hun eigen website. Ook *De Schakel* laat via Facebook, posters, een website en de wijkkrant van zich horen. Een simpele poster bij de supermarkt blijkt nog altijd een doeltreffende manier om bewoners te bereiken.

In dorpen wordt veel gebruikgemaakt van groepsapps, zoals in Sint Annen, waar bijna alle 80 huishoudens (circa 120 inwoners) zijn aangesloten. Deze app en e-mail zijn het meest effectief voor interne communicatie, terwijl Facebook wordt ingezet voor activiteiten die ook aantrekkelijk zijn voor mensen van buiten het dorp.

In accommodaties met een meer clubhuisachtige cultuur, zoals *BSV FEO*, is mond-tot-mondreclame nog steeds de belangrijkste manier om mensen te bereiken. Bij veel buurtspeeltuinen zien we dat Facebook het meest gebruikte kanaal is, soms aangevuld met Instagram. Grotere accommodaties zetten vaker flyers, wijkkrantjes en programmaboekjes in om een breder publiek te bereiken.

Ook in de stad blijkt persoonlijke communicatie vaak het meest effectief. In *Het Floreshuis* trekken medewerkers jaarlijks met een bakfiets de wijk in om taart uit te delen en in gesprek te gaan met bewoners. Daarbij horen ze vaak opmerkingen als: "O, bedoel je dat gebouw waar je ook met financiën terecht kunt?" een teken dat gerichte communicatie loont.

Een bijzonder voorbeeld van persoonlijke betrokkenheid zagen we bij *De Semmelsteede*. Bestuursleden gaan daar voor bepaalde activiteiten letterlijk de wijk in en bellen bij mensen aan om hen persoonlijk uit te nodigen mee te gaan op bijvoorbeeld een reisje. Juist deze directe benadering zorgt ervoor dat mensen zich gezien en welkom voelen. Het laat zien hoe groot de sociale waarde van warme, menselijke communicatie kan zijn.

Ook het samenwerken met andere organisaties wordt vaak genoemd als versterkende factor. In *Oosterpoort* is er een gezamenlijke flyer vanuit het WIJ-team, het *Poortershoes*, de school en de BSV, waardoor bewoners een overzicht krijgen van alles wat er in hun buurt gebeurt. Zulke bundeling van krachten vergroot het bereik én schept overzicht.

Toch blijft het bereiken van sommige groepen lastig. Besturen gaven aan dat jongeren of kwetsbare groepen, zoals kinderen op het speciaal onderwijs of nieuwe wijkbewoners, soms buiten beeld blijven. In *De Stroming* werd het belang van communicatie naar jonge ouders benoemd: niet iedereen voelt zich vanzelfsprekend aangesproken of weet wat er te doen is. Besturen zoeken naar manieren om die groepen beter te betrekken.

Daarnaast is er niet altijd voldoende tijd of capaciteit om structureel aan communicatie te werken. Meerdere besturen gaven aan dat er behoefte is aan ondersteuning iemand die helpt met het bijhouden van de website, of tips geeft over effectieve communicatiekanalen. In een aantal gevallen is er wel een website, maar wordt die zelden bijgehouden door gebrek aan tijd of kennis.

Wat we ook hoorden, is dat sommige besturen niet altijd goed weten welke communicatiemiddelen er via andere partijen beschikbaar zijn zoals de wijkkrant van de bewonersorganisatie of narrowcasting-schermen in een wijk. Een betere afstemming en het delen van mogelijkheden kan hier helpen.

Conclusie

Goede communicatie is essentieel voor het gebruik van de accommodaties. Besturen zetten zich vol enthousiasme in om zichtbaar te zijn, maar lopen ook tegen grenzen aan in tijd en capaciteit. Communicatie sluit sterk aan bij de schaal en cultuur van de plek: dorpen vertrouwen op persoonlijke netwerken en dorpsapps, terwijl stedelijke accommodaties vaker sociale media en drukwerk inzetten. Grotere accommodaties gebruiken vaker flyers en

wijkkrantjes om een breder publiek te bereiken. Mond-tot-mondreclame blijft krachtig, zeker in accommodaties met een clubhuiscultuur. Tegelijk is er een duidelijke behoefte aan meer structuur en ondersteuning bij digitale communicatie. Er liggen kansen in samenwerking en het beter benutten van bestaande middelen in de wijk of het dorp.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Ondersteun besturen bij het verbeteren van hun online zichtbaarheid (bijv. via training of formats).
- Stimuleer samenwerking met bewonersorganisaties, WIJ-teams en andere partners in gezamenlijke communicatie-uitingen.
- Breng communicatiemiddelen in kaart waar accommodaties gebruik van kunnen maken (wijkkranten, buurtapps, schermen, enz.).
- Zet in op het delen van goede voorbeelden van de bakfiets van Het Floreshuis tot het persoonlijk aanbellen in De Semmelstee.

VOOR BESTUREN:

- Zorg voor regelmatige updates van digitale kanalen, zoals websites en sociale media, om informatie actueel te houden.
- Bundel krachten met andere organisaties in de wijk voor gezamenlijke flyers of nieuwsbrieven.
- Vraag actief feedback van bezoekers over hoe zij informatie ontvangen en wat beter kan.

- Ontwikkel een praktische toolkit voor communicatie, inclusief tips voor sociale media, huisstijl en het bereiken van specifieke doelgroepen.
- Faciliteer toegang tot centrale kanalen zoals gemeentelijke websites of narrowcasting, zodat accommodaties hun activiteiten breder kunnen delen.
- Maak communicatie een vast onderdeel van de doorgaande dialoog: wat werkt, waar is ondersteuning nodig, en hoe kunnen we elkaar versterken?

- Gebruik persoonlijke benadering waar mogelijk – zoals aanbellen of een praatje in de supermarkt – om mensen zich welkom te laten voelen.
- Benut bestaande middelen zoals dorpsapps, wijkkranten en buurtplatforms optimaal

2.3 Participatie via basisbanen

Missie:

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen werken

Vraag:

Mensen met een basisbaan of ID-baan zijn werkzaam in de sociaal-culturele accommodatie

Een sociaal-culturele accommodatie is niet alleen een plek van ontmoeting, maar ook een plek waar mensen mee kunnen doen op allerlei manieren. Daarom stelden we in onze gesprekken ook de vraag: zijn er mensen met een basisbaan of ID-baan actief in de accommodatie, en hoe werkt dat in de praktijk?

Wat we hebben gehoord

De ervaringen van besturen zijn divers. Sommige accommodaties zijn enthousiast. Zo kan in De Groenberg in Glimmen dankzij een basisbaner het gebouw drie dagen per week open zijn. In Het Poortershoes zijn drie mensen met een basisbaan actief zij passen goed in het team en leveren waardevolle bijdragen. Het Vinkhuys zegt zelfs dat de mensen met een ID- of basisbaan “de kurk zijn waar het op drijft”.

We hoorden ook mooie menselijke verhalen. Zoals in *Het Poortershoes*, waar een artikel in Trouw de impact van een basisbaan laat zien. Ernst Boiten, jarenlang zonder werk, vertelt hoe hij met zijn basisbaan als kok zijn leven op de rit kreeg: “Ik lig niet meer wakker als de stofzuiger kapot is.” Het is een krachtig voorbeeld van wat participatie op maat kan betekenen.

Een nieuw voorbeeld komt uit *Dorpshuis Ten Post*: daar heeft het bestuur zelf een vrijwilliger met een afstand tot de arbeidsmarkt succesvol laten re-integreren. Het UWV wilde haar volledig afkeuren, maar het bestuur heeft haar begeleid en alles zelf geregeld zodat zij een reguliere baan kreeg zonder gebruik te maken van officiële regelingen. Dit laat zien hoe groot de impact van lokale inzet kan zijn.

Tegelijkertijd zien we dat het werken met mensen met een basisbaan niet vanzelf gaat. Begeleiding kost tijd en inzet. Niet iedereen is even belastbaar. Sommige mensen hebben structuur of rust nodig, of kunnen slechts bepaalde taken uitvoeren. Enkele besturen gaven aan dat eerdere ervaringen moeizaam waren, of dat ze nu geen ruimte hebben voor goede begeleiding. Het vraagt dus afstemming en maatwerk.

We zagen ook dat een aantal besturen, hoewel ze nog niemand in dienst hebben, wél openstaat voor de inzet van basisbanen. In gesprekken is toegelicht wat er mogelijk is, en op verschillende plekken is het idee positief ontvangen.

Conclusie

Sociaal-culturele accommodaties bieden op natuurlijke wijze een plek waar werk, ontmoeting en ondersteuning samenkomen. De basisbaan past daar goed bij. Als het lukt om de juiste match te vinden, is het voor zowel de medewerker als de accommodatie

van grote waarde. Het geeft mensen ritme, zingeving en sociale contacten en het versterkt de lokale voorzieningen. Tegelijkertijd zien we dat het werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zorg en begeleiding vraagt. Niet elk bestuur is daar automatisch op ingericht. Het succes hangt dan ook sterk af van de match, de ondersteuning en de verwachtingen aan beide kanten.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN SAMENWERKINGSPARTNERS:

- Vergroot de bekendheid van de basisbaan onder besturen. Niet alle accommodaties weten wat mogelijk is.
- Bied ondersteuning bij begeleiding, bijvoorbeeld via WerkPro, SGSB of het WIJ-team. Goede begeleiding is cruciaal voor het slagen van een basisbaan.
- Benadruk de maatschappelijke meerwaarde van basisbanen in beleid én communicatie: meedoen in de eigen buurt, op een manier die past bij iemands mogelijkheden.
- Stimuleer samenwerking tussen accommodaties, bijvoorbeeld door basisbanen te delen of door gezamenlijk begeleiders in te zetten.

VOOR BESTUREN VAN ACCOMMODATIES:

- Wees realistisch over wat een basisbaner kan en stem taken daarop af.
- Zorg voor een goede match en duidelijke afspraken over begeleiding.
- Deel ervaringen met andere besturen – zoals het voorbeeld van Ten Post – zodat er van elkaar geleerd kan worden.
- Overweeg samenwerking met andere accommodaties of partners om begeleiding te organiseren.

2.4 Begeleiding van mensen met een basisbaan

Missie:

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen werken

Vraag:

Mensen met een rugzakje worden goed begeleid in de sociaal-culturele accommodatie

Sociaal-culturele accommodaties zijn plekken waar mensen op allerlei manieren meedoen, als bezoeker, vrijwilliger of via een basis- of ID-baan. In aansluiting op de vorige vraag wilden we weten hoe het gaat met de begeleiding van mensen met een basisbaan. Hoe wordt hier in de praktijk mee omgegaan? Welke ondersteuning is er mogelijk, en wat is er nodig?

Tijdens de gesprekken bleek dat begeleiding niet alleen speelt bij mensen met een basisbaan, maar ook bij vrijwilligers met een extra ondersteuningsbehoefte. Dit maakt duidelijk dat het onderwerp breder leeft en steeds vaker onderdeel is van het dagelijks functioneren van accommodaties.

Wat we zagen en hoorden

De ervaringen lopen uiteen. In veel accommodaties is er aandacht voor begeleiding, maar het vraagt tijd, deskundigheid en maatwerk. Begeleiding van basisbaners gebeurt vaak door zakelijk leiders en soms beheerders, die deze taak naast hun andere verantwoordelijkheden oppakken. Dit werkt goed waar er voldoende tijd en expertise is, maar kan ook intensief zijn.

Opvallend is dat in sommige wijken meer vrijwilligers actief zijn die extra begeleiding nodig hebben. We zijn blij met deze vrijwilligers: het werkt twee kanten op. Voor hen betekent het meedoen vaak zingeving en structuur, en soms zelfs dat zij minder snel een beroep hoeven te doen op een Wmo-voorziening.

Daarnaast zien we inspirerende initiatieven zoals leerwerktrajecten via het wijkilde, waarbij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in een veilige omgeving vaardigheden opdoen. Dit soort trajecten versterkt niet alleen de inzetbaarheid van deelnemers, maar ook de sociale basis in de wijk.

In dorpen speelt begeleiding soms een extra rol door lokale omstandigheden. In een dorp in het aardbevingsgebied bijvoorbeeld heeft de problematiek invloed op de mentale gezondheid van bewoners. Dat werkt door in het vrijwilligerswerk: mensen willen zich inzetten, maar hebben soms extra steun nodig om dat vol te houden. Dit laat zien hoe belangrijk sociaal-culturele accommodaties zijn als plek van betekenis, juist in gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat.

Conclusie

Sociaal-culturele accommodaties bieden niet alleen ruimte voor ontmoeting en activiteiten, maar ook voor persoonlijke groei en zingeving. Voor veel mensen is vrijwilligerswerk of een basisbaan een manier om mee te doen en van betekenis te zijn. Dit draagt bij aan hun welzijn en kan er zelfs toe leiden dat zij minder snel een beroep doen op Wmo-voorzieningen en zich positief gezonder voelen.

De begeleiding van mensen met een basisbaan of een extra ondersteuningsvraag kan het verschil maken: of iemand zich thuis voelt, zich ontwikkelt en blijft meedoen. Tegelijkertijd vraagt het tijd, deskundigheid en goede afstemming. Niet elk bestuur is daar automatisch op ingericht. Het succes hangt af van samenwerking, realistische verwachtingen en ondersteuning vanuit professionals of netwerkpartners.

We zien bovendien dat in sommige wijken en dorpen meer vrijwilligers actief zijn die extra begeleiding nodig hebben. Dat vraagt om structurele aandacht, maar het laat ook zien hoe groot de maatschappelijke waarde is van deze inzet: het werkt twee kanten op. Mensen vinden zingeving en dragen bij aan hun gemeenschap, terwijl accommodaties een belangrijke rol vervullen in het versterken van de sociale basis.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN SAMENWERKINGSPARTNERS:

- Ondersteun besturen bij begeleidingstaken, zeker als zij meerdere mensen met een ondersteuningsvraag begeleiden.
- Stimuleer samenwerking met GON partijen en andere partijen zoals WerkPro, SGSB, WIJ of het wijkilde, zodat begeleiding gedeeld en geborgd kan worden.
- Maak verwachtingen helder tussen begeleiders en besturen, bijvoorbeeld via kennismaking of periodieke afstemming.

VOOR BESTUREN VAN ACCOMMODATIES:

- Erken informele begeleiding als kracht van kleinere accommodaties, waar persoonlijke aandacht een belangrijke rol speelt.
- Volg structureel op of de begeleiding goed verloopt, zeker bij nieuwe plaatsingen, om signalen vroeg op te vangen.
- Blijf aandacht geven aan vrijwilligers die extra ondersteuning nodig hebben: hun inzet is waardevol én draagt bij aan hun eigen welzijn.

←
Buurtcentrum
Het Poortershoes

MENTAAL WELBEVINDEN

2.5 Mentaal welbevinden

Missie:

Het bevorderen van een positieve ontwikkeling van sociale en emotionele competenties en het voorkomen en/of verminderen van problemen op het intrapersonlijke domein en het interpersoonlijke domein bij kinderen, jongeren en volwassenen.

Vraag:

Er is aandacht voor het versterken van sociaal-emotionele vaardigheden. Het tegengaan van pesten en andere zaken met betrekking tot mentaal welbevinden die nodig zijn in de wijk.

Soms schrijven wij als gemeente dingen nogal ambtelijk op. Dan ontstaat er een missie die je aan het begin niet meer weet zodra je het eind bereikt hebt. Deze missie is daar een voorbeeld van, hij staat letterlijk zo in gemeentelijke nota's. In het gesprek met besturen hebben we dit ook benoemd: taal doet ertoe. Een missie moet aanspreken en te vertalen zijn naar de praktijk.

Hoewel mentaal welbevinden niet een onderwerp is dat je 'vanzelf' bespreekt met accommodatiebesturen, hebben we het er – juist dankzij het gespreksinstrument – wél over gehad. We spraken over sfeer, veiligheid, pesten, groepsvorming, en over het omgaan met moeilijke situaties. Het is belangrijk dat mensen zich welkom en veilig voelen in sociaal-culturele accommodaties.

Die veilige omgeving raakt aan het hart van mentaal welbevinden.

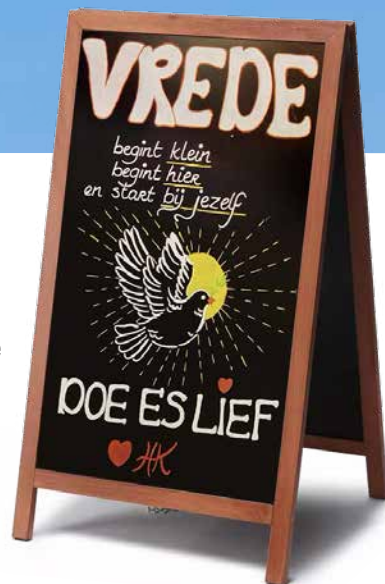
Wat we zagen en hoorden

Op veel plekken blijkt er al op een natuurlijke manier aandacht te zijn voor mentaal welbevinden. In *De Hoeksteen* zijn duidelijke afspraken met een school over het gebruik van het gebouw, dit werkt heel goed, de leerlingen gedragen zich keurig. In *Het Trefpunt* in Beijum wordt stevig ingezet op het gevoel van veiligheid, pestgedrag wordt niet getolereerd.

In *Het Heerdenhoes* is er expliciet beleid dat pestgedrag, ook tussen vrijwilligers, niet wordt geaccepteerd. Daar werken bovendien beheerders die goed zijn in het begeleiden van mensen met extra ondersteuningsbehoefte. In meerdere accommodaties hangen gedragsregels bij de bar en wordt opgetreden als bezoekers over grenzen gaan.

Sommige accommodaties organiseren trainingen om dit thema actief aan te pakken. In *Bij van Houten* wordt een cursus georganiseerd voor gastheerschap. *Buurtcentrum Oranjewijk* biedt cursussen als 'Rots en Water' aan en start de dag met een gezamenlijk koffiemoment een laagdrempelige manier om te checken hoe het met iemand gaat.

Een inspirerend voorbeeld komt uit *BSV VHJ* in Hoogkerk. Daar is sprake van een jongerengroep die regelmatig voor overlast zorgt. Voor veel professionals is het lastig gebleken om deze groep te bereiken. Het

*Bord stond in
Het DOK*

bestuur van VHJ, bestaande uit echte oud-Hoogkerkers, lukt dit wél. Doordat ze de jongeren goed kennen, kunnen ze op een natuurlijke manier aanspreken en verbinding houden. De jongeren gedragen zich daardoor zichtbaar beter in en rond de speeltuin. De gebiedsmanager was onder de indruk van deze werkwijze en heeft een vervolgspraak gemaakt met het bestuur om hiervan te leren. Een mooi voorbeeld van hoe de doorgaande dialoog leidt tot concrete inzichten én samenwerking.

In *BSV Kreukelhof* is mentaal welbevinden een belangrijk aandachtspunt. Het bestuur heeft duidelijke afspraken gemaakt om een veilige sfeer te creëren: Voor kinderen geldt dat mobiele telefoons tijdens activiteiten achter de bar moeten worden gelegd. Vrijwilligers hebben de cursus 'Vreedzame organisatie en wijk' gevolgd en daar regels van overgenomen, zoals: *"Blijf van elkaar af."*

Daarnaast wil het bestuur een cursus volgen over het omgaan met extreme situaties, zoals kinderen met een beperking of ander gedrag. Dit wordt samen met de Speeltuincentrale opgepakt.

Tegelijkertijd is er lang niet overal expliciet beleid. Vaak gaan zaken informeel of op basis van ervaring. In de meeste accommodaties is er geen formeel protocol, maar wordt gedrag wél gecorrigeerd als dat nodig is.

In de gesprekken kwam ook naar voren dat aandacht voor mentaal welbevinden niet alleen over bezoekers gaat. In *De Wende* heeft het bestuur geleerd van eerdere ervaringen met roddel en spanning onder vrijwilligers. Sindsdien is er een proefperiode ingesteld voor nieuwe vrijwilligers, zodat er van beide kanten gekeken wordt of het klikt. In *De Sonde* en *Het Tuinpad* is aandacht voor teamveiligheid, met onder andere een vertrouwenspersoon en teamoverleg als vast onderdeel.

Conclusie

Sociaal-culturele accommodaties spelen een belangrijke rol in het versterken van mentaal welbevinden in de wijk. Ze bieden niet alleen ruimte aan activiteiten, maar ook aan ontmoeting, sfeer en onderlinge omgang. Pestgedrag, sociale onveiligheid of uitsluiting hebben juist in deze context veel impact – én zijn vaak goed te signaleren.

De gesprekken laten zien dat besturen vaak op hun eigen manier aandacht hebben voor deze thema's. Soms bewust en gestructureerd, soms informeel en op ervaring gebaseerd. De doorgaande dialoog maakt het mogelijk om dit bespreekbaar te maken en van elkaar te leren.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR BELEIDSMAKERS EN PROFESSIONALS:

- Geef aandacht aan de rol die besturen vervullen in het signaleren van onveiligheid of gedrag dat uit de toon valt. Stimuleer samenwerking tussen besturen en professionals op dit vlak.
- Onderzoek hoe goede voorbeelden – zoals bij *BSV VHJ* en *BSV Kreukelhof* – breder gedeeld kunnen worden binnen de gemeente.

VOOR BESTUREN EN ACCOMMODATIES:

- Bespreek binnen het bestuur hoe je omgaat met ongewenst gedrag, of dat nu van bezoekers, vrijwilligers of gebruikers komt.
- Overweeg om gedragsregels zichtbaar te maken in de accommodatie, bijvoorbeeld samen met bezoekers of vrijwilligers opgesteld.
- Zorg voor ruimte waar vrijwilligers en beheerders met elkaar in gesprek kunnen over sfeer, omgang en het omgaan met lastige situaties.
- Overweeg laagdrempelige trainingen of koffiemomenten als manier om een open en veilige sfeer te bevorderen.

*De Mellenhorst
Haren*

2.6 Samenwerking met de gemeente

Missie:
Sterke besturen

Vraag:
Besturen voelen zich gesteund door de gemeente en het gebiedsteam – en vice versa

Bij het gesprek in het kader van de Doorgaande Dialoog is er altijd een lid van het gebiedsteam aanwezig. Soms is dat een sociaal gebiedsontwikkelaar, soms de gebiedsmanager of de gebiedssecretaris. Daarnaast sluit er ook iemand van contractmanagement aan.

Wij stellen deze vraag omdat we het belangrijk vinden om goed samen te werken met onze inwoners. We willen dichtbij ze staan, hen ondersteunen en toegankelijk zijn. Met deze vraag onderzoeken we of dat in de praktijk ook zo wordt ervaren. Tegelijkertijd is het gesprek voor ons als gemeente ook een kans om te delen waar wij tegenaan lopen. Zo ontstaat wederzijds begrip – een noodzakelijke basis voor echte samenwerking.

Wat we zagen en hoorden

De ervaringen met de gemeente zijn wisselend, maar in het algemeen positief. Besturen voelen zich vaak wel gesteund door de gemeente of het gebiedsteam – maar geven ook aan dat het soms best even zoeken was voordat het contact goed op gang kwam. Als dat eenmaal lukt, worden de korte lijnen en de bereidheid tot meedenken gewaardeerd.

Sommige besturen zijn heel positief over de samenwerking. Bijvoorbeeld *Ons Belang* gaf aan dat de lijnen kort zijn, mede doordat de huidige voorzitter al lang bekend is met de gemeente. Bij *BSV Paddepoel* ervaart het bestuur dat er een goede relatie is met zowel het gebiedsteam als WIJ, en *Het Poortershoes* benoemde dat de gebiedsmanager helpt bij het vinden van de juiste weg binnen de gemeente.

Tegelijkertijd zien we dat niet alle besturen automatisch hun weg vinden. Sommige besturen – zoals *BSV Ruischerbrug* of *Het JOP* – gaven aan dat ze de mensen van het gebiedsteam nog niet echt kennen. Of dat contact verloopt via de zakelijk leider, waardoor het bestuur er zelf wat verder vanaf staat. In enkele gevallen, zoals bij *De Berk* of *Dorpshuis Hoogkerk*, zijn er ervaringen gedeeld waarin de steun vanuit de gemeente als (te) laat of onvoldoende werd ervaren. Bijvoorbeeld bij ingewikkelde trajecten rond subsidie, vastgoed of herinrichting.

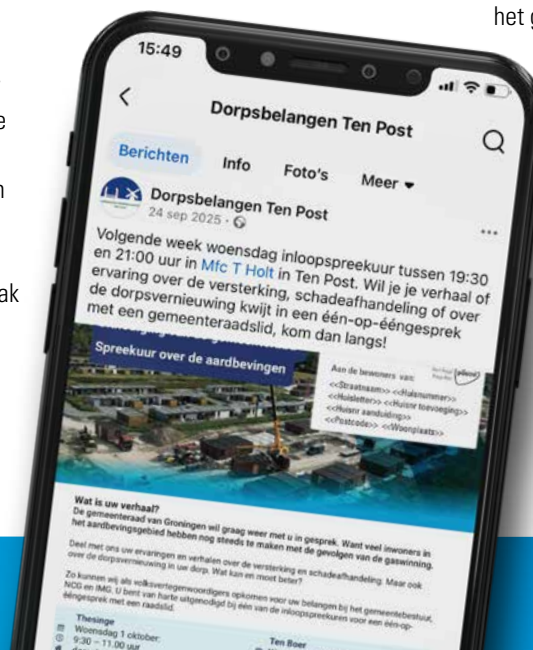
In een enkel geval bleek dat een bestuur een verkeerd beeld had van de rol van de gemeente. Zo dachten enkele besturen dat bepaalde activiteiten alleen mochten plaatsvinden als WIJ erbij betrokken was, terwijl ze daar zelf over gaan. Die misverstanden konden in het gesprek vaak meteen worden rechtgezet.

We zien ook dat de samenwerking vaak afhangt van de inzet van individuele mensen. Besturen benoemen dat het

soms kwetsbaar is als het contact eigenlijk alleen met één persoon goed loopt. Zo zijn er meerdere besturen positief over de relatie, maar gaven ze aan dat personele wisselingen bij de gemeente (of binnen het bestuur) de samenwerking kunnen verstoren.

In het gebied Ten Boer valt op dat de samenwerking hier als zeer positief wordt ervaren. Besturen noemen korte lijntjes, snel reageren en praktische oplossingen als sterke punten. Zo geeft *Dorpshuis Ten Boer* aan dat het contact met de gebiedsmanager prettig en vertrouwd is: *“Gebiedsmanager is ook iemand van het platteland. Goede mentaliteit.”* Het bestuur ervaart dat ze er niet alleen voor staan en dat het gebiedsteam goed bereikbaar is – *even een appje sturen levert vaak snel een reactie op*. Ook bij *Dorpshuis De Meuln* in Sint Annen wordt benadrukt dat het gebiedsteam actief meedenkt en dat er een gevoel van zekerheid en continuïteit is. *Dorpshuis Ten Post* benoemt dat het gebiedsteam niet alleen

meedenkt, maar ook met oplossingen komt en dat er regelmatig een bijdrage wordt geleverd aan initiatieven. Deze ervaringen laten zien dat in Ten Boer de samenwerking niet alleen goed is, maar ook laagdrempelig en oplossingsgericht.

MFC Engelbert

Conclusie

De relatie tussen de gemeente en de besturen van sociaal-culturele accommodaties is over het algemeen positief, maar niet vanzelfsprekend. Besturen die de juiste personen kennen, ervaren korte lijnen en bereidheid tot meedenken. Tegelijkertijd zien we dat contact vaak persoonsafhankelijk is en dat sommige besturen moeite hebben om hun weg binnen de gemeente te vinden.

In gebied Ten Boer springt de samenwerking eruit: besturen ervaren hier een constructieve, praktische en snelle samenwerking, met korte lijnen en een gevoel van partnerschap. Dit is een voorbeeld van hoe gebiedsgericht werken kan bijdragen aan vertrouwen en continuïteit.

De Doorgaande Dialoog blijkt een krachtig instrument om overal deze verbinding te versterken. Door het directe gesprek ontstaat wederzijds begrip, worden misverstanden uit de weg geruimd en kunnen we samenwerken aan een relatie waarin we elkaar sneller weten te vinden ook buiten dit soort gespreksrondes om.

Het is belangrijk om de rollen helder te houden: WIJ en opbouwwerk voeren uit, gebiedsteams verbinden en coördineren. Zij zijn geen uitvoerende partij, maar werken beleidsmatig en wijkgericht.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN GEBIEDSTEAMS:

- Zorg voor continuïteit in contactpersonen; maak afspraken over overdracht bij personele wisselingen.
- Blijf investeren in zichtbaarheid: laat besturen weten wie hun aanspreekpunt is en hoe ze deze kunnen bereiken.
- Wees proactief in het informeren van besturen, bijvoorbeeld bij ontwikkelingen in de wijk die van invloed zijn op hun accommodatie.
- Benoem en bespreek de rolverdeling: leg uit waar de verantwoordelijkheden liggen bij WIJ, vastgoed, beleid en gebiedsteam.
- Gebruik de Doorgaande Dialoog ook om signalen op te halen die helpen bij gebiedsgericht werken.
- Leer van Ten Boer: korte lijntjes, snelle reacties en praktische oplossingen versterken het vertrouwen.

VOOR BESTUREN:

- Maak actief gebruik van de ingangen die er zijn: gebiedsteam, beleidsadviseur, contractmanager.
- Zorg dat meer bestuursleden betrokken zijn bij het contact, zodat het niet op één persoon aankomt.
- Deel signalen of knelpunten die zij in de wijk zien met de gemeente en maak gebruik van initiatieven zoals gebiedsbudgetten.
- Overweeg om bij te dragen aan gebiedsoverleggen of netwerken om samen sterker te staan.

2.7 Besturen en beheerorganisaties

Missie:
Sterke besturen

Vraag:
Besturen voelen zich gesteund door de beheerorganisaties en vice versa

We hebben in Groningen twee beheerorganisaties: Werkpro en SGSB. Sommige accommodaties hebben hun beheerder of zakelijk leider via een van deze organisaties. Andere hebben iemand zelfstandig in dienst. Er zijn ook accommodaties zonder professioneel beheer, waar alle taken door vrijwilligers worden uitgevoerd.

We stelden deze vraag omdat we willen weten hoe de besturen de samenwerking met de beheerorganisaties ervaren. Wat gaat goed, wat kan beter? Die informatie gebruiken we in onze gesprekken met Werkpro en SGSB, zodat we samen kunnen blijven verbeteren.

Wat we zagen en hoorden

In de meeste gevallen zijn besturen tevreden over hun beheerorganisatie. Ze ervaren korte lijnen, vinden dat er goed wordt meegedacht en dat er ondersteuning is bij praktische zaken. Vooral de bereikbaarheid van coördinatoren of zakelijk leiders wordt gewaardeerd.

In een aantal gevallen verloopt de samenwerking minder goed. Besturen geven dan aan dat er sprake is van gebrekkige communicatie, onduidelijke afspraken of weinig transparantie over hoe middelen worden ingezet. Ook wordt genoemd dat er weinig flexibiliteit is bij vervanging bij ziekte of bij een veranderende behoefte aan beheercapaciteit.

Een enkele keer leeft de wens om zelfstandig te werken, of wordt juist getwijfeld aan de meerwaarde van de organisatie waar men nu bij aangesloten is. In die gevallen is er vaak sprake van autonome besturen met veel ervaring, die zelf het beheer goed kunnen organiseren.

In de voormalige gemeente Ten Boer is minder ervaring met de beheerorganisaties. Op het moment van het gesprek liep daar een pilot, waarvan de toegevoegde waarde niet overal werd ervaren. Zo werd opgemerkt dat de inzet niet aansluit bij het moment waarop behoefte aan beheer is zoals in de avonden of het weekend.

Soms leeft er verwarring over de financieringsstructuur. Bijvoorbeeld: hoeveel subsidie komt er binnen, wie beheert

het geld en hoe wordt dat vertaald naar beheeruren? In een aantal gesprekken is dit toegelicht, wat hielp om verwachtingen beter af te stemmen.

Conclusie

De meeste besturen voelen zich gesteund door hun beheerorganisatie. Ze hebben goed contact, voelen zich gehoord en kunnen terecht met hun vragen. Er zijn ook besturen die minder tevreden zijn, vooral als het gaat om communicatie, vervanging of onduidelijkheid over geld en afspraken.

De mate van tevredenheid hangt vaak samen met wederzijdse verwachtingen, de complexiteit van de locatie en het mandaat dat een bestuur zelf ervaart. Waar de samenwerking goed loopt, is er sprake van wederzijds vertrouwen en een duidelijke taakverdeling.

In dorpen en kleinere accommodaties, waar men vaak minder gebruikmaakt van professioneel beheer, is de situatie wisselend. Soms is er tevredenheid over de autonomie, soms is er juist behoefte aan meer ondersteuning.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE BEHEERORGANISATIES EN GEMEENTE:

- Blijf in gesprek met besturen over verwachtingen, behoeften en mogelijkheden. Stem inzet en ondersteuning daarop af.
- Zorg voor flexibiliteit bij ziekte of veranderende beheerbehoefte. Tijdige vervanging en meebewegen met lokale situaties draagt bij aan het vertrouwen.
- Verbeter de transparantie over financiering en inzet: hoe wordt de subsidie verdeeld, wat kan er wel en niet met de beschikbare middelen?
- Monitor pilots goed, vooral waar sprake is van afwijkende inzet, zoals in de dorpen. Sluit de ondersteuning aan bij de praktijk?

VOOR BESTUREN EN BEHEERORGANISATIES:

- Maak gebruik van de contactmomenten en breng wensen of knelpunten tijdig onder de aandacht.
- Bespreek gezamenlijk wat er nodig is voor goed beheer, ook op de lange termijn. Kijk wat men zelf kan organiseren, en wat beter via ondersteuning loopt.
- Deel ervaringen met andere besturen via overleggen of netwerkbijeenkomsten zodat goede voorbeelden breder benut kunnen worden.
- Als beheerorganisatie heb je ook eigen verantwoordelijkheid voor evalueren en transparant zijn naar je leden.

2.8 De rol van Groninger Dorpen

 Missie:
Sterke besturen

 Vraag:
Kent u de Vereniging Groninger Dorpen?

Groninger Dorpen is de koepelorganisatie van buurt- en dorpshuizen en dorpsorganisaties in de provincie Groningen. Ze versterken de leefbaarheid, ondersteunen bewonersinitiatieven met kennis en advies en behartigen belangen op provinciaal niveau.

De gemeente verstrekt een kleine subsidie aan Groninger Dorpen. We zijn als gemeente zelf tevreden over de samenwerking en maken ook gebruik van hun expertise. In de doorgaande dialoog hebben we gevraagd naar de ervaringen van besturen. Als ze Groninger Dorpen nog niet kenden, adviseerden we ze zich in elk geval te abonneren op de nieuwsbrief.

Wat we zagen en hoorden

De meeste besturen kennen Groninger Dorpen. Soms is er sprake van een actieve relatie: besturen zijn lid, volgen cursussen, ontvangen regelmatig de nieuwsbrief en hebben contact met het vaste gezicht voor de buurthuizen.

In de dorpen is Groninger Dorpen goed bekend en wordt de organisatie sterk gewaardeerd. Besturen noemen de inhoudelijke kennis, toegankelijke ondersteuning

en praktische hulp bij bijvoorbeeld subsidieaanvragen of knelpunten in het beheer. In enkele gevallen wordt zelfs aangegeven dat zonder deze ondersteuning het dorpshuis niet meer had bestaan.

Opvallend is dat steeds meer accommodaties in de stad ook gebruikmaken van Groninger Dorpen. Waar het beeld eerder wisselend was, zien we nu dat stedelijke besturen vaker cursussen volgen, advies vragen en informatie benutten. Tegelijk blijft er een groep die Groninger Dorpen wel van naam kent, maar nog niet actief betrokken is. Dit laat zien dat de bekendheid groeit, maar dat er nog ruimte is om stedelijke accommodaties beter te bereiken.

Conclusie

Groninger Dorpen is een gewaardeerde partij, vooral in de dorpen. De organisatie vervult daar een duidelijke rol in het ondersteunen van besturen, zowel op operationeel als strategisch niveau. De trend dat ook stedelijke accommodaties vaker gebruikmaken van Groninger Dorpen is positief en biedt kansen om deze ontwikkeling verder te versterken. Tegelijk is het van belang om de verschillende behoeften tussen stad en dorp te blijven onderkennen.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN GRONINGER DORPEN:

- Verken samen hoe Groninger Dorpen ook in de stad meer bekend en toegankelijk kan worden voor besturen van accommodaties.
- Zorg voor heldere communicatie over de rol en het aanbod van Groninger Dorpen, ook richting stedelijke accommodaties.
- Behoud en versterk de ondersteuning in de dorpen, waar Groninger Dorpen een belangrijke en soms onmisbare schakel is.

VOOR BESTUREN:

- Abonneer je op de nieuwsbrief van Groninger Dorpen, ook als je (nog) geen lid bent. Zo blijf je op de hoogte van actuele informatie, cursussen en subsidiemogelijkheden.
- Gebruik de beschikbare ondersteuning, zeker bij subsidieaanvragen, beleidsontwikkeling of ingewikkelde beheerkwesties.
- Deel goede ervaringen met andere besturen, zodat het gebruik van deze voorziening toeneemt waar nodig.

*Pieter Knol,
Adviseur van
Groninger Dorpen*
←

2.9 Samenwerking met BBOG en de Speeltuinentrale

Missie:

Sterke besturen

Vraag:

- Bent u lid van de BBOG? Wat is de meerwaarde van het BBOG voor u? En wat is uw bijdrage als lid?

- Voor de buurtspeeltuinverenigingen: Voelt u zich gesteund door de Speeltuinentrale?

Groningen (BBOG) is een belangenbehartiger voor achttien besturen van sociaal-culturele accommodaties in de stad. De BBOG is geen professionele organisatie. Afgelopen jaar hebben zij onderzocht wat hun eigen rol zou moeten zijn en welke verwachtingen er zijn van hun leden en samenwerkingspartners, zoals de gemeente, de Vereniging Groninger Dorpen en de Speeltuinentrale.

Ook wij als gemeente vragen ons af wat de meerwaarde is van de BBOG. We verstrekken hiervoor immers een subsidie die vergelijkbaar is met die voor Groninger Dorpen. In deze doorgaande dialoog hebben we daarom aan besturen gevraagd hoe zij de rol van de BBOG ervaren, wat het hen oplevert en wat zij zelf bijdragen.

Daarnaast hebben we buurtspeeltuinverenigingen gevraagd hoe zij de samenwerking met de Speeltuinentrale ervaren. De Speeltuinentrale is een professionele organisatie met vaste medewerkers, die als overkoepelende organisatie en belangenbehartiger fungeert voor achttien buurtspeeltuinverenigingen in de stad. Ook zij ontvangen subsidie van de gemeente.

Wat we zagen en hoorden De BBOG

We horen kritische geluiden over de BBOG. Besturen geven aan dat zij moeite hebben om de meerwaarde van de BBOG in hun dagelijkse praktijk goed te duiden. Sommige besturen zijn wel lid, maar nemen niet actief deel; anderen zijn geen lid (meer) of hebben nooit overwogen lid te worden. Enkele besturen geven aan de BBOG alleen van naam te kennen.

Soms is er sprake van een zekere sympathie of loyaliteit, maar die gaat vaak gepaard met vragen over de toegevoegde waarde. Wat vooral naar voren komt, is dat de rol en zichtbaarheid van de BBOG voor besturen niet altijd helder zijn. De organisatie is afhankelijk van vrijwilligers, en dat wordt herkend, maar het betekent ook dat de mogelijkheden om zichtbaar en slagvaardig op te treden begrensd zijn.

Incidenteel werd benoemd dat samenwerking met andere netwerken of organisaties helpend kan zijn. Meerdere besturen geven aan dat zij vooral behoefte hebben aan korte lijnen

en praktische ondersteuning en hiervoor regelmatig rechtstreeks contact zoeken met de gemeente of met professionele organisaties.

De eigen bijdrage van besturen

Een opvallende uitkomst is dat de meeste besturen zelf weinig of geen actieve bijdrage leveren aan de BBOG. Vaak blijft de betrokkenheid beperkt tot het betalen van contributie of het incidenteel bijwonen van vergaderingen. Een enkele bestuurder neemt een taak op zich, zoals het doen van de boekhouding, maar structurele inzet vanuit de achterban blijft beperkt.

Dat schuurt, omdat de BBOG bedoeld is als een organisatie van en voor de besturen, die juist drijft op onderlinge betrokkenheid en vrijwillige inzet. In de gesprekken werd benoemd dat dit wederzijds versterkend werkt: beperkte betrokkenheid vanuit leden maakt het lastiger om draagvlak en meerwaarde te vergroten. Zonder actieve deelname blijft de BBOG kwetsbaar.

Huidige ontwikkelingen

Op 11 september 2025 heeft een ledenbijeenkomst plaatsgevonden waarin het oude bestuur van de BBOG afscheid nam en een nieuw bestuur is aangesteld. Tijdens deze bijeenkomst is de voorgestelde koers besproken en door de leden bekrachtigd.

Tijdens deze bijeenkomst hebben de leden tevens besloten om de naam van de vereniging te wijzigen naar Buurtcentra Groningen (BBOG), zodat de naam beter aansluit bij de vernieuwde koers en het brede netwerk dat de organisatie vertegenwoordigt.

Het nieuwe bestuur van BBOG

De signalen en aandachtspunten die in de gesprekken met besturen naar voren zijn gekomen, hebben bijgedragen aan het besef dat vernieuwing nodig is. Dit heeft ertoe geleid dat leden en betrokkenen de handen ineen hebben geslagen en actief zijn gestart met een nieuwe richting voor de vereniging.

Buurtcentra Groningen (BBOG) wil zich de komende periode richten op een andere aanpak en onderzoekt aanvullende financieringsbronnen om deze koers mogelijk te maken.

We blijven graag in gesprek over hoe het netwerk van buurtcentra het best ondersteund kan worden, met oog voor wat er al is (Buurtcentra Groningen (BBOG)) en wat lokaal nodig is

De Speeltuincentrale

De ervaringen met de Speeltuincentrale zijn eveneens divers. Verschillende buurtspeeltuinverenigingen geven aan zich gesteund te voelen, vooral bij praktische zaken als BHV, verzekeringen, inspecties en subsidieaanvragen. Ook waarderen sommige besturen het dat er vaste contactmomenten zijn.

Tegelijkertijd zijn er signalen van onvoldoende communicatie en onduidelijkheid over de rol en verwachtingen. In enkele gevallen leidde dat tot frustratie of een gevoel van onvoldoende ondersteuning, vooral op

momenten dat besturen met complexe situaties werden geconfronteerd.

Sommige besturen gaven aan dat ze behoefte hebben aan meer handvatten, begeleiding bij vernieuwing van het bestuur, of ondersteuning bij strategische vraagstukken. Ook werd benoemd dat personele wisselingen binnen de Speeltuincentrale invloed hebben gehad op de continuïteit van de ondersteuning.

Conclusie

Er is waardering voor het feit dat er organisaties bestaan die de belangen van besturen behartigen. De behoefte aan ondersteuning en uitwisseling is er zeker. Tegelijkertijd laten de gesprekken zien dat er aanleiding was om de rol en werkwijze van de BBOG tegen het licht te houden.

Tijdens de ledenbijeenkomst hebben de leden van de BBOG ervoor gekozen om de plannen van het nieuwe bestuur te omarmen en gezamenlijk in te zetten op een vernieuwde koers. Daarmee is een belangrijke stap gezet richting vernieuwing en toekomstbestendigheid van de vereniging.

De Speeltuincentrale wordt op operationeel niveau vaker als waardevol ervaren, maar ook daar is er ruimte voor verbetering op het gebied van communicatie, afstemming en strategische ondersteuning.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Blijf in gesprek met het nieuwe bestuur over de uitwerking van hun koers en de mogelijkheden voor samenwerking.
- Onderzoek samen hoe bestaande structuren en netwerken optimaal benut kunnen worden, zonder extra financiële druk op gemeentelijke middelen.
- Stimuleer samenwerking tussen BBOG, Groninger Dorpen en de Speeltuincentrale waar dit inhoudelijk meerwaarde biedt.

VOOR DE BBOG:

- Werk de nieuwe koers concreet uit in taken, rollen en producten, zodat duidelijk is wat leden en partners kunnen verwachten.
- Blijf zichtbaar communiceren over de ingezette vernieuwingsslag en de keuzes die daarbij gemaakt worden.
- Zoek actief naar aanvullende financieringsbronnen, zoals fondsen of samenwerkingsverbanden, om verdere ontwikkeling mogelijk te maken.

VOOR DE SPEELTUINCENTRALE:

- Blijf investeren in heldere communicatie en ondersteuning bij strategische vraagstukken.
- Verken samenwerkingskansen met BBOG en Groninger Dorpen op thema's als kennisdeling en belangenbehartiging.

LICHAAMSFUNCTIES

2.10 Lichaamsfuncties

 Missie:
Mensen voelen zich gezond.

 Vraag:
Mensen hebben de mogelijkheid om te bewegen.

Deze vraag sluit aan bij het gezondheidsbeleid van de gemeente Groningen. Eén van de uitgangspunten is dat alle inwoners de mogelijkheid moeten hebben om te bewegen, ongeacht hun leeftijd of eventuele beperkingen. Bewegen draagt bij aan een goede gezondheid, het welbevinden en het onderlinge contact in de wijk. Ook deze vraag is bedoeld om de besturen van accommodaties te laten zien dat hun werk van grote waarde is voor verschillende beleidsvelden van de gemeente. Daarnaast levert het ons waardevolle informatie op voor onze collega's van gezondheid, zodat ons beleid steeds beter aansluit op de leefwereld van inwoners.

Wat we zagen en hoorden

In vrijwel alle accommodaties worden beweegactiviteiten georganiseerd, zoals dans, yoga, gymnastiek, fitness of wandelen. Geregeld worden deze activiteiten door externe aanbieders of verenigingen verzorgd, soms ook op initiatief van de besturen zelf. Veel activiteiten zijn laagdrempelig en gericht op ouderen, waaronder stoelgym of MBvO (meer bewegen voor ouderen). In sommige

accommodaties worden activiteiten aangeboden die specifiek op vrouwen zijn gericht. Een enkele accommodatie faciliteert ook sportactiviteiten voor mensen met een beperking.

Meerdere besturen geven aan dat samenwerking met scholen, sportverenigingen of zorgorganisaties goede kansen biedt om het beweegaanbod verder uit te breiden of af te stemmen. In sommige wijken worden ook sport- of beweegactiviteiten in de openbare ruimte georganiseerd. Besturen waarderen de samenwerking met bijvoorbeeld sportcoaches of gebiedsmedewerkers bij deze initiatieven.

We zien daarnaast inspirerende voorbeelden van hoe accommodaties bewegen en ontmoeting combineren. In *MFC De Wijert* is de accommodatie een ontmoetingsplek voor een groep vrouwen die aan de overkant sport. Na het sporten komen zij samen in het MFC om koffie te drinken en bij te praten. Dit laat zien dat een accommodatie niet altijd zelf sport hoeft aan te bieden om toch een belangrijke rol te spelen in het sociale aspect van bewegen. Het gaat niet alleen om fysieke activiteit, maar ook om verbinding en ontmoeting.

Bij *BSV De Hoogte* is volop ruimte om te bewegen. Het buitenterrein is volledig ingericht om actief bezig te zijn en beschikt over een buitenfitness. Binnen worden activiteiten zoals countrylinedance georganiseerd en er is een tafeltennisvereniging actief. Daarnaast werkt het bestuur samen met Sportcentrum Noord om in de toekomst nog meer beweegactiviteiten in de accommodatie te realiseren. Dit onderstreept hoe samenwerking kan bijdragen aan een rijkere aanbod.

Een ander aansprekend voorbeeld komt van *BSV De Kreukelhof*, waar diverse workshops worden georganiseerd in samenwerking met een fight academy die gespecialiseerd is in kinderen met een rugzakje. Deze activiteiten vinden een paar keer per jaar plaats en zijn een groot succes. Het gaat hier niet alleen om sport, maar ook om inclusie en het verbinden van verschillende beleidsvelden zoals gezondheid, participatie en jeugd.

In verschillende buurten en dorpen is ook behoefte aan extra beweegmogelijkheden buiten, zoals een beweegtuint, sportplein of outdoor fitnessvoorzieningen. Deze wensen sluiten goed aan op de gemeentelijke ambities rondom de gezonde en gelukkige stad. Soms

lukt het besturen om dit zelfstandig op te zetten; in andere gevallen vragen ze om ondersteuning vanuit de gemeente. In accommodaties waar weinig ruimte is voor sport en bewegen, is soms toch sprake van indirecte betrokkenheid, bijvoorbeeld door het bieden van een startpunt voor wandeltochten of het faciliteren van samenwerkingen.

Conclusie

De sociaal-culturele accommodaties in Groningen leveren een waardevolle bijdrage aan het bevorderen van gezondheid en beweging in de wijk. Er is sprake van een grote diversiteit aan initiatieven, vaak met een laagdrempelig karakter. Accommodaties spelen hiermee een belangrijke rol in het stimuleren van een actieve leefstijl, met name voor ouderen en kwetsbare doelgroepen. Ook de speeltuinen van de BSV's dragen hieraan bij. In de zomer van 2025 is bijvoorbeeld de speeltuin van BSV Paddepoel grotendeels vernieuwd en toegankelijk gemaakt voor kinderen met een beperking. Tegelijkertijd is er ook ruimte voor groei: in sommige wijken of dorpen is behoefte aan uitbreiding van het binnen- of buitenaanbod, extra samenwerking of ondersteuning bij het realiseren van ambities.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN PARTNERS:

- Verken hoe beweeginitiatieven in accommodaties beter verbonden kunnen worden met sportbeleid, welzijn en gebiedsteams.
- Stimuleer samenwerking tussen accommodaties en sportaanbieders, scholen of zorgorganisaties.
- Ondersteun initiatieven voor beweegtuinten of outdoor voorzieningen waar dit past bij de wijk.
- Blijf inzetten op laagdrempelige activiteiten, met specifieke aandacht voor ouderen en mensen met een beperking.

VOOR BESTUREN:

- Blijf ruimte bieden aan sport- en beweegactiviteiten, ook als dat kleinschalig of tijdelijk is.
- Zoek actief de samenwerking met sportaanbieders, welzijn of scholen.
- Breng wensen voor beweegplekken in de buitenruimte onder de aandacht bij gemeente of gebiedsteam.
- Deel goede voorbeelden met andere accommodaties, zodat er van elkaar geleerd kan worden.

Workshop door de
Fight academy
BSV De Kreukelhof

2.11 Gezonde voeding en samen eten

Missie:

Mensen hebben toegang tot gezonde voeding en kunnen daar informatie over krijgen.

Vraag:

Mensen hebben toegang tot gezonde voeding en kunnen daar informatie over krijgen.

(Is de informatie inclusief: dus toegankelijk voor iedereen (met een beperking) en in eenvoudige taal?)

Deze vraag sluit aan bij het gezondheidsbeleid van de gemeente Groningen. Eén van de uitgangspunten is dat mensen zo gezond mogelijk eten. Gezonde voeding draagt bij aan een goede gezondheid, het welbevinden en het onderlinge contact in de wijk. Ook deze vraag is bedoeld om de besturen van accommodaties te laten zien dat hun werk van grote waarde is voor verschillende beleidsvelden van de gemeente. Daarnaast levert het ons waardevolle informatie op voor onze collega's van gezondheid, zodat ons beleid steeds beter aansluit op de leefwereld van inwoners.

Wat we zagen en hoorden

In vrijwel alle accommodaties worden eetmomenten georganiseerd, van koffie met taart, soepdag tot gezamenlijke diners. Vaak ligt de nadruk op ontmoeting en gezelligheid. Het samen eten biedt niet alleen een gezonde maaltijd, maar vooral ook

Kerstdiner in dorpshuis De Bongerd in Woltersum

verbinding en sociale steun. In een aantal gevallen worden deze activiteiten uitgebreid met kookworkshops of voedingseducatie, maar dat is eerder uitzondering dan regel.

De praktische omstandigheden spelen een belangrijke rol. Niet overal is een goed uitgeruste keuken aanwezig, wat het organiseren van gezamenlijke maaltijden belemmert. Tegelijkertijd zijn er inspirerende voorbeelden waar met beperkte middelen toch betekenisvolle eetmomenten worden georganiseerd.

In *Het Poortershoes* is een vaste kok in dienst en wordt bijna dagelijks vers en grotendeels vegetarisch gekookt, waarbij veel gebruik wordt gemaakt van lokale producten. Ook *Het Trefpunt* valt op: daar is het lunchcafé onderdeel van een bredere aanpak gericht op leefstijlverbetering, in samenwerking met partners als Beijum Beweeft.

Soms ontstaan initiatieven vanuit bewoners zelf. In *Het Tuinpad* wordt elke eerste vrijdag van de maand een buurt diner georganiseerd, gekookt door vrijwilligers. In *Bij Van Houten* wordt op vrijdag voor grote groepen gekookt, ook al is de keuken nog in ontwikkeling.

Bij *BSV Kreukelhof* is altijd fruit beschikbaar voor kinderen. Op het terrein zijn aardbeien en ander fruit geplant, samen met de kinderen. Ze verzorgen het samen en eten er nu van. Het bestuur zou graag ook samen willen koken met kinderen, maar de huidige accommodatie beschikt nog niet over een geschikte keuken. In de nieuwe accommodatie willen ze dit wel gaan opzetten als vaste activiteit.

Nieuw valt op dat in dorpen gezamenlijke eetmomenten vaak een vast onderdeel zijn van het sociale leven. Zo organiseert *Dorpshuis Garmerwolde* elke eerste vrijdag van de maand een dorpsborrel met diner, bereid door vrijwilligers, waar gemiddeld dertig mensen op afkomen. In *De Bongerd in Woltersum* wordt eenmaal per maand gekookt voor een groep 60-plussers. De activiteit is ontstaan vanuit de coronasubsidie en

inmiddels zo populair dat er niet nog meer mensen bij kunnen. Het bestuur vertelt dat deelnemers nieuwe dingen proeven en enthousiast reageren. In *Dorpshuis Trefpunt* in Thesinge is er maandelijks een eetmoment, meestal op de eerste vrijdag, met patat en eierballen – niet per se gezond, maar wel een belangrijk moment van ontmoeting dat ongeveer vijftig dorpsbewoners trekt. In *Dorpshuis Ten Post* is de frituur in het weekend zelfs een belangrijke bron van inkomsten. Deze voorbeelden laten zien dat samen eten in dorpen niet alleen draait om voeding, maar vooral om sociale binding.

Ook in de stad zien we laagdrempelige initiatieven die veel betekenen. Bij *BSV De Hoogte* is er elke woensdag een soepmoment voor € 1,50, inclusief brood. Gemiddeld komen er zo'n twintig mensen, soms schuift ook de wijkagent of wijkboa aan. Op dezelfde dag wordt er met kinderen gekookt, gericht op gezonde voeding. Deze activiteit is populair en belangrijk in een wijk waar betaalbaarheid een grote rol speelt.

De meeste accommodaties besteden weinig tot geen aandacht aan informatie over gezonde voeding. Wanneer dit wel gebeurt, is het vaak via samenwerkingspartners zoals WIJ, scholen of de voedselagenda. Enkele besturen gaven aan dat ze dit ook niet als hun rol zien. Er zijn immers vaak geen

professionals aanwezig en vrijwilligers willen vooral praktisch aan de slag. Die realistische houding wordt breed gedeeld.

Conclusie

Gezamenlijk eten wordt in steeds meer accommodaties als waardevol ervaren. Het versterkt de sociale samenhang, biedt structuur aan de dag en verlaagt drempels voor deelname. Gezonde voeding is daarbij vaak geen expliciet doel, maar eerder een vanzelfsprekend onderdeel. In dorpen zien we dat eetmomenten vaak een vast sociaal ritueel zijn, ook als het aanbod niet altijd gezond is. In wijken speelt betaalbaarheid een grote rol, waardoor eenvoudige en goedkope eetmomenten, zoals bij *BSV De Hoogte*, van grote betekenis zijn. Er wordt zelden actief aandacht besteed aan voedingseducatie.

Informatie over gezonde voeding wordt in de meeste gevallen niet verstrekt. Besturen zien dat niet als hun taak. De organisatiekracht van vrijwilligers moet niet overvraagd worden. Als er behoefte is aan meer kennis of ondersteuning bij gezonde voeding, is samenwerking met partners zoals WIJ of het voedselnetwerk een logische stap.

Eetactiviteit met jongeren in het JOP

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN SAMENWERKINGSPARTNERS:

- Blijf initiatieven rond samen eten ondersteunen, zeker als ze bijdragen aan ontmoeting en leefstijlverbetering.
- Stimuleer samenwerking tussen accommodaties en partners zoals het voedselnetwerk, WIJ-teams en GON-partners voor kennis en ondersteuning rond gezonde voeding.
- Houd bij subsidiëring of programmaontwikkeling rekening met de praktische grenzen van vrijwilligers en de aanwezige voorzieningen, zoals de beschikbaarheid van een keuken.

VOOR BESTUREN:

- Overweeg of samen eten een manier kan zijn om buurtbewoners te verbinden of nieuwe doelgroepen te bereiken.
- Gebruik bestaande netwerken (zoals WIJ of scholen) als er interesse is in activiteiten rond gezonde voeding of koken.
- Wees realistisch in wat haalbaar is: ook kleine initiatieven zoals soepmiddagen, fruit bij kinderactiviteiten of een maandelijks maaltijd kunnen veel betekenen.

MEEDOEN

2.12 Meedoen

 Missie:
Mensen voelen zich betrokken en zetten zich in voor de gemeenschap.

 Vraag:
De betrokkenheid van inwoners bij de activiteiten en de accommodatie verhogen.

(Kunnen burgers met een beperking ook meedoen? Wordt gecommuniceerd wat je moet kunnen om mee te doen – horen, zien, lopen...?)

We stellen deze vraag omdat we als gemeente zelf ook de intentie hebben inwoners te betrekken. Dat vragen we ook van onze accommodatiebesturen: betrek inwoners bij de activiteiten in en rondom de accommodatie.

We willen weten of dit lukt, en zo ja: hoe? Waarom iets wel of niet werkt. Of wij als gemeente misschien te veel vragen. Of er goede voorbeelden zijn die we kunnen delen.

Wat opvalt: in dorpen lijkt het vaak makkelijker om mensen te betrekken dan in stedelijke wijken. Tegelijkertijd zijn er overal mooie voorbeelden van hoe bewoners samen iets opzetten of betrokken worden bij hun accommodatie.

Wat we zagen en hoorden

In vrijwel alle accommodaties leeft de wens om bewoners meer te betrekken. Toch geven veel besturen aan dat dit in de praktijk lastig is. Er is vaak wel een vaste groep betrokken vrijwilligers, maar het lukt in het algemeen nauwelijks om nieuwe mensen te activeren, zeker voor structurele inzet. In veel wijken leeft de wens wel, maar ontbreekt het bewoners aan tijd of energie om zich vrijwillig in te zetten. Mensen werken veel, of hebben andere prioriteiten. Voor sommige bewoners gaat het nog verder: zij hebben al hun energie nodig om te overleven, rond te komen van een beperkt inkomen of om, om te gaan met mentale problemen. Voor hen is vrijwilligerswerk vaak geen optie, hoe graag ze ook zouden willen

In dorpen zien we dat de betrokkenheid vaak groter is en er een cultuur heerst van 'samen doen'. Besturen benoemen dat inwoners snel bereid zijn om te helpen bij activiteiten of incidentele klussen. De korte lijnen en het persoonlijke contact maken het makkelijker om mensen te benaderen.

BSV Van Oostade

In stedelijke accommodaties zien we dat persoonlijke benadering – zoals aanbellen of actief uitnodigen het meest effectief blijft.

In het dorpshuis van *Noorderhogbrug* zien we dat enthousiasme aanstekelijk werkt. Het bestuur zegt: “Als je zelf energie in mensen steekt, krijg je die ook weer terug.” Bij de organisatie van het dorpsfeest stonden er meteen acht mensen klaar om te helpen, inclusief jongeren.

Een mooi voorbeeld van hoe een activiteit is ontstaan vanuit bewoners zelf, ondersteund door het bestuur, zien we bij *BSV van Ostade*. Daar ontstond een streetdancegroep doordat iemand uit de wijk daar zelf mee wilde starten. Het bestuur stelde de ruimte gratis beschikbaar en geeft de dansdocent een kleine vergoeding, zodat zij ook kinderen uit gezinnen met weinig geld kan laten meedoen. Daarnaast komt er binnenkort een ecologieclubje voor jonge kinderen, geïnspireerd door hun interesse in natuur en dieren. Dit initiatief is ontstaan in samenspraak met de directeur van de basisschool. Zulke voorbeelden laten zien hoe laagdrempelige steun vanuit besturen leidt tot een rijke programmering waarin ook kinderen en jongeren hun plek vinden.

In stedelijke wijken zien we dat het vaak dezelfde bewoners zijn die op activiteiten afkomen. In *Het Trefpunt* in Beijum geeft het bestuur aan dat ze van alles hebben geprobeerd om andere groepen te bereiken, maar dat het lastig blijft. Soms heeft dat ook

te maken met praktische zaken zoals de (gevoelsmatige) veiligheid rondom het gebouw in de avonden.

Buurtcentrum Oranjewijk laat zien dat een persoonlijke benadering werkt. Inwoners komen regelmatig met ideeën, die vervolgens samen worden uitgewerkt. De zakelijk leider helpt bijvoorbeeld met een plan van aanpak en zorgt dat de pr op orde is. Dankzij de ‘één-euro-regeling’ (voor deelname en een kop koffie of thee) blijven activiteiten betaalbaar én toegankelijk.

Soms zijn besturen terughoudend, bijvoorbeeld omdat ze merken dat ideeën vooral bij henzelf blijven liggen en inwoners niet goed weten hoe ze iets moeten organiseren. Dan helpt het als een sociaal werker of buurtwerker inwoners begeleidt, zoals in *De Sonde*, waar de buurtwerker actief bewoners aanspreekt en stimuleert.

Bij *BSV De Kreukelhof* zie je hoe één persoon met veel enthousiasme en organisatiekracht anderen weet te inspireren. Dankzij haar inzet zijn steeds meer vrijwilligers, ook jongeren, actief geworden. Ze heeft veel persoonlijk contact met omwonenden, wat helpt om mensen te betrekken en echt contact te maken.

Een bijzonder voorbeeld is MFC De Wijert. Daar is een sociaal-cultureel werker aangesteld om de betrokkenheid van bewoners te vergroten en samen meer activiteiten te organiseren. Dit heeft geleid tot een levendige programmering: van een crea-bea club en bloemschikken tot zanggroepen en een kerstmarkt die grotendeels door inwoners zelf wordt ingevuld. Ook worden bijeenkomsten georganiseerd voor nieuwe bewoners in het kader van wijkvernieuwing, onder de titel Welkom in de buurt. Deze aanpak werkt goed en laat zien wat mogelijk is als er extra inzet is, maar vraagt ook om reflectie: er ligt geen beleidskader onder deze gesubsidieerde rol en het is de enige accommodatie in Groningen waar dit gebeurt.

In verschillende accommodaties, zoals *De Wende*, wordt zichtbaar hoeveel enthousiasme er vrijkomt als activiteiten succesvol zijn. De kerstactiviteit “Crazy Christmas” trok binnen één dag 200 deelnemers, mede door mond-tot-mondreclame. Vrijwilligers nemen hier zelf het voortouw bij de uitvoering. Zo ontstaat een levendige programmering die mensen verbindt.

Toch zijn er ook accommodaties waar het betrekken van inwoners echt moeizaam verloopt. Soms komt dit door hoge drempels, gebrek aan vertrouwen of eerdere teleurstellingen. In zulke gevallen kunnen sociaal werkers, gebiedsteams of buurtnetwerken helpen om beweging te krijgen.

Conclusie

Het verhogen van de betrokkenheid van inwoners is een gedeelde ambitie, maar in de praktijk blijkt een uitdaging. In dorpen gaat het vaak gemakkelijker door onderlinge verbondenheid en korte lijnen. In stedelijke wijken is het lastiger, mede door individualisering en tijdsdruk. Daar komt bij dat sommige bewoners al hun energie nodig hebben om rond te komen van een beperkt inkomen of om te gaan met mentale problemen. Voor hen is vrijwilligerswerk vaak geen optie, hoe graag ze ook zouden willen. Dit vraagt om realistische verwachtingen en extra aandacht voor armoede en mentale gezondheid in beleid.

Toch zijn er overal goede voorbeelden van hoe het wél kan: door laagdrempelige ondersteuning, het ruimte geven aan eigen initiatief en het zichtbaar maken van wat er al gebeurt. Betrokkenheid ontstaat niet vanzelf, maar groeit als er aandacht, vertrouwen en begrip is voor de verschillende omstandigheden waarin mensen leven.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN PARTNERS

(ZOALS GEBIEDSTEAMS, WIJ, SOCIAAL WERK, BELEIDSMAKERS EN RAADSLEDEN):

- Ondersteun inwoners die een idee hebben, maar niet weten hoe ze het moeten organiseren, bijvoorbeeld via opbouwwerk.
- Erken dat structurele betrokkenheid moeilijk is en stimuleer ook tijdelijke of kleinschalige inzet.
- Houd rekening met bewoners die door armoede of mentale problemen weinig ruimte hebben om mee te doen; bied waar mogelijk extra ondersteuning of alternatieve vormen van betrokkenheid.
- Help besturen om initiatieven zichtbaar te maken en mensen te bereiken die normaal niet komen.
- Houd rekening met de verschillen tussen stad en dorp bij het formuleren van beleid of verwachtingen.

VOOR BESTUREN VAN ACCOMMODATIES:

- Blijf bewoners persoonlijk benaderen. Een direct gesprek doet vaak meer dan flyers.
- Geef ruimte aan bewoners om hun ideeën uit te voeren, ook als het bestuur dat niet zelf organiseert.
- Wees transparant over wat er wel en niet mogelijk is. Dat voorkomt teleurstellingen.
- Stimuleer samenwerking met scholen, verenigingen of andere groepen in de wijk.

VOOR SAMENWERKINGSPARTNERS BUITEN DE GEMEENTE

(BIJV. WELZIJNSORGANISATIES, MAATSCHAPPELIJKE INITIATIEVEN):

- Zie vrijwilligers niet als vanzelfsprekend, maar als partners die ondersteuning en waardering verdienen.
- Houd bij beleidsvorming rekening met sociale ongelijkheid en mentale gezondheid als factoren die participatie beïnvloeden.
- Leer van initiatieven die werken.

2.13 Meedoen: vrijwilligers werven en behouden

Missie:

Mensen voelen zich betrokken en zetten zich in voor de gemeenschap.

Vraag:

Hoe werven en behouden sociaal-culturele accommodaties hun vrijwilligers? Maken ze gebruik van ondersteuning zoals Link050 of de Speeltuincentrale?

*Beheerders en
vrijwilligers
van Het DOK
😊*

Vrijwilligers zijn de ruggengraat van sociaal-culturele accommodaties. Ze organiseren activiteiten, schenken koffie, onderhouden gebouwen en zorgen voor verbinding in de buurt. Zonder hun inzet zou de sociale basis ernstig verzwakt raken. Vrijwilligersbeleid is dan ook een van de actielijnen binnen het gemeentelijk beleid voor de sociale basis. De gemeente subsidieert bijvoorbeeld Link050, een professionele organisatie die mensen koppelt aan vrijwilligerswerk en ondersteuning biedt aan organisaties.

Met deze vraag willen we weten in hoeverre accommodaties bekend zijn met ondersteuningsorganisaties als Link050 en hoe zij vrijwilligers werven en behouden. Daarnaast zijn we benieuwd of die ondersteuning aansluit bij hun praktijk, en waar eventueel kansen liggen om beter aan te sluiten bij wat er lokaal nodig is.

Wat we zagen en hoorden

Vrijwel alle accommodaties geven aan dat het werven van vrijwilligers structureel aandacht vraagt. In veel buurthuizen lukt het nog goed om incidentele hulp te vinden – mensen die eenmalig of af en toe bijspringen bij activiteiten – maar het vinden van structurele, lange termijn vrijwilligers of bestuursleden is lastiger. Vooral bestuursfuncties blijken moeilijk te vervullen. Redenen die genoemd worden zijn de toegenomen regeldruk, verantwoordelijkheden en administratieve verplichtingen.

In dorpen zien we dat het onderlinge contact sterker is. Mensen kennen elkaar vaker persoonlijk, waardoor het makkelijker is om mensen te benaderen en bereidheid om te helpen groter lijkt. Dit maakt het eenvoudiger om vrijwilligers te vinden voor eenmalige activiteiten of praktische ondersteuning. Tegelijk blijft ook in dorpen

het vinden van bestuursleden en structurele krachten een uitdaging. In het algemeen is Link050 in de dorpen minder bekend of wordt er minder gebruik van gemaakt.

In de stad wordt het vinden van vrijwilligers verschillend beleefd. In *Het Poortershoes* is vrijwilligerswerk zelfs populair. Mensen lopen spontaan binnen om zich aan te bieden. Het lijkt haast hip om er vrijwilliger te zijn. Een plek waar mensen graag bij willen horen.

De Wende laat zien hoe vrijwilligerswerk ook betekenisvol kan zijn voor iemands gezondheid en welzijn. De voorzitter van het bestuur is huisarts en verwijst cliënten naar het buurtcentrum om vrijwilligerswerk te doen. Dit is een prachtig voorbeeld van 'welzijn op recept'. Vrijwilligerswerk helpt hier bij zingeving, meedoen en het opbouwen van sociale contacten.

In *Het Vinkhuys* worden vrijwilligers actief begeleid en krijgen zij veel ruimte om zelf invulling te geven aan hun werkzaamheden. Deze vrijheid draagt bij aan het plezier en het behoud van vrijwilligers. Ook in *Bij van Houten* lukt het goed om vrijwilligers aan zich te binden. Mensen voelen zich er gezien en gewaardeerd. Er wordt geïnvesteerd in werkbegeleiding, en sommigen stromen zelfs door naar betaald werk.

Niet overal lukt het even goed. In *Semmelstee* en *De Berk* blijft het vrijwilligersbestand kwetsbaar. Er zijn ook besturen die aangeven weinig te hebben aan Link050, omdat het aanbod niet concreet genoeg is. Sommige accommodaties proberen ook via Facebook of mond-tot-

mond reclame vrijwilligers te vinden. Anderen, zoals *BSV Selwerd*, zetten vooral in op jongeren en zorgen voor een goede sfeer met leuke activiteiten en waardering.

In *Dorpshuis Het Trefpunt* in Thesinge steunt het bestuur op ongeveer 35 vrijwilligers en is daar zeer zuinig op. Ruim een jaar geleden heeft het bestuur met succes een nieuwe structuur ingevoerd voor het vrijwilligersbestand. Voorheen was men sterk afhankelijk van één 'supervrijwilliger', wat kwetsbaar was bij uitval. Nu is er een grote poule van vrijwilligers. Het reserveren wordt nog door één vrijwilliger gedaan, maar deze geeft de reservering door aan twee coördinatoren. Zij zorgen dat er vrijwilligers aanwezig zijn bij de activiteit. Het

coördineren gebeurt in periodes van twee maanden, waarna iemand anders het overneemt. Het kostte aanvankelijk wat inspanning om dit goed te regelen, maar het bestuur en de vrijwilligers zijn zeer tevreden over deze aanpak. Taken zijn kortdurend en afwisselend, waardoor vrijwilligers behouden blijven en nieuwe vrijwilligers makkelijker geworven worden.

Vrijwilligers van
BSV Ruischerbrug

Conclusie

Vrijwilligers blijven onmisbaar voor sociaal-culturele accommodaties. De bereidheid om incidenteel te helpen is vaak nog groot, zeker in dorpen. Voor structurele taken en bestuursfuncties is het een stuk moeilijker mensen te vinden, zowel in stad als dorp. Link050 is niet overal bekend en levert wisselende resultaten op. Wel zien we dat betrokkenheid, waardering en maatwerk belangrijke sleutels zijn om vrijwilligers te behouden. Een persoonlijke benadering werkt vaak het best.

Bijzondere voorbeelden, zoals in *De Wende*, *Het Poortershoes* en *Het Trefpunt* in Thesinge, laten zien hoe krachtig vrijwilligerswerk kan zijn als het goed past bij de wensen van mensen. Daar kunnen we als gemeente, besturen en ondersteuningsorganisaties van leren.

We zagen ook dat sommige besturen heel kwetsbaar lijken: er zijn nog maar één of twee bestuursleden en het lukt niet om nieuwe bestuursleden te vinden.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN ONDERSTEUNINGSORGANISATIES:

- Maak Link050 ook in de dorpen beter bekend en onderzoek hoe het aanbod beter kan aansluiten op de lokale praktijk.
- Onderzoek of maatwerktrajecten ('vrijwilligers op recept') zoals in *De Wende* breder kunnen worden toegepast.
- Stimuleer samenwerking tussen accommodaties die succesvol zijn in vrijwilligersbeleid en accommodaties die hier meer moeite mee hebben.
- Onderzoek hoe de gemeente besturen kan ondersteunen bij werving en het aantrekkelijk maken van bestuursfuncties.

VOOR BESTUREN VAN ACCOMMODATIES:

- Blijf investeren in persoonlijke aandacht en waardering. Een kerstpakket, een bedankje of gewoon een goed gesprek maken het verschil.
- Kijk of je vrijwilligers meer ruimte kunt geven om zelf invulling te geven aan activiteiten, zoals in Het Vinkhuys.
- Vraag actief en gericht, liefst één-op-één. Dit werkt vaak beter dan algemene oproepen.
- Gebruik Link050 niet alleen voor de vacaturebank, maar ook voor advies en scholing.

VOOR ANDEREN

(HUISARTSEN, WELZIJNSPARTIJEN, BEWONERS):

- Verwijs mensen met behoefte aan zingeving of structuur eens door naar het buurtcentrum in de buurt voor vrijwilligerswerk.
- Help mee om het gesprek over vrijwilligerswerk open te houden. Vraag in je netwerk: wie zou iets kunnen betekenen voor de buurt?
- Deel goede voorbeelden, zoals *De Wende* en *Het Trefpunt* in Thesinge, om te laten zien dat vrijwilligerswerk méér is dan 'helpen'. Het is ook een manier van meedoen, erbij horen en van betekenis zijn.

2.14 Meedoen – Samenwerken is vanzelfsprekend

Missie:

Samenwerken is vanzelfsprekend

Vraag:

Formuleren accommodatiebesturen, partijen in de wijk en het gebiedsteam samen een gebieds-, wijk- of dorpsprogramma (missie/visie)

In de nota sociaal-culturele accommodaties *Open naar elkaar* is opgenomen dat activiteitenprogramma's van accommodaties binnen een wijk of dorp op elkaar afgestemd moeten zijn en moeten bijdragen aan het gebiedsprogramma. In dit hoofdstuk onderzoeken we of dit in de praktijk ook gebeurt. Worden besturen betrokken bij een wijk- of dorpsvisie? Is er eigenlijk wel een gezamenlijk programma? En als dat er is: is dat dan gedeeld eigendom, of vooral een gemeentelijk document?

Met deze vraag willen we niet alleen ophalen wat er speelt, maar ook onderzoeken of de voorwaarde in het beleid realistisch is. Zo nodig kan deze worden aangepast, zodat beleid en praktijk beter op elkaar aansluiten.

Wat we zagen en hoorden

Wat opvalt is dat er zelden sprake is van een gezamenlijke missie of visie die door accommodatiebesturen,

gebiedsteams en andere wijk- of dorpspartners samen is opgesteld. In sommige gebieden bestaat wel een gebiedsagenda of een wijkvernieuwingplan, maar de betrokkenheid van accommodatiebesturen daarbij verschilt sterk. Besturen geven regelmatig aan niet op de hoogte te zijn van deze plannen, of er nauwelijks bij betrokken te worden. Ook is er lang niet altijd structureel overleg tussen accommodaties in hetzelfde gebied.

In de dorpen in Haren en Ten Boer zijn gebiedsteams vaak actief met het opstellen van dorpsvisies of dorpsagenda's. Daarbij zijn de besturen van sociaal-culturele accommodaties meestal niet rechtstreeks betrokken.

Toch zijn zij soms wel op de hoogte van de inhoud, omdat bestuursleden in dorpen geregeld meerdere bestuurlijke rollen vervullen. In dorpen valt op dat bestuursleden vaak een dubbele pet hebben en ook actief zijn in de dorpsbelangenvereniging. Daardoor weten ze wat er speelt, ook zonder formele afstemming. In *Sint Annen* is het bestuur van *De Meuln* zelfs hetzelfde bestuur als dat van de dorpsbelangenvereniging.

In stedelijke gebieden zien we dat er soms wél gezamenlijke plannen zijn, zoals sociale agenda's of wijkvisies. Deze ontstaan dan bijvoorbeeld in het kader van wijkvernieuwing of een alliantie tussen meerdere partijen. De betrokkenheid van accommodaties is echter sterk afhankelijk van personen en omstandigheden. Zakelijk leiders zijn vaker aanwezig bij bijeenkomsten dan vrijwillige bestuursleden. In sommige gevallen wordt aangegeven dat het wenselijk is dat besturen actiever worden betrokken, maar dat dit in de praktijk lastig te organiseren is.

Een opvallend voorbeeld zijn de accommodaties in Beijum die deelnemen aan een bredere alliantie waarin wijkvernieuwing, wijkbedrijvigheid en programmering met meerdere partners wordt afgestemd. In *Het Vinkhuys* wordt het programma wel afgestemd met andere partijen, maar geeft het bestuur aan dat het belangrijk is dat dit vanuit de praktijk ontstaat, niet top-down wordt opgelegd.

Speeltuín
FEO

Besturen benoemen ook dat het tempo waarin visies en plannen veranderen of bijgesteld worden, soms lastig is om bij te houden, zeker voor vrijwilligers. Er is behoefte aan heldere communicatie en afstemming op wat mogelijk is binnen de beschikbare tijd en draagkracht.

Daarnaast zien we dat sommige besturen zich zorgen maken over hun beperkte capaciteit: als er nog maar één of twee bestuursleden zijn, is het lastig om ook nog actief deel te nemen aan gebiedsprocessen. Dit maakt duidelijk dat samenwerking niet alleen een kwestie is van uitnodigen, maar ook van ondersteunen.

Conclusie

De beleidsvoorwaarde dat accommodaties moeten bijdragen aan het gebiedsprogramma is op papier logisch, maar in de praktijk niet altijd uitvoerbaar. Gebiedsplannen en visies zijn er lang niet overal, en waar ze wel bestaan, zijn besturen daar niet automatisch bij betrokken. In dorpen is er vaak informeel wel verbinding, doordat bestuursleden ook andere rollen in het dorp vervullen. In de stad is dit minder vanzelfsprekend.

De praktijk laat zien dat samenwerking het best werkt als deze aansluit bij bestaande netwerken, energie en initiatieven in de wijk. Tegelijk vraagt dit om extra aandacht voor kwetsbare besturen die moeite hebben om mee te doen.

Een gezamenlijke missie of visie kan helpen, maar moet geen doel op zich worden. Het is belangrijk dat het beleid uitgaat van wat realistisch is voor vrijwilligersorganisaties.

Sunnemeerte in Het Tuinpad

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Evalueer of de beleidsvoorwaarde over het bijdragend vermogen van accommodaties aan gebiedsprogramma's realistisch is, en pas deze eventueel aan.
- Benader samenwerking als een groeiproces dat aansluit op bestaande verbanden en energie in de wijk of het dorp.
- Zorg dat gebiedsagenda's en visies breed bekend worden gemaakt en dat uitnodigingen ook bij besturen terecht komen.

VOOR BESTUREN VAN ACCOMMODATIES:

- Sluit aan bij bestaande gebiedsoverleggen waar mogelijk, en laat weten waar je behoefte aan hebt.
- Stem af met andere accommodaties in het gebied als er gezamenlijke thema's spelen (bijvoorbeeld jeugd, ouderen, armoede).
- Geef aan als een gebiedsvisie of -plan onvoldoende bekend is; zo kan het gebiedsteam beter ondersteunen.
- Voor gebiedsteams en andere partners:

- Houd rekening met de beperkte tijd en draagkracht van vrijwilligers bij het opzetten van overleggen of coördinatiestructuren.
- Onderzoek hoe de gemeente kwetsbare besturen kan ondersteunen, bijvoorbeeld door extra capaciteit of hulp bij het werven van bestuursleden.

- Bied ondersteuning bij het verbinden van verschillende accommodaties, vooral daar waar het nog ontbreekt en de wens er wel is.
- Gebruik bestaande dorpsvisies of wijkagenda's als ingang om ook accommodaties te betrekken.
- Maak ruimte voor informeel contact: dat verlaagt de drempel voor vrijwillige besturen om mee te doen.

2.15 Een gevarieerd activiteiten aanbod

Missie:

Samenwerken is vanzelfsprekend

Vraag:

Is het activiteitenprogramma samengesteld op basis van de wensen van de inwoners uit het gebied of dorp, en wordt dit afgestemd met betrokken partijen?

In onze sociaal-culturele accommodatienota hebben we als voorwaarde gesteld dat besturen jaarlijks een activiteitenprogramma opstellen dat aansluit bij de wensen en behoeften van bewoners. Waar dat niet lukt, kunnen zij ondersteuning krijgen. Met deze vraag wilden we nagaan of dat in de praktijk realistisch is. Hoe inventariseren besturen die wensen? Gebeurt dat actief of organisch? Wordt er afgestemd met andere organisaties in het gebied? En lukt het om iedereen mee te laten doen – ook jongeren, mensen met een beperking of een andere culturele achtergrond?

De antwoorden geven een rijk beeld van hoe divers de praktijken zijn. Ze laten vooral ook zien hoe accommodaties bijdragen aan ontmoeting, zingeving en welzijn in hun wijk of dorp.

Wat we zagen en hoorden

Er worden in alle accommodaties activiteiten georganiseerd, maar de schaal, aanpak en mate van afstemming verschillen sterk. In kleine buurthuizen, zoals *BSV DES*, is er ruimte voor enkele vaste activiteiten, zoals een wekelijkse inloop of een jaarlijkse rommelmarkt, maar zijn er verder geen structurele activiteiten. In grote accommodaties zoals *Het Vinkhuys* of *Het DOK* vinden dagelijks meerdere activiteiten plaats, verspreid over ochtend, middag en avond.

Sommige besturen organiseren zelf het programma, andere zijn vooral faciliterend. *BSV Oosterpoort* laat bijvoorbeeld weten dat het programma historisch gegroeid is. Nieuwe initiatieven ontstaan op basis van ideeën uit de wijk, zoals recent een Zumbagroep. Het bestuur staat open voor nieuwe verzoeken, maar actief uitvragen gebeurt zelden.

In andere accommodaties is die afstemming explicieter. In *BSV Helpman* wordt goed samengewerkt met andere organisaties in de buurt. Er is een breed aanbod: schaken, schilderen, vilten, koorzang. Bij doorverwijzing tussen accommodaties wordt rekening gehouden met beschikbaarheid en specifieke behoeften.

BSV Vinkhuizen werkt met een actieve activiteitencommissie en heeft samenwerking met het opbouwwerk en bewonersinitiatieven. Kinderen en jongeren worden actief betrokken, onder andere via een kinderwerker die meerdere keren per week in de accommodatie

aanwezig is. Tegelijk is het voor sommige besturen lastig om structureel alle inwoners te bereiken. Inwoners hebben vaak wel wensen, maar nemen niet altijd initiatief of willen zich niet binden aan vrijwilligerstaken of het zelf organiseren.

In *Het Floreshuis* is het aanbod afgestemd op eerder uitgevoerd behoefteonderzoek. In *Buurtcentrum Stadspark* is er vooral informeel contact tussen gebruikers en het bestuur. Sommige accommodaties, zoals *Het Poortershoes*, organiseren zelfstandig een gevarieerd programma dat zichtbaar aansluit bij de wensen van de wijk, zonder dat daar structurele afstemming aan voorafgaat.

Daarnaast zien we in het gebied Haren dat dorpshuizen zoals *De Hoeksteen* (Noordlaren), *De Tieshof* (Onnen) en *De Groenberg* (Glimmen) het programma vooral organisch samenstellen. Activiteiten ontstaan vanuit inwoners zelf, zoals toneel, muziek en cursussen, en worden vaak afgestemd met dorpsbelangen. Hierdoor is er veel zicht op wensen, ook zonder formele behoeftepeiling.

Opvallend is dat in sommige dorpen, zoals *Sint Annen*, het bestuur van de accommodatie ook het dorpsbelangenbestuur vormt. Hierdoor is er veel zicht op wat leeft in het dorp, maar ontbreekt een formeel proces om wensen op te halen.

In *Het Proathoeske* wordt bewust ruimte geboden aan activiteiten die door het dorp zelf gedragen worden, zoals maandelijkse spelletjesavonden of EHBO-cursussen. Omdat bestuursleden vaak meerdere rollen vervullen in het dorp, zijn zij goed op de hoogte van wat er speelt, ook zonder formele inventarisatie. In *Garmerswolde* en *Ten Post* geven besturen aan dat zij vooral inspelen op ideeën van bewoners en dat er weinig formele behoefteonderzoeken plaatsvinden. In *Thesinge* wordt het programma bewust breed gehouden, met activiteiten zoals toneel, muziek en gezamenlijke maaltijden, zodat zoveel mogelijk inwoners zich aangesproken voelen.

Conclusie

De manier waarop het activiteitenprogramma tot stand komt, is overal anders. Soms is dat het resultaat van jarenlange samenwerking, soms ontstaat het spontaan vanuit inwoners. Veel accommodaties staan open voor nieuwe ideeën en

passen hun programma aan waar mogelijk. Tegelijkertijd zijn er uitdagingen: hoe bereik je ook de mensen die niet vanzelf komen? Hoe houd je het aanbod divers en actueel zonder je te overvragen als vrijwilliger?

Het idee van een jaarlijks afgestemd programma blijkt niet altijd realistisch. Maar wat opvalt, is dat veel besturen intuïtief goed aanvoelen wat hun wijk of dorp nodig heeft.

Elke accommodatie vervult op haar eigen manier een functie in de sociale basis.

Extra aandachtspunt: in dorpen is er vaak informeel veel kennis over wensen, maar weinig structurele inventarisatie. In de stad is er soms meer formele afstemming, maar ook daar blijft het lastig om alle groepen te bereiken.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Wees terughoudend met formele eisen rond het opstellen van activiteitenprogramma's. Veel besturen stemmen al af op wat leeft in de wijk of het dorp, ook zonder structureel overleg.
- Bied ondersteuning aan besturen die zelf iets willen ontwikkelen, bijvoorbeeld via trainingen of wijkgerichte behoefteonderzoeken.
- Stimuleer samenwerking tussen accommodaties en professionele partners, zonder te veel te verwachten van vrijwilligers.

VOOR ANDEREN

(PROFESSIONALS, GEBIEDSTEAMS, VERENIGINGEN):

- Zoek actief contact met besturen van accommodaties. Veel activiteiten ontstaan vanuit samenwerking.
  - Ondersteun bij behoeftepeilingen of help bij het opstarten van een nieuw aanbod.
- Blijf openstaan voor initiatieven van bewoners. Vraag een student een behoeftenonderzoek te doen, open dag of informele gesprekken om signalen op te vangen.
  - Kijk waar je kunt samenwerken met andere partijen in de wijk of het dorp. Een gezamenlijk initiatief kost minder energie dan je denkt.
  - Denk ook aan groepen die minder vanzelfsprekend meedoen: jongeren, mensen met een beperking, stathouders.
  - Zorg voor duidelijke aanspreekpunten binnen het gebiedsteam en maak zichtbaar wat de mogelijkheden zijn.

2.16 Van biljart tot bingo: het bruist overal anders

Missie:

Samenwerken is vanzelfsprekend

Vraag:

Is er sprake van een gevarieerd activiteitenaanbod op het terrein van ontmoeting, ontspanning, participatie en (talent)ontwikkeling of vorming, met ruimte voor inwonerinitiatieven?

Deze vraag lijkt op de vorige, maar legt het accent op de breedte en diversiteit van het aanbod in de sociaal-culturele accommodaties. In hoofdstuk 4.16 vroegen we hoe het activiteitenaanbod tot stand komt en of dit is afgestemd met inwoners en partners. In dit hoofdstuk kijken we vooral naar de aard en de verscheidenheid van het aanbod, en naar de ruimte die er is voor initiatieven van inwoners. De antwoorden vullen elkaar goed aan en laten zien hoe sociaal-culturele accommodaties in de praktijk invulling geven aan de dimensie 'Meedoen' van positieve gezondheid.

Wat we zagen en hoorden

De meeste accommodaties bieden een breed en gevarieerd activiteitenprogramma. Sommige besturen zijn zelf heel actief in de organisatie, andere faciliteren vooral en laten activiteiten ontstaan vanuit de gebruikers of samenwerkingspartners.

Het Maanfeest in Het Heerdenhoes

In *de Schakel* wordt het merendeel van de activiteiten georganiseerd door de activiteitenclub "Schakel Spektakel", de verenigingen, welke als vaste huurders gebruik van de zalen maken en de beheerder. Deze activiteiten zijn laagdrempelig en afgestemd op de behoeftes van de wijk. Sinds 2024 is er daarnaast een Gouwe Ouwe Club 67+ opgericht, welke maandelijks bijeenkomsten organiseert voor deze doelgroep. Een ander aansprekend voorbeeld is *Het Tuinpad*, waar onder meer tafeltennis voor blinden wordt aangeboden – een bijzondere activiteit die laat zien dat er ook aandacht is voor inclusie en zingeving.

Het Vinkhuys laat zien hoe rijk het aanbod kan zijn. De accommodatie is ruim 70 uur per week open en biedt plaats aan talloze sociaal-culturele activiteiten. Samenwerking met andere organisaties kost tijd, maar wordt gezien als noodzakelijk om de sociale basis te versterken.

In de dorpen is het aanbod soms soberder, maar niet minder betekenisvol. *Het Proathoeske* in Lellens richt zich op maandelijkse activiteiten die passen bij de schaal en het ritme van het dorp, zoals een spelletjesavond of een lezing. In *MFC Engelbert* is juist sprake van een breed programma, met beweegactiviteiten, jeugdactiviteiten en gezamenlijke maaltijden.

De ervaringen laten zien dat er sprake is van een rijke, maar ook gevarieerde praktijk. Sommige accommodaties zijn overdag bijna volledig bezet, anderen zoeken juist naar nieuwe aanwas. In kleine accommodaties zoals *BSV DES* is het aanbod beperkt, maar vinden er wel betekenisvolle eendaagse evenementen plaats zoals een paasbrunch of een zomers huttenbouwproject. Ook dat draagt bij aan ontmoeting en meedoen.

Opvallend is dat enkele besturen aangeven dat het lastig blijft om jongeren structureel te betrekken bij het programma. Activiteiten voor de iets oudere jeugd zijn vaak incidenteel, zoals sporttoernooien of eenmalige workshops. Suggestie vanuit besturen: meer samenwerking met scholen en jongerenwerk om dit te verbeteren.

Tafeltermis
voor blinden in
Het Tuinpad →

Conclusie

In vrijwel alle accommodaties is sprake van een gevarieerd activiteiten aanbod. De vorm verschilt, maar overall is duidelijk dat er ruimte wordt geboden aan verschillende doelgroepen en aan eigen initiatieven van inwoners. De verscheidenheid is een kracht: iedere accommodatie vervult op eigen wijze een rol in de sociale basis. Wat opvalt, is dat activiteiten vaak ontstaan vanuit lokale verbinding, creativiteit of samenwerking. In dorpen is het aanbod soms minder groot, maar goed afgestemd op de lokale behoefte.

De Lentemarkt: een
jaarlijks terugkerende
markt bij Het Vinkhuys

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE EN GEBIEDSPARTNERS:

- Blijf ondersteunen dat er ruimte is voor zowel kleine als grote initiatieven – ook één maandelijkse activiteit kan het verschil maken.
- Stimuleer samenwerking tussen accommodaties, zodat ze van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen versterken.
- Maak (incidentele) subsidies toegankelijker voor kleine accommodaties met weinig capaciteit.
- Start een traject voor monitoring van activiteiten, doelgroepen en openingstijden. Dit geeft inzicht in gebruik, samenwerking en profilering van accommodaties en helpt voorkomen dat locaties hetzelfde doen. Het overzicht kan worden benut voor kennisdeling en om archetypen beter te benutten in beleid.

VOOR BESTUREN VAN ACCOMMODATIES:

- Zet in op zichtbaarheid van het aanbod: bewoners weten niet altijd wat er te doen is.
- Blijf openstaan voor nieuwe initiatieven, ook als ze van kleine groepen of individuen komen.
- Vier en deel wat goed gaat: laat zien welke activiteiten werken en waarom, zodat anderen geïnspireerd raken.

2.17 Elkaar weten te vinden: netwerken in wijk en dorp

Missie:

Samenwerken is vanzelfsprekend

Vraag:

Netwerken worden versterkt voor een krachtige wijk of dorp waar men met elkaar activiteiten organiseert.

Een sterke sociale basis is alleen mogelijk als mensen en organisaties in de wijk of het dorp elkaar weten te vinden. Samenwerken gebeurt op allerlei manieren: via formele netwerken, informele contacten of gezamenlijke activiteiten. We wilden weten of sociaal-culturele accommodaties onderdeel zijn van zo'n netwerk, of dat zij zelf een verbindende rol spelen. Ook keken we naar de relatie met andere organisaties, zoals dorpsbelangen, wijkraden of het gebiedsteam.

BSV D.E.S in de woonschepenhaven

De uitkomsten zijn divers. In sommige gebieden is het netwerk goed georganiseerd en weten partijen elkaar makkelijk te vinden. In andere wijken zien besturen kansen om de verbinding met andere partijen te versterken. In dorpen ontstaan samenwerkingen vaak vanzelf, omdat mensen elkaar tegenkomen in verschillende rollen. Een aantal accommodaties geeft aan behoefte te hebben aan meer samenhang of ondersteuning om netwerken te versterken.

Wat we zagen en hoorden

In dorpen zoals Ten Boer en Haren is het netwerk vaak vanzelfsprekend. Mensen kennen elkaar via school, sport of verenigingen en vervullen vaak meerdere rollen. In *De Hoeksteen in Noardlaren* is er een levendig verenigingsleven met korte lijntjes via onder meer straatapps. In *MFC Engelbert* ontstaan veel afstemmingen doordat dorpsbewoners elkaar tegenkomen in commissies en activiteiten.

Algemeen zien we dat samenwerking in dorpen meestal informeel verloopt, bijvoorbeeld via dorpsbelangen of gezamenlijke activiteiten. Dit zorgt voor korte lijnen en veel onderlinge betrokkenheid, maar maakt netwerken soms kwetsbaar als er weinig bestuursleden zijn.

Ook in de stad zijn er sterke netwerken. In de Oosterparkwijk is sprake van een levendig netwerk waarin meerdere accommodaties actief samenwerken. Zo wordt

er gezamenlijk gewerkt aan een wijkwebsite en een gedeelde activiteitenkalender. Er zijn korte lijnen tussen besturen, welzijnspartijen en bewonersinitiatieven. Partijen weten elkaar te vinden en stemmen activiteiten regelmatig onderling af. Ook opbouwwerkers en het gebiedsteam sluiten hierbij aan, waardoor er een stevig en actueel netwerk bestaat waarin informatie en ideeën gemakkelijk worden gedeeld.

In *Het Trefpunt Beijum* en *Het Heerdenhoes* maakt de zakelijk leider van beide accommodaties deel uit van overleggen zoals het Sterk Netwerk Beijum. Die combinatie versterkt de verbinding tussen verschillende partijen. In *Het Vinkhuys* is de zakelijk leider actief betrokken bij diverse netwerken in Vinkhuizen. In *BSV Paddepoel* wordt het brede sociale overleg als leerzaam en verbindend ervaren.

Toch is samenwerking niet overal vanzelfsprekend. Er zijn ook besturen die aangeven dat

ze vooral gericht zijn op hun eigen accommodatie. Ze zien kansen als het gebiedsteam zou helpen om de netwerken te versterken.

Buurtcentrum De Hunzeborgh laat zien hoe een accommodatie in een wijk zonder andere voorzieningen een cruciale rol kan vervullen. Het

Dorpshuis De Hoeksteen

bestuur opereert grotendeels zelfstandig en er is geen structurele samenwerking met andere accommodaties. Ondanks deze geïsoleerde positie biedt *Hunzenborgh* meerdere activiteiten aan, van ouderengym en yoga tot jeugdschaak, bridge en culturele bijeenkomsten en fungeert daarmee als enige ontmoetingsplek in de wijk. Dit maakt de accommodatie waardevol, maar ook kwetsbaar: het ontbreken van netwerken en externe ondersteuning vergroot de afhankelijkheid van een kleine groep vrijwilligers en beperkt de mogelijkheden voor vernieuwing.

Er zijn ook plekken waar het netwerk goed functioneert, maar waar verdere versterking wenselijk is. Zo wil het bestuur van *BSV Helpman* de band met Coendersborg aanhalen. In *De Berk* worden met het wijkbedrijf en andere partijen gezamenlijke activiteiten georganiseerd, maar het bereiken van anderstalige bewoners blijft lastig.

Opvallend is dat in *Noorderhogebrug* weinig netwerk mogelijk is, omdat er geen andere verenigingen meer zijn. En in *BSV DES* in de Woonschepenhaven is sprake van een gemeenschap op zichzelf; de verbinding met de rest van de stad is beperkt.

Daarnaast geven enkele besturen aan dat het netwerk kwetsbaar wordt als er nog maar één of twee bestuursleden actief zijn. Suggestie: de gemeente kan helpen door netwerkbijeenkomsten te faciliteren en besturen te ondersteunen bij het werven van nieuwe bestuursleden.

Conclusie

Sociaal-culturele accommodaties zijn op veel plekken actief onderdeel van het wijk- of dorpsnetwerk. In dorpen ontstaat dit vaak vanzelf, in stedelijke gebieden is het afhankelijk van initiatief, tijd en structuur. Besturen vervullen vaak een spilfunctie, zeker als ze goed geworteld zijn in de wijk. Waar netwerken goed functioneren, draagt dit bij aan samenhang en gezamenlijke programmering. Waar het nog ontbreekt, ligt er ruimte voor verbetering, bijvoorbeeld via ondersteuning van het gebiedsteam of wijkgerichte bijeenkomsten. Opvallend is dat het niet altijd het bestuur zelf is dat deelneemt aan het netwerk; dit kan ook de zakelijk leider of beheerder zijn.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Stimuleer en ondersteun netwerkvorming in gebieden waar dit nog niet vanzelfsprekend is.
- Zet gebiedsteams gericht in om ontmoetingen tussen besturen en andere partijen te faciliteren.
- Investeer in gezamenlijke wijk- of dorpsbijeenkomsten waar ontmoeting en samenwerking centraal staan.
- Onderzoek hoe kwetsbare besturen extra ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld door netwerkcoaching of hulp bij bestuurswerving.

VOOR BESTUREN:

- Verken of er (meer) samengewerkt kan worden met andere accommodaties, dorpsbelangen of wijkraden.
- Deel goede voorbeelden van samenwerking met andere accommodaties om van elkaar te leren.
- Maak zichtbaar welke rol de accommodatie speelt in het netwerk van de wijk of het dorp.

VOOR ANDERE PARTIJEN:

- Betrek besturen van accommodaties actief bij wijk- of dorpsontwikkelingen.
- Zorg voor overzicht van bestaande netwerken en maak duidelijk hoe mensen kunnen aanhaken.
- Ondersteun accommodaties bij het leggen van verbindingen met organisaties buiten hun directe kring.

Pubquiz dorpshuis
Noorderhogebrug ↗

2.18 Op tijd en goed geïnformeerd: samenwerking met de gemeente

Missie:

Samenwerken is vanzelfsprekend.

Vraag:

*Moet de gemeente beter integraal en directie-
overstijgend samenwerken en organisaties
vooraf informeren over nieuw beleid en
veranderingen?*

Een goede samenwerking tussen gemeente en sociaal-culturele accommodaties vraagt om duidelijke communicatie, tijdige afstemming, kennis van elkaars werkwijzen én zichtbare betrokkenheid. In dit gesprek onderzochten we of accommodaties zich goed geïnformeerd voelen over gemeentelijk beleid, en of de interne samenwerking binnen de gemeente als samenhangend wordt ervaren.

Veel besturen waarderen het contact met het gebiedsteam of met specifieke gemeentelijke aanspreekpunten. Ze geven daarnaast aan dat het vertrouwen groeit wanneer de gemeente niet alleen via beleid zichtbaar is, maar ook persoonlijk betrokken. Zo waarderen besturen dat de wethouder regelmatig spontaan langskomt voor een kop koffie en gesprek, en bij activiteiten zijn gezicht laat zien. Deze momenten geven besturen het gevoel dat hun inzet gezien en gewaardeerd wordt.

In dorpen is de afstand tot het beleid vaak groter maar die tot het gebiedsteam kleiner; in de stad speelt vooral het gebrek aan overzicht en inconsistentie tussen afdelingen.

Wat we zagen en hoorden

Een terugkerend knelpunt is het parkeerbeleid. Besturen signaleren dat hogere parkeerkosten bezoekers kunnen ontmoedigen of activiteiten verplaatsen naar locaties waar parkeren gratis is. Dit raakt vooral oudere bezoekers, die vaker met de auto komen, en grootouders

BSV van Oostade

die hun kleinkinderen meenemen naar activiteiten of speeltuinen. Ook zien we dat mensen soms kiezen voor activiteiten in hun oude wijk, wat praktisch vervoer noodzakelijk maakt. Het gaat hier niet om luxe, maar om toegankelijkheid en bereikbaarheid – een thema dat besturen graag vooraf besproken zien.

Ook op andere terreinen is de communicatie niet altijd eenduidig. Tegenstrijdige informatie van verschillende afdelingen leidt soms tot verwarring over praktische zaken, zoals inzet van vrijwilligers of gebruik van ruimtes. Besturen geven aan dat zij soms verrast worden door nieuwe beleidsnota's of wijzigingen, zonder vooraf betrokken te zijn.

In een aantal gevallen bereikt informatie vooral zakelijk leiders, wat goed werkt waar die rol sterk is ingevuld. Maar waar besturen weinig tijd of capaciteit hebben, blijft belangrijke informatie soms liggen.

Er zijn ook positieve ervaringen: wanneer procedures eenvoudig zijn en contact laagdrempelig, zoals bij subsidieaanvragen tijdens corona, wordt dat als zeer waardevol ervaren. Besturen benadrukken dat tijdige communicatie en één duidelijk aanspreekpunt veel verschil maken.

Conclusie

Accommodaties waarderen de inzet van gebiedsteams en individuele contactpersonen, maar signaleren dat gemeentelijk beleid vaak onvoldoende integraal wordt afgestemd. Beleidswijzigingen zoals parkeerbeleid hebben directe impact op bezoekersaantallen en toegankelijkheid, maar worden zelden vooraf besproken. Informatie bereikt soms alleen zakelijk leiders, terwijl ook besturen betrokken willen zijn. In dorpen speelt de behoefte aan eenvoud en toegankelijkheid een belangrijke rol.

*Buurtcentrum
De Wende*

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Informeer accommodaties tijdig en actief over beleidsontwikkelingen met directe impact, en blijf zichtbaar in de praktijk door persoonlijke aanwezigheid zoals nu gebeurt.
- Zorg voor afstemming tussen gemeentelijke afdelingen, zodat signalen niet tegenstrijdig zijn.
- Maak procedures laagdrempelig, vooral voor vrijwilligersbesturen in dorpen.
- Betrek niet alleen zakelijk leiders, maar ook bestuursleden waar relevant.
- Houd bij beleidswijzigingen rekening met praktische toegankelijkheid, zoals parkeermogelijkheden, om deelname aan activiteiten niet te belemmeren.

VOOR BESTUREN:

- Geef duidelijk aan waar informatie of afstemming ontbreekt; benut gesprekken als dit rapport daarvoor.
- Bespreek met zakelijk leiders wie wat oppakt richting gemeente.
- Zoek contact met andere accommodaties om ervaringen en signalen te delen.

2.19 Dichtbij en aanspreekbaar: de relatie tussen bewoners en bestuur

Missie:

Samenwerken is vanzelfsprekend.

Vraag:

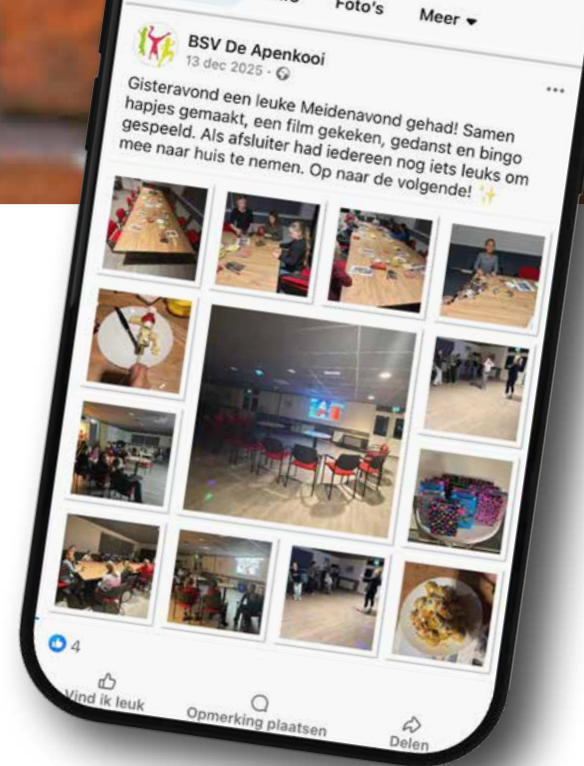
Ervaren bewoners een goede samenwerking met het bestuur?

Een sociaal-culturele accommodatie is van en voor de wijk of het dorp. Dan is het belangrijk dat bewoners het bestuur kunnen vinden, kennen en vertrouwen. Toch blijft het lastig om dit als bestuur zelf in te schatten – het voelt al snel als een slager die zijn eigen vlees keurt. Daarom hebben we deze vraag vooral gesteld om het belang van een goede relatie tussen bewoners en bestuur te benadrukken.

Wat we zagen en hoorden

In de dorpen zijn de lijnen vaak kort. Besturen kennen bewoners persoonlijk, vervullen meerdere rollen in het dorp en zijn meestal goed benaderbaar. De samenwerking voelt daar vanzelfsprekend aan. In de stad zijn de verschillen groter. Sommige besturen zijn zichtbaar en actief betrokken bij activiteiten en buurtontwikkeling. Op andere plekken is het bestuur bewust meer op afstand en richt het zich op beleid en randvoorwaarden.

In die situaties zijn het vooral beheerders, zakelijk leiders en de vrijwilligers (in deze niet de bestuurders) die het gezicht van de accommodatie vormen. Zij hebben dagelijks contact met bewoners, kennen de gebruikersgroepen en

worden als eerste aangesproken. Dat werkt goed, mits de rolverdeling tussen bestuur en beheer duidelijk is en de lijnen kort blijven.

Tegelijk zien we dat niet alle bewoners precies weten waar het bestuur voor verantwoordelijk is of hoe ze daar contact mee kunnen leggen. Ook geven sommige besturen aan dat de verwachtingen soms hoger zijn dan wat zij als vrijwilligers kunnen bieden – zeker als er weinig bestuursleden beschikbaar zijn of als het bestuur grotendeels op afstand functioneert.

Conclusie

De relatie tussen bewoners en besturen is over het algemeen positief, al verschilt de zichtbaarheid van besturen per locatie. In dorpen is die nabijheid vanzelfsprekender dan in de stad. Waar besturen op

afstand besturen, spelen beheerders en zakelijk leiders een belangrijke verbindende rol. Zolang de rollen helder zijn en de toegankelijkheid blijft bestaan, ervaren bewoners de samenwerking als goed.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Erken het verschil in rolverdeling tussen bestuur, beheer en zakelijk leiderschap.
- Ondersteun besturen bij het zichtbaar maken van hun bijdrage aan de wijk of het dorp.

VOOR BESTUREN

- Wees helder over je rol en bereikbaarheid: wat mogen bewoners van je verwachten?
- Betrek beheerders actief als brug naar de wijk en benut hun signalen.
- Toets af en toe hoe bewoners de samenwerking ervaren en stuur waar nodig bij.

VOOR ANDERE PARTIJEN

- Wees je bewust van wie het gezicht van de accommodatie is, en stem het contact daarop af.
- Zoek actief de samenwerking met zowel bestuur als beheer.
- Waardeer de inzet van besturen, ook als die niet altijd op de voorgrond zichtbaar is.

2.20 Een levendige plek: optimaal gebruik en balans in activiteiten

Missie:

De accommodatie is zoveel mogelijk open, zodat er ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden en vrijwilligers zich kunnen inzetten.

Vraag:

Is de accommodatie optimaal bezet en is er een goede balans tussen commerciële en sociale activiteiten?

In de nota Sociaal-culturele accommodaties staat dat accommodaties zoveel mogelijk open moeten zijn. Een open deur betekent ruimte voor ontmoeting, activiteiten en vrijwilligerswerk. Tegelijk ligt er de opdracht om een gezonde exploitatie te realiseren, waarbij besturen ook (semi-)commerciële activiteiten inzetten om de begroting sluitend te krijgen.

In dit gesprek onderzochten we hoe besturen omgaan met deze balans in de praktijk. We zagen verschillen tussen stad en dorp, maar ook tussen accommodaties met en zonder subsidie. Een herkenbaar patroon: de maatschappelijke functie staat overal voorop, maar de ruimte om bij te verdienen verschilt sterk.

Wat we zagen en hoorden

Veel accommodaties geven aan dat de bezetting in de avonden redelijk goed is. Overdag blijkt het lastiger.

Dit komt door beperkte personele bezetting, maar ook doordat veel inwoners overdag werken. In de dorpen in Ten Boer speelt daarnaast dat er geen professioneel beheer is en alles met vrijwilligers gedaan moet worden.

Bijvoorbeeld in *MFC de Weijert*: deze accommodatie is 82 uur per week open en biedt vooral sociale activiteiten, nauwelijks commerciële. In de zomer is het gebouw gesloten. In buurtspeeltuingebouwen zien we dat verhuur in het weekend voor feesten regelmatig voorkomt. Bij *De Hoogte* ontvangen vrijwilligers die bardienst draaien bij zulke verhuur een vergoeding van €30 per avond. Dit helpt om inkomsten te genereren. In dorpen horen we dat er ook veel vraag is naar verhuur voor feesten, maar besturen beperken dit vaak tot dorpsbewoners. Reden: anders komt er te veel druk op vrijwilligers om bardiensten te draaien. De vraag naar feestverhuur is dus

groter dan waar besturen op ingaan – zowel in stad als dorp.

Een opvallend voorbeeld is *Buurtcentrum Stadspark*: zij zijn zelfs tijdens vakanties op de dinsdag open met koffie drinken in de Buurtkamer en aansluitend kunnen mensen soep eten. Op 30 december zijn ze ook open want dan gaan ze oliebollen bakken voor buurtbewoners. Dit laat zien hoe sterk sommige accommodaties inzetten op continuïteit en toegankelijkheid, ook op momenten dat andere locaties gesloten zijn.

In de dorpen wordt er daarnaast meer met sleutelbeheer gewerkt. Gebruikers krijgen dan zelf een sleutel van de accommodatie en openen en sluiten zelf en laten het netjes achter.

In de stad zien we dat accommodaties creatief omgaan met verhuur. Activiteiten met een maatschappelijke waarde, zoals cursussen of bijeenkomsten van welzijnsorganisaties, worden regelmatig als 'semi-commercieel' verhuurd. Zo dragen ze financieel bij zonder de sociale functie uit het oog te verliezen. Sommige accommodaties hanteren een eigen systematiek om betaalbaarheid te bewaken. Een paar locaties zetten bewust in op open inlooptmomenten, ook als deze financieel weinig opleveren.

Wat opvalt is dat besturen de sociale functie van hun accommodatie doorgaans als prioriteit zien, ook al is die financieel niet altijd het meest aantrekkelijk. Commerciële verhuur wordt niet nagestreefd om winst te maken, maar als noodzakelijke aanvulling op de begroting. Tegelijk maken sommige besturen zich zorgen over oneerlijke concurrentie, of over het feit dat commerciële activiteiten soms botsen met de gewenste sfeer in het gebouw.

In een aantal gebouwen blijft ruimte onbenut. De oorzaak ligt dan in beperkte beheercapaciteit, vrijwilligersgebrek of in beperkingen vanuit de eigenaar (bijvoorbeeld als commerciële verhuur niet is toegestaan). Toch denken veel besturen na over hoe het beter kan. Er is behoefte aan handvatten en inspiratie voor programmering, met behoud van autonomie.

Conclusie

De meeste accommodaties hebben een goede balans gevonden tussen hun maatschappelijke functie en noodzakelijke inkomsten. Overdag ligt nog potentie. Beheer, bezetting en behoefte blijken daarin bepalend. Commerciële activiteiten zijn geen doel op zich, maar een middel om de deuren open te houden. In dorpen speelt vrijwilligerscapaciteit een grotere rol; in de stad de uitdaging om financiële ruimte en maatschappelijke doelen goed te combineren.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Houd bij beleidskeuzes rekening met de noodzaak van bijverdienen om exploitatie sluitend te houden.
- Bied ruimte voor maatwerk in de verdeling tussen maatschappelijke en commerciële activiteiten.
- Denk mee over de benutting van dagdelen waar nu nog weinig gebeurt (bijvoorbeeld via wijkpartners).

VOOR BESTUREN

- Onderzoek of er extra mogelijkheden zijn voor verhuur zonder dat dit de sociale functie verdringt.
- Deel succesvolle voorbeelden van programmering en inkomstengeneratie met andere accommodaties.
- Blijf met vrijwilligers en gebruikers in gesprek over wat past bij de sfeer en missie van de accommodatie.

VOOR ANDEREN

(ZOALS GEBIEDSTEAMS EN WELZIJNSPARTNERS)

- Denk mee over activiteiten op rustige dagdelen.
- Betrek accommodaties bij wijk- of dorpsprogramma's zodat bezetting en inhoud elkaar versterken.
- Stimuleer laagdrempelig gebruik van de ruimtes door bewonersinitiatieven of nieuwe groepen.

2.21 Slim en samen: effectief beheer in wijk en dorp

Missie:

De accommodatie is zoveel mogelijk open, zodat er ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden en vrijwilligers zich kunnen inzetten.

Vraag:

Wordt beheer zo effectief mogelijk ingezet en waar mogelijk afgestemd in het gebied?

Een goed georganiseerd beheer is essentieel om sociaal-culturele accommodaties toegankelijk, veilig en gastvrij te houden. In de nota *Sociaal-culturele accommodaties* benadrukt de gemeente dat het beheerbudget per gebied flexibel en naar behoefte moet worden ingezet, met samenwerking tussen accommodaties als belangrijke voorwaarde.

In dit gesprek onderzochten we hoe het beheer in de praktijk wordt georganiseerd, en in hoeverre er afstemming plaatsvindt binnen een gebied. Daarbij zagen we verschillen tussen stad en dorp, tussen professioneel en vrijwillig beheer, en tussen accommodaties met of zonder subsidie.

Wat we zagen en hoorden

In de stad Groningen ontvangen de meeste accommodaties een beheersubsidie. Hiermee kunnen zij betaalde beheerders inzetten, al dan niet via

partners als WerkPro of SGSB. In een aantal gebieden vindt afstemming plaats tussen beheerders of zakelijk leiders, bijvoorbeeld in de vorm van gezamenlijke roosters, tijdelijke vervanging of het delen van ervaringen. In *BSV Selwerd*, *De Berk* en *Paddepoel* is sprake van een goed samenspel met WerkPro en onderlinge samenwerking.

Tegelijk blijft het niveau van samenwerking wisselend. In sommige gebieden gebeurt afstemming vooral informeel of op incidentele basis. Er zijn ook accommodaties waar beheer in eigen beheer wordt uitgevoerd, zoals bij *Het Dok*, dat het werkgeverschap zelf oppakt maar andere accommodaties in het gebied ondersteunt als dat nodig is. In *Buurtcentrum Oranjewijk* vindt jaarlijks een beheerdersoverleg plaats, en sinds kort is er ook afstemming tussen zakelijk leiders.

Niet overal lukt het om vervanging of samenwerking goed te organiseren. Enkele accommodaties geven aan dat het lastig is om op korte termijn vervanging te regelen bij ziekte of vakantie. In een aantal gebouwen wordt extra inzet van vrijwilligers ingezet om beheertaken aan te vullen, zoals in *Het Tuinpad*, waar de beheerder structureel extra uren draait zonder dat daar financiering tegenover staat.

In de dorpen wordt beheer meestal met vrijwilligers georganiseerd, en is professioneel beheer vaak beperkt of afwezig. In plaats daarvan wordt vaker gewerkt met sleutelbeheer: gebruikers krijgen een sleutel, regelen het openen en sluiten van het gebouw zelf, en laten het netjes achter. Dit vraagt vertrouwen, maar werkt goed waar mensen elkaar kennen. De schaalgrootte en gemeenschapszin in dorpen maken dit mogelijk.

In het gebied Haren zien we een ander beeld: dorpshuizen zoals *De Mellenhorst*, *De Groenenberg* (Glimmen),

De Hoeksteen (Noordlaren) en *De Tiehof* (Onnen) maken meer gebruik van betaald beheer dan in Ten Boer. Dankzij een pilot in 2024-2025 konden extra beheeruren worden ingezet om vrijwilligers te ontlasten. Besturen geven aan dat dit heeft geleid tot verruiming van openingstijden en verlichting van werkdruk, maar ook dat structurele borging nodig blijft: zonder extra middelen dreigt terugval in openstelling en continuïteit.

In Ten Boer is de situatie anders: daar draait beheer grotendeels op vrijwilligers en sleutelbeheer, met uitzondering van Ten Post en Ten Boer waar beperkt betaald beheer mogelijk is. De pilot bood tijdelijk extra uren en een coördinator, maar besturen waren terughoudend om hiervan gebruik te maken uit angst vrijwilligers te verliezen. Wel werd de inzet van een 'fixer' (dorpsondersteuner) breed gewaardeerd, die breder hielp bij praktische en organisatorische vraagstukken.

Conclusie

Beheer is een onmisbare schakel in de werking van accommodaties. In de stad zien we dat afstemming binnen gebieden op verschillende plekken vorm krijgt, maar ook dat dit geen vanzelfsprekendheid is. In Haren blijkt dat extra beheeruren direct bijdragen aan continuïteit en openstelling, terwijl in Ten Boer eveneens behoefte is aan aanvullende middelen: niet alleen voor Ten Boer en Ten Post, maar ook voor andere dorpen die aangeven dat vrijwilligersdruk toeneemt. De inzet van een dorpsondersteuner ('fixer') wordt breed gewaardeerd en richt zich inmiddels volledig op deze taak, gefinancierd door het gebiedsteam. Dit smaakt naar meer en krijgt op reguliere basis een vervolg.

De gesprekken laten zien dat besturen niet alleen extra uren beheer wensen, maar ook praktische ondersteuning, zoals een kassa-/boekhoudsysteem, een ontwikkeltraject voor visievorming en coördinatie op onderhoudsplannen en een vrijwillig klusteam. Deze behoeften onderstrepen dat beheer niet alleen gaat over

openstelling, maar ook over het ontlasten van besturen en het versterken van de organisatiekracht.

Goede samenwerking, vertrouwen en flexibiliteit blijven essentieel om met beperkte middelen een open en levendige plek te blijven. Het delen van beheercapaciteit, kennis of praktische ondersteuning kan daarin het verschil maken.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Faciliteer (en stimuleer) gebiedsgerichte samenwerking op het vlak van beheer.
- Zorg voor voldoende flexibiliteit in het beheerbudget, zodat maatwerk mogelijk is.
- Overweeg structurele borging van extra beheeruren in Haren en flexibele inzet in Ten Boer, gezien de positieve effecten van de pilot.
- Houd rekening met verschillen tussen stad en dorp: vrijwilligersdruk in dorpen vraagt om andere oplossingen dan in stedelijke gebieden.

VOOR BESTUREN

- Zoek actief contact met andere accommodaties in het gebied voor afstemming.
- Deel oplossingen voor knelpunten in beheer (zoals roosterproblemen of ziekte).
- Blijf in gesprek met vrijwilligers over wat haalbaar is en wat zij nodig hebben.

VOOR ANDEREN (ZOALS WERKPRO, SGSB EN GEBIEDSTEAMS)

- Draag bij aan het versterken van beheernetwerken binnen gebieden.
- Denk mee over duurzame inzet van beheer in kleine accommodaties of dorpen.
- Stimuleer kennisdeling en het benutten van elkaars sterke kanten.
- Onderzoek structurele oplossingen voor tijdelijke vervanging van beheerders.

2.22 Iedereen welkom: toegankelijkheid en inclusie

Missie:

Alle inwoners van de gemeente Groningen, ongeacht herkomst, geslacht, geaardheid of beperking, krijgen kansen om actief mee te doen aan de activiteiten in de sociaal-culturele accommodatie.

Vraag:

Zijn er voorzieningen getroffen om mensen met een beperking actief mee te laten doen?

Toegankelijke accommodaties zijn een voorwaarde voor meedoen. Dat geldt zowel fysiek – denk aan rolstoeltoegankelijkheid, drempels, toiletten – als sociaal: iedereen moet zich welkom voelen. Vanuit het diversiteitsbeleid vroegen we hoe accommodaties hiermee omgaan in de praktijk.

Wat we zagen en hoorden

Over het algemeen zeggen besturen dat iedereen welkom is. Bij vrijwel alle accommodaties zijn basale voorzieningen aanwezig, zoals een rolstoeltoegankelijke ingang of toilet. In nieuwere of gerenoveerde panden is de fysieke toegankelijkheid doorgaans goed geregeld, zoals in de *Semmelstee*, waar het pand expliciet is ingericht op rolstoelgebruikers.

Een bijzonder voorbeeld komt van *BSV De Kreukelhof*. Iedereen mag meedoen, er wordt gekeken naar

wie je bent, niet wat je bent. Het bestuur heeft aangegeven graag gebarentaal te willen leren, omdat er regelmatig een dove moeder met twee dove kinderen in de speeltuin komt. Daarnaast werkt De Kreukelhof mee aan het project 'Klassenfeestjes' van Druk en Dwars, een samenwerking tussen de Hanzehogeschool, Rijksuniversiteit Groningen en zes gemeenten. Dit initiatief richt zich op het tegengaan van sociale uitsluiting van kinderen, bijvoorbeeld door het organiseren van feestjes voor de hele klas, zodat niemand buiten de boot valt.

In de dorpen zien we dat gemeenschapszin vaak zorgt voor een vanzelfsprekende inclusieve houding, ook als de fysieke aanpassingen beperkt zijn. Sleutelwoorden zijn 'we kennen elkaar' en 'we zorgen voor elkaar'.

In de stad ligt de nadruk vaker op culturele diversiteit en het omgaan met verschillende achtergronden. Soms spelen specifieke vragen, bijvoorbeeld rond privacy of vrouwelijke beheerders bij vrouwengroepen. Ook zien we dat prijs een drempel kan vormen voor deelname, bijvoorbeeld bij duurdere cursussen. Waar mogelijk wordt hiervoor een oplossing gezocht, zoals meedoen met een Stadjerspas.

Niet alle accommodaties hebben expliciet beleid voor toegankelijkheid of diversiteit, maar er is vaak wél een positieve grondhouding: wie mee wil doen, is welkom.

Conclusie

De meeste accommodaties willen en proberen toegankelijk te zijn voor iedereen. Fysieke

belemmeringen zijn meestal opgelost of overbrugbaar. Inclusie wordt vaak vanuit betrokkenheid en goedbedoelde gastvrijheid ingevuld. Meer bewustwording en ondersteuning kunnen helpen om ook minder zichtbare drempels – zoals sociale uitsluiting of financiële barrières – te herkennen en aan te pakken.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Stimuleer toegankelijkheid bij verbouwingen en nieuwbouw.
- Maak (financiële) drempels bespreekbaar, bijvoorbeeld via de Stadjerspas of armoedebeleid.
- Faciliteer kennisdeling over inclusie en diversiteit, ook op het gebied van mentale of sociale beperkingen.

VOOR BESTUREN

- Vraag bezoekers en vrijwilligers actief naar wensen of belemmeringen.

VOOR ANDEREN

(ZOALS WELZIJNSPARTNERS EN GEBIEDSTEAMS)

- Breng drempels en wensen van kwetsbare groepen in beeld.
- Denk mee over bereik en zichtbaarheid van laagdrempelige activiteiten.

KWALITEIT VAN LEVEN

2.23 Ruimte voor initiatief: laagdrempelig en betrokken

Missie:

Een veilige, nette ontmoetingsplek waar mensen zich welkom voelen en waar activiteiten georganiseerd worden die aansluiten op de wens en behoefte.

Vraag:

Is er ruimte beschikbaar voor bewonersinitiatieven tegen een zeer laag tarief of om niet?

Sociaal-culturele accommodaties zijn bedoeld als plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten, zich kunnen organiseren en zelf activiteiten kunnen opzetten. De gemeente vindt het belangrijk dat accommodaties deze ruimte bieden, bij voorkeur tegen een zeer laag tarief of om niet. Daarbij maken we geen harde regels: we vertrouwen op de afweging van besturen, die steeds opnieuw de balans zoeken tussen maatschappelijke toegankelijkheid en een gezonde exploitatie.

Wat we zagen en hoorden

Vrijwel alle accommodaties geven aan ruimte beschikbaar te stellen voor bewonersinitiatieven, vooral als deze open, kleinschalig, eenmalig, openbaar en gratis toegankelijk

zijn voor dorps- of wijkbewoners. Structurele initiatieven of activiteiten die niet voor de hele gemeenschap toegankelijk zijn, worden vaker tegen een kleine vergoeding aangeboden. Voor feesten en partijen wordt in de regel huur gevraagd, omdat dit een belangrijke bron van inkomsten is om de exploitatie rond te krijgen.

Besturen zoeken steeds naar een balans tussen toegankelijkheid en financiële haalbaarheid. De bereidheid om mee te denken is groot, zolang het initiatief past bij de missie van de plek. In dorpen gebeurt dit vaak op basis van vertrouwen en gemeenschapszin, soms aangevuld met creatieve oplossingen om ruimte te bieden.

Conclusie

De meeste accommodaties bieden ruimte voor bewonersinitiatieven, vooral als deze open, kleinschalig, eenmalig, openbaar en gratis zijn voor dorps- of wijkbewoners. Besturen maken daarin hun eigen afweging, afhankelijk van beschikbare ruimte, capaciteit en inkomsten. Zowel in stad als dorp is de bereidheid groot om mee te denken en ruimte beschikbaar te stellen tegen een laag tarief of om niet. Voor feesten en partijen geldt vrijwel overal dat huur wordt gevraagd, omdat dit noodzakelijk is voor een gezonde exploitatie. Overal blijkt de bereidheid groot om mee te denken, zolang het initiatief past bij de missie van de plek.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Blijf ruimte laten voor maatwerk in de keuzes van besturen.
- Houd rekening met de spanning tussen toegankelijkheid en financiële haalbaarheid.
- Faciliteer indien nodig aanvullende plekken (zoals bibliotheken of scholen) voor bewonersinitiatieven.

VOOR BESTUREN

- Maak duidelijk wanneer iets om niet kan en wanneer niet en waarom.
- Blijf initiatieven verwelkomen die bijdragen aan ontmoeting en verbinding.
- Wissel ervaringen uit over het omgaan met (structurele) bewonersinitiatieven.
- Voor anderen (zoals gebiedsteams en welzijnspartners)
- Help bewoners hun initiatief te vertalen naar iets dat past in een accommodatie.
- Ondersteun initiatieven die moeilijk van de grond komen, bijvoorbeeld qua organisatie of financiering.
- Breng in beeld waar in de wijk of het dorp ruimte is voor kleinschalige ontmoeting

2.24 Een warm welkom: gastvrijheid en ontmoeting

Missie:

Een veilige, nette ontmoetingsplek waar mensen zich welkom voelen en waar activiteiten georganiseerd worden die aansluiten op de wens en behoefte.

Vraag:

Voelen mensen zich welkom en kunnen zij terecht voor een praatje?

Sociaal-culturele accommodaties zijn plekken waar ontmoeting en verbinding centraal staan. Mensen moeten zich er veilig en welkom voelen – niet alleen qua inrichting, maar vooral in de manier waarop ze ontvangen worden. Een vriendelijke begroeting, een open sfeer en zichtbare gastvrijheid maken het verschil. Tijdens onze gesprekken hoorden we veel inspirerende voorbeelden, én signalen waar het nog beter kan. Mooi is dat diverse besturen naar aanleiding van deze gesprekken hebben aangegeven met dit thema aan de slag te willen, bijvoorbeeld via een training gastheerschap.

Wat we zagen en hoorden

In de dorpen is het welkom vaak vanzelfsprekend. Kleinschaligheid en bekende gezichten zorgen ervoor dat mensen zich snel opgenomen voelen. In *De Hoeksteen* in Haren is de koffieochtend een laagdrempelig moment waarop iedereen binnen kan lopen voor een praatje. In

De Tieshof is het welkom informeel: als het licht brandt, mag je naar binnen, en tijdens het cafetaria op vrijdag en zaterdag ontstaat er vanzelf contact. In de kleinere dorpen in het gebied Ten Boer draagt het sociale netwerk sterk bij aan een warm welkom. Opvallend is dat nieuwe bewoners vaak persoonlijk worden benaderd, soms met een persoonlijk bezoek inclusief welkomsttas en informatie, soms met een persoonlijke boodschap in de brievenbus. Dit gebeurt vaak in samenwerking met de dorpsbelangenvereniging en laat zien dat gastvrijheid in dorpen verder gaat dan alleen de accommodatie.

In de stad vraagt gastvrijheid vaak om meer organisatie. In *Het Poortershoes* voelen mensen zich snel thuis door de warme sfeer en de actieve vrijwilligers. In *Het Floreshuis* worden nieuwe bezoekers bewust aangesproken, wat de stap om binnen te komen kleiner maakt. In *Het Vinkhuys* worden vrijwilligers getraind in het welkom heten van bezoekers, en is er veel aandacht voor herkenbaarheid en vriendelijkheid. In *BSV JOP* gaan vrijwilligers zelfs naar buiten om mensen uit te nodigen om binnen te komen, wat zorgt voor een levendige en uitnodigende dynamiek.

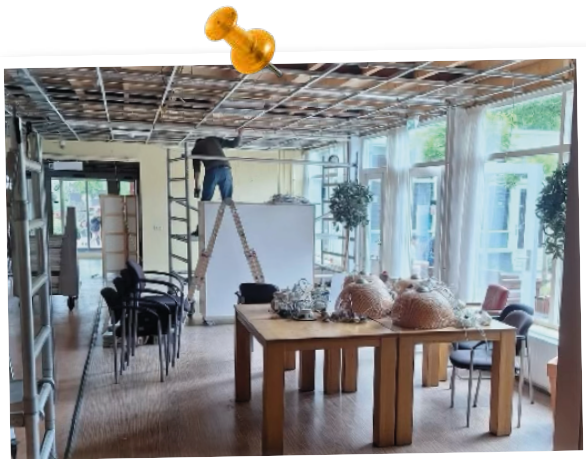

Dorpshuis de Groenenberg >

Tegelijkertijd zijn er ook plekken waar nog winst te behalen valt. In *De Sonde* bijvoorbeeld belemmert de minder uitnodigende entree het gevoel van welkom. In *De Stroming* is gastvrijheid door het bestuur benoemd als verbeterpunt. En in *BSV Helpman*, waar veel bewoners zelfredzaam zijn, is er geen actief beleid, maar grijpt het bestuur wel in als mensen wat onwennig binnenkomen.

Bijzonder is dat sommige besturen nu al concrete stappen zetten. In *BSV Vinkhuizen* wordt gekeken naar samenwerking met studenten via WIJS of SGO om gastvrijheid structureel te verbeteren. Ook in andere accommodaties, zoals *Dorpshuis Hoogkerk* en *Het Tuinpad*, is interesse in het volgen van een training gastheerschap.

Verbouwing van de entree en ontmoetingsruimte van MFC De Weijert

Conclusie

Een warm welkom is essentieel voor verbinding en participatie. In dorpen zien we dat gastvrijheid niet alleen in het dorps huis plaatsvindt, maar ook in de bredere gemeenschap door actieve initiatieven van dorpsbelangen om nieuwe bewoners persoonlijk welkom te heten. In stedelijke gebieden vraagt het om bewust

beleid en structuur binnen de accommodatie. Overal zien we dat besturen bereid zijn om te investeren in een gastvrije sfeer – of dat nu via vrijwilligers, trainingen of samenwerking met studenten gebeurt. Dat biedt kansen om gastvrijheid nog steviger te verankeren in het dagelijks werk van de accommodaties.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Zorg voor structurele aandacht voor gastvrijheid binnen het beleid voor sociaal-culturele accommodaties.
- Stimuleer en faciliteer trainingen gastheerschap, bijvoorbeeld via Link 050 of welzijnspartners.
- Betrek accommodaties bij (her)inrichting van entree en gebouw bij wijkvernieuwing.
- Ondersteun samenwerking met studenten (bijv. WIJS of SGO) voor concrete verbetertrajecten.

VOOR BESTUREN

- Maak afspraken over gastvrijheid binnen het team van vrijwilligers en beheerders.
- Organiseer reflectiemomenten over de ontvangst: hoe ervaart een nieuwkomer de eerste keer binnenkomen?
- Investeer in zichtbare signalen van welkom, zoals inrichting, herkenbare kleding of open momenten.
- Verken de mogelijkheid om een cursus of training te volgen gericht op gastheerschap.

VOOR ANDEREN

(ZOALS GEBIEDSTEAMS, WELZIJNSPARTNERS EN OPLEIDINGSPARTNERS)

- Help accommodaties bij het opzetten van een structurele aanpak voor gastvrijheid.
- Ondersteun het ontwikkelen van toegankelijke entree en routing binnen het gebouw.
- Breng plekken in beeld waar mensen zich expliciet welkom voelen – en deel deze voorbeelden als inspiratie.
- Stimuleer samenwerking met studenten of jongeren die kunnen bijdragen aan vernieuwing en ontvangstcultuur.

2.25 Een plek die gezien mag worden: onderhoud en uitstraling

Missie:

Een veilige, nette ontmoetingsplek waar mensen zich welkom voelen en waar activiteiten georganiseerd worden die aansluiten op de wens en behoefte.

Vraag:

De onderhoudstoestand van de accommodatie heeft niveau 3 en de accommodatie ziet er netjes uit.

Een sociaal-culturele accommodatie is meer dan een gebouw: het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten, zich thuis voelen en actief meedoen. Daar hoort een gebouw bij dat er verzorgd uitziet en functioneel is. We vroegen hoe het staat met het onderhoud van de accommodaties en of het conditieniveau (De gebouwen worden onderhouden conform een Standaard normering de NEN 2767 conditie 3. Dit staat gelijk aan een goede staat van onderhoud.) overal wordt gehaald. Daarbij geldt dat de ene accommodatie eigendom is van de gemeente, de andere van het bestuur zelf, corporatie

Renovatie van Dorpshuis Noorderhoogebrug.

worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er zorgen over verouderde voorzieningen, zoals toiletten, en over het tempo van groot onderhoud. Dit wordt door besturen benoemd als een punt van ontevredenheid. Ook vanuit vastgoed wordt aangegeven dat het tempo van uitvoering soms samenhangt met de complexiteit van planning en budgettering, zeker bij grotere projecten. Dit vraagt om duidelijke communicatie en realistische verwachtingen aan beide kanten.

Bij besturen die zelf eigenaar zijn, ligt de verantwoordelijkheid voor onderhoud zwaarder. Tegelijk geven zij aan dat het prettig is om zelf beslissingen te kunnen nemen over wat er gebeurt. De onderhoudssubsidie die sinds 2022 beschikbaar is, geeft meer lucht, maar de stijgende kosten blijven een uitdaging. Ook besturen die niet zelf eigenaar zijn, moeten nog veel onderhoud zelf uitvoeren op basis van de demarcatielijst. In stedelijke accommodaties wordt dit soms als een zware opgave ervaren, vooral als er geen handige vrijwilliger beschikbaar is om klussen op te pakken. In dorpen zien we vaker een mentaliteit van 'samen doen', waardoor klein onderhoud makkelijker wordt geregeld.

Besturen zijn nieuwsgierig naar de uitwerking van het investeringshuisvestingsplan dat door ICS is opgesteld. Vooruitkijkend zien we een nieuwe uitdaging: bij grote duurzame aanpassingen wordt steeds complexere

of school. Voor besturen die zelf eigenaar zijn van hun pand is er een onderhoudssubsidie beschikbaar. Recent heeft ICS voor de gemeente alle accommodaties bezocht om een investeringsagenda te kunnen opstellen. Medio 2026 worden de eerste resultaten verwacht.

Wat we zagen en hoorden

De meeste accommodaties voldoen aan het gewenste onderhoudsniveau. De panden zien er netjes uit en zijn goed bruikbaar voor het doel waarvoor ze bedoeld zijn. Besturen geven over het algemeen aan tevreden te zijn over het contact met vastgoedmedewerkers van de gemeente. Toch zijn er signalen van traagheid of onduidelijkheid, waardoor afspraken soms niet tijdig

apparatuur geïnstalleerd, waarvoor specialistische kennis nodig is. Vrijwilligers kunnen dit niet uitvoeren, wat betekent dat onderhoud duurder en afhankelijker van professionals wordt. Daarbij geven besturen aan dat de kosten van duurzaamheidsmaatregelen niet alleen eenmalig hoog zijn, maar ook structureel doorwerken in toekomstig onderhoud. Dit vraagt om tijdige aandacht in beleid en budgettering, inclusief afstemming tussen vastgoed en besturen over prioriteiten en planning.

Conclusie

De meeste accommodaties voldoen aan het beoogde onderhoudsniveau, maar achterstallig onderhoud, onduidelijke verantwoordelijkheden en trage communicatie zorgen soms voor frustratie. Het verschil tussen eigendom speelt een grote rol: besturen die zelf eigenaar zijn, ervaren meer druk, maar waarderen de autonomie en de onderhoudssubsidie die sinds 2022 beschikbaar is. Voor accommodaties die huren van de gemeente geldt dat zij nog steeds verantwoordelijk zijn voor onderhoud van alle inrichting, stoffering en kleine vervangingen zoals binnen schilderwerk en vloerbedekking. Het gaat dus niet om grote bouwkundige zaken, maar om kleinere onderdelen die wel tijd en kosten vragen. In stedelijke context valt dit soms zwaar, vooral als er geen handige vrijwilliger beschikbaar is om klussen op te pakken.

De toenemende complexiteit van duurzame installaties maakt duidelijk dat onderhoud in de toekomst niet alleen duurder wordt, maar ook specialistische kennis vraagt. De financiële impact van duurzaamheidsmaatregelen op

toekomstig onderhoud is een belangrijk aandachtspunt voor beleid. Een helder en werkbaar MJOP, goede communicatie en flexibele ondersteuning zijn essentieel om gebouwen toekomstbestendig te houden.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Zorg voor duidelijke en toegankelijke communicatie over wie waarvoor verantwoordelijk is.
- Bied ondersteuning bij het opstellen en interpreteren van MJOP's.
- Herken en erken verschillen tussen gemeentelijk, particulier en corporatie-eigendom – en ondersteun waar nodig.

VOOR BESTUREN

- Bespreek het MJOP minimaal twee keer per jaar binnen het bestuur.
- Vraag om hulp als het overzicht ontbreekt: contact met vastgoed of contractmanager kan veel verhelderen.

VOOR ANDEREN

(ZOALS VASTGOED, WONINGCORPORATIES EN GEBIEDSTEAMS)

- Ga regelmatig in gesprek met besturen over onderhoud en verduurzaming.
- Wees transparant over planning en verantwoordelijkheden.

- Zorg voor tijdige uitvoering van onderhoud dat onder gemeentelijke verantwoordelijkheid valt.
- Houd bij verduurzaming niet alleen rekening met investeringskosten, maar ook met hogere onderhoudskosten en specialistische kennis.
- Maak waar mogelijk actief gebruik van onderhoudssubsidies of andere regelingen.
- Communiceer met gebruikers over eventuele onderhoudskwesties – ook als ze (nog) niet opgelost zijn.
- Ondersteun vrijwilligersinitiatieven bij klein onderhoud of verfraaiing van de omgeving.

2.26 Buitenruimte: duidelijkheid over verantwoordelijkheid

Missie:

Een veilige, nette ontmoetingsplek waar mensen zich welkom voelen en waar activiteiten georganiseerd worden die aansluiten op de wens en behoefte.

Vraag:

Het beheren van de buitenruimte rondom het gebouw is de verantwoordelijkheid van het bestuur, soms in samenspraak met stadsbeheer. Het terrein ziet er netjes uit en het beheer verloopt naar wens. Is dit bekend bij het bestuur en hoe ervaren zij dit?

Een sociaal-culturele accommodatie is meer dan een gebouw: het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten, zich thuis voelen en actief meedoen. Daar hoort niet alleen een verzorgd en functioneel gebouw bij, maar ook een buitenruimte die uitnodigt tot gebruik. Voor speeltuinen betekent dit dat het

BSV Helpman

terrein veilig en aantrekkelijk moet zijn voor kinderen. Voor andere accommodaties gaat het erom dat de buitenruimte uitnodigt om het gebouw binnen te gaan en niet afschrikt. Goed onderhoud van groen, bestrating en verlichting draagt bij aan de uitstraling en toegankelijkheid van het geheel. Daarom is het belangrijk om te weten hoe besturen omgaan met het beheer van de buitenruimte en of hierover voldoende duidelijkheid bestaat.

Wat we zagen en hoorden

De meeste besturen geven aan dat zij zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid voor het beheer van de buitenruimte. Het gaat om groenonderhoud, bestrating, verlichting en schoonmaak. In veel gevallen verloopt dit naar wens, maar er zijn verschillen in hoe het wordt georganiseerd. Voor de buurtspeeltuinen verzorgt de Speeltuincentrale het grotere onderhoud van de buitenruimte. Zij hebben hiervoor afspraken gemaakt met stadsbeheer of met externe groenbedrijven. Voor andere accommodaties ligt deze verantwoordelijkheid bij het bestuur zelf, soms aangevuld met vrijwilligers.

Toch blijkt dat er soms onduidelijkheid is over wie verantwoordelijk is voor bepaalde onderdelen, zoals

schade door boomwortels of verouderde bestrating. In enkele gevallen leidde dit tot discussie, waarna met inzet van het gebiedsteam afspraken zijn gemaakt. Besturen benoemen daarnaast praktische aandachtspunten zoals verouderde prullenbakken, onvoldoende verlichting en donkere hoeken die de sociale veiligheid beïnvloeden. In dorpen wordt onderhoud vaak door vrijwilligers opgepakt, terwijl stedelijke accommodaties soms moeite hebben om voldoende capaciteit of kennis te organiseren.

Het algemene beeld is dat het terrein er meestal netjes uitziet, maar dat er behoefte is aan meer eenduidige afspraken om misverstanden te voorkomen.

Conclusie

Het beheer van de buitenruimte verloopt meestal goed, maar er is regelmatig onduidelijkheid over wie waarvoor verantwoordelijk is. Dit vraagt om heldere afspraken, vergelijkbaar met de huurovereenkomsten voor het gebouw. Voor de toekomst is het wenselijk om ook voor de buitenruimte overeenkomsten op te stellen waarin verantwoordelijkheden en taken duidelijk zijn vastgelegd. Daarmee voorkomen we discussies en zorgen we voor een uniforme aanpak.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Stel samen met besturen duidelijke afspraken op over het beheer van de buitenruimte, vastgelegd in een overeenkomst.
- Maak een overzicht van taken en verantwoordelijkheden (bijv. groen, bestrating, verlichting).
- Ondersteun bij complexe vraagstukken zoals onderhoud van grote bomen of vervanging van verouderde voorzieningen.

VOOR BESTUREN

- Breng in kaart welke taken nu door vrijwilligers worden uitgevoerd en waar externe hulp nodig is.
- Meld knelpunten tijdig bij het gebiedsteam, zodat afspraken kunnen worden verduidelijkt.
- Denk mee over praktische verbeteringen zoals verlichting en sociale veiligheid.

VOOR ANDEREN

(ZOALS STADSBEHEER, SPEELTUINCENTRALE EN GEBIEDSTEAMS)

- Werk samen met besturen aan een uniforme werkwijze voor onderhoud van buitenruimte.
- Wees proactief in het signaleren van risico's (bijv. bomen, bestrating) en bied ondersteuning bij oplossingen.

2.27 Oog voor elkaar: signaleren en steunen

Missie:

We willen de veerkracht, zelfredzaamheid en samenredzaamheid bevorderen.

Vraag:

Vroegsignalering van problemen door een goede samenwerking met de medewerkers van WIJ, waardoor mensen tijdig een steuntje in de rug krijgen en zo veel mogelijk zelfstandig en zelfredzaam blijven.

Een sociaal-culturele accommodatie is bij uitstek een plek waar bewoners samenkomen, elkaar spreken en waar opvalt als iemand niet goed in zijn vel zit. Juist in deze omgeving kunnen signalen van eenzaamheid,

overbelasting of financiële problemen vroeg opgemerkt worden. Soms kan een vrijwilliger of beheerder al iets betekenen. In andere gevallen is het belangrijk dat er goede lijnen zijn met het WIJ-team, zodat er ondersteuning mogelijk is als dat nodig blijkt.

We vroegen besturen en beheerders hoe dit werkt in hun accommodatie. Wordt er opgelet? En wat doen ze als er zorgen zijn?

Wat we zagen en hoorden

Op veel plekken is er aandacht voor hoe het met bezoekers gaat. Als iemand opeens wegblijft of zichtbaar worstelt, wordt daar regelmatig op gereageerd. Meestal gebeurt dit informeel: een praatje, een telefoontje of hulp vanuit het netwerk. In veel gevallen lossen mensen het samen op, zonder dat er professionele hulp nodig is.

Besturen geven aan dat ze weten dat WIJ beschikbaar is als er echt iets speelt. In de praktijk is daar maar enkele keren gebruik van gemaakt. De samenwerking met WIJ wordt vooral gewaardeerd als een vangnet: het geeft zekerheid dat er een plek is om zorgen te delen als dat nodig is.

In dorpen zien we een opvallend sterke sociale cohesie: mensen letten goed op elkaar en nemen initiatief om problemen samen op te lossen. Buren en dorpsgenoten springen bij, waardoor signalen vaak snel worden opgepakt. In de stad is deze informele zorg er ook, maar minder vanzelfsprekend; daar is het contact met WIJ soms belangrijker om ondersteuning te organiseren.

Een terugkerend aandachtspunt is de wisseling van personeel bij WIJ. Besturen geven aan dat opgebouwde contacten hierdoor verdwijnen, waardoor het opbouwen van een duurzame relatie moeilijk is. Meer continuïteit in contactpersonen wordt als belangrijk gezien.

Bij buurtspeeltuinen speelt vroegsignalering ook een rol voor kinderen. Vrijwilligers en beheerders merken soms signalen van verwaarlozing, pesten of sociaal isolement op. Deze plekken zijn laagdrempelig en bieden een veilige omgeving waar kinderen regelmatig komen. Het tijdig herkennen van problemen en weten waar je terecht kunt, helpt om situaties te voorkomen.

Daarnaast organiseert WIJ zelf veel activiteiten voor zowel kinderen als volwassenen. Hierdoor heeft WIJ direct contact met inwoners en kan het team zelf signalen oppakken.

Conclusie

Vroegsignalering leeft bij veel accommodaties, maar de manier waarop verschilt sterk. Er is vaak aandacht voor elkaar en veel wordt informeel opgelost. Tegelijk is het waardevol dat besturen weten dat WIJ beschikbaar is als vangnet. Een sterker netwerk tussen accommodaties en WIJ, met duidelijke contactpersonen, kan helpen om bewoners tijdig te ondersteunen. Daarbij is het belangrijk om ook oog te hebben voor kinderen in buurtspeeltuinen en de kracht van informele zorg in dorpen te benutten.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Zorg voor continuïteit in contactpersonen binnen WIJ voor accommodaties.
- Versterk het wijknetwerk rondom vroegsignalering, ook in dorpen.
- Maak duidelijk wat het WIJ-team kan betekenen voor besturen en vrijwilligers.

VOOR BESTUREN

- Spreek binnen het team af wie een signaal oppakt en hoe.
- Weet dat WIJ beschikbaar is als vangnet en maak daar gebruik van als het nodig is.
- Let niet alleen op volwassenen, maar ook op kinderen die regelmatig komen.

VOOR ANDEREN

(ZOALS WIJ-TEAMS, OPBOUWERKERS EN GEBIEDSTEAMS)

- Zorg dat accommodaties weten wie hun contactpersoon is.
- Wees zichtbaar en benaderbaar in de wijk en het dorp.
- Waardeer de signalerende rol van vrijwilligers en ondersteun waar nodig.

ZINGEVING

2.28 Plezier in het besturen: betrokken en betekenisvol

 Missie:
Inwoners weten wat voor hen betekenis heeft en waar ze plezier aan beleven.

 Vraag:
Besturen hebben plezier in het exploiteren van hun accommodatie.

Zingeving is een van de krachtigste bronnen van positieve gezondheid. In sociaal-culturele accommodaties speelt dit niet alleen voor bezoekers, maar ook voor de mensen die zich inzetten achter de schermen: de besturen. Alle accommodaties worden bestuurd door vrijwilligers. Hun inzet is cruciaal voor het functioneren van deze plekken. Omdat bestuursfuncties vaak moeilijk te vervullen zijn, wilden we in dit onderzoek expliciet stilstaan bij de vraag: hebben de huidige bestuurders er plezier in? Want betrokkenheid en voldoening zijn belangrijke drijfveren voor langdurige inzet.

Wat we zagen en hoorden

Over het algemeen ervaren bestuursleden veel plezier in hun rol. Ze voelen zich verbonden met de buurt of het dorp en halen voldoening uit het organiseren van activiteiten, het ontmoeten van mensen en het creëren van een fijne plek. Veel bestuurders geven aan dat ze iets terug willen doen voor hun omgeving of graag bijdragen

Vrijwilligers BSV Voor Hoogkerkse Jeugd

aan ontmoeting en gemeenschapszin. In dorpen noemen bestuursleden vaak het gevoel iets te betekenen voor de leefbaarheid van hun directe omgeving. In de stad is het plezier vaker verbonden aan de diversiteit aan mensen en activiteiten die samenkomen in de accommodatie.

Het plezier zit in kleine én grote dingen: van een geslaagd buurtfeest tot een goed verlopen verbouwing. Sommige bestuursleden halen veel voldoening uit het regelen van zaken achter de schermen, anderen genieten juist van het contact met bezoekers of vrijwilligers. Tegelijk wordt ook eerlijk benoemd dat het werk soms zwaar is, vooral als er weinig bestuursleden zijn of als er veel moet worden geregeld. De balans tussen verantwoordelijkheden en beschikbare tijd staat soms onder druk. Vooral bij kleinere besturen komt het regelmatig voor dat één of twee mensen het meeste werk doen, wat ten koste kan gaan van het plezier.

In een aantal gevallen wordt ook opgemerkt hoe belangrijk goede samenwerking binnen het bestuur is voor het werkplezier. Een hecht team waarin men elkaar vertrouwt en aanvult, zorgt voor positieve energie. Waar dat ontbreekt of waar de werklast oneerlijk verdeeld is, wordt het lastiger

om gemotiveerd te blijven. Besturen geven ook aan dat waardering van bezoekers, vrijwilligers of de gemeente helpt om gemotiveerd te blijven.

Conclusie

De meeste bestuursleden halen zichtbaar plezier en zingeving uit hun rol. Ze voelen zich betrokken en gemotiveerd om hun accommodatie draaiende te houden. Dat plezier is een belangrijke motor voor het functioneren van sociaal-culturele voorzieningen. Tegelijk is het werk soms belastend, zeker als het op te weinig schouders rust. Blijven investeren in ondersteuning, samenwerking en waardering is daarom essentieel om bestuursleden vast te houden en nieuwe mensen te enthousiasmeren.

Bestuur van Dorpshuis Ten Boer

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Laat vaker merken dat het werk van besturen gewaardeerd wordt, bijvoorbeeld met een blijk van erkenning of een bedankmoment.
- Ondersteun besturen actief bij werving en overdracht.
- Houd in beleid en subsidieverantwoording rekening met de beperkte tijd en deskundigheid van vrijwilligers.

VOOR BESTUREN

- Blijf regelmatig met elkaar in gesprek over wat energie geeft, wat zwaar valt, en hoe het werk verdeeld is.
- Laat het werkplezier ook meewegen bij het aannemen van taken en het zoeken van nieuwe bestuursleden.
- Zoek verbinding met andere besturen om ervaringen en ideeën uit te wisselen.

VOOR ANDEREN

(ZOAALS WELZIJNSPARTNERS EN GEBIEDSTEAMS)

- Betrek besturen als gelijkwaardige partners in wijkontwikkeling en dorpsinitiatieven.
- Toon waardering voor hun inzet en vraag actief naar hun ervaringen en behoeften.
- Denk mee over hoe je het werkplezier van bestuursleden kunt versterken, bijvoorbeeld via ontmoeting, training of praktische ondersteuning.

2.29 Waardering van vrijwilligers: kleine gebaren, grote betekenis

Missie:

Inwoners weten wat voor hen betekenis heeft en waar ze plezier aan beleven.

Vraag:

Vrijwilligers voelen zich gewaardeerd.

Onze sociaal-culturele accommodaties draaien op de kracht van vrijwilligers. Hun inzet maakt deze plekken tot wat ze zijn: warm, toegankelijk en levendig. We vroegen aan besturen, die zelf ook vrijwilligers zijn, hoe vrijwilligers gewaardeerd worden en of er vergoedingen of andere vormen van erkenning bestaan. Waardering hoeft niet groot te zijn; een klein gebaar kan veel betekenen. Tegelijkertijd is het een belangrijke bouwsteen voor motivatie en betrokkenheid.

Wat we zagen en hoorden

Vrijwel overal is er aandacht voor vrijwilligers. In veel accommodaties krijgen zij een kerstpakket, een kaartje of worden uitgenodigd voor een etentje of een gezamenlijk uitje. Ook een schouderklompje, een luisterend oor of het meepraten over beleid wordt als waardevol ervaren. Het gaat vaak om kleine, persoonlijke gebaren die laten zien dat inzet wordt gezien en gewaardeerd.

Daarnaast zien we dat in veel accommodaties gewerkt wordt met een vrijwilligersvergoeding, vooral bij vaste

taken zoals beheer of bardiensten. Besturen geven aan dat dit in sommige gevallen echt noodzakelijk is: zonder vergoeding krijgen ze anders geen mensen voor deze taken. Tegelijk zijn er ook accommodaties die bewust geen vergoeding geven, omdat zij vrijwilligerswerk willen baseren op motivatie en betrokkenheid.

Waardering zit niet alleen in materiële dingen, maar ook in het gevoel dat vrijwilligers ertoe doen. Een compliment, een bedankmoment of het zichtbaar maken van hun bijdrage wordt vaak als minstens zo belangrijk ervaren. In dorpen speelt onderlinge verbondenheid een grote rol: vrijwilligers doen het 'voor elkaar' en waardering zit daar vaak in het samen iets neerzetten, een praatje na afloop of een kop koffie aan de bar. In de stad is formele waardering soms belangrijker, zeker in accommodaties met veel verschillende vrijwilligers.

Conclusie

Waardering van vrijwilligers gebeurt op veel manieren, en het besef dat zij onmisbaar zijn is breed aanwezig. Kleine gebaren maken een groot verschil, zeker als ze persoonlijk en oprecht zijn. Tegelijkertijd is het belangrijk

om waardering niet alleen impliciet te laten, maar ook zichtbaar te maken, zowel binnen als buiten de accommodatie. Dit versterkt de sociale basis en motiveert mensen om zich te blijven inzetten.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE

- Onderzoek of er naast de mantelzorgwaardering ook een vorm van symbolische erkenning voor vrijwilligersbesturen mogelijk is.
- Blijf als gemeente zichtbaar in het uitspreken van

waardering voor het vele vrijwilligerswerk in de accommodaties.

- Ondersteun besturen bij het ontwikkelen van passend vrijwilligersbeleid.

VOOR BESTUREN

- Maak het waarderen van vrijwilligers onderdeel van de jaarplanning.
- Bespreek met vrijwilligers wat zij als waardering ervaren, dat hoeft niet altijd geld te zijn.

- Betrek vrijwilligers actief bij ideeën en beleid; gehoord worden is ook een vorm van erkenning.

- Deel goede voorbeelden van waardering met andere accommodaties.

VOOR ANDEREN

(ZOALS MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS, BUURTBEWONERS, BELEIDSMAKERS)

- Spreek waardering uit richting vrijwilligers als je gebruik maakt van de accommodatie of samenwerkt.
- Ondersteun accommodaties waar mogelijk in het organiseren van waarderingsmomenten.

- Wees je bewust van de inzet die schuilgaat achter wat 'gewoon' lijkt – niets is vanzelfsprekend.

2.30 Waar bent u het meest trots op?

Missie:

Inwoners weten wat voor hen betekenis heeft en waar ze plezier aan beleven.

Vraag:

Waar bent u het meest trots op?

Zingeving is de meest gezondheidsbevorderende dimensie van positieve gezondheid. Trots voelen, ergens plezier aan beleven of betekenis ervaren, draagt bij aan een gevoel van verbondenheid en levenslust. We vroegen bestuurders en beheerders waar ze het meest trots op zijn. De antwoorden waren vaak ontroerend, altijd oprecht en stuk voor stuk een bevestiging van de kracht van sociaal-culturele accommodaties.

Het bestuur van het Treppunt in Beijum is heel trots op het succes van de van de spijker en spelweek.

*Het dorpsdiner in het dorpshuis
van Noorderhogebrug*

Wat we zagen en hoorden

De trots zit vaak in wat samen bereikt is. Besturen vertellen hoe ze met elkaar een plek hebben opgebouwd, verbouwd of ingericht. Het gevoel dat je samen iets hebt neergezet, is een belangrijke bron van voldoening.

Bijzonder vaak werden verhalen gedeeld over hoe het centrum van betekenis is voor anderen. Zoals één van de vrijwilligers uit Noorderhogebrug zei:

“Als je de dingen niet zou doen, dan zouden we elkaar een beetje kennen. Door wat we doen, kennen we elkaar veel beter.”

Die uitspraak zegt alles over hoe accommodaties de sociale basis versterken.

Trots komt ook naar voren in de sfeer en het gevoel van welkom dat bezoekers ervaren. Besturen noemen hoe blij ze zijn dat mensen zich thuis voelen, dat er plezier is en dat het gebouw weer betekenis heeft. Ook de waardering vanuit de buurt wordt vaak genoemd: een hoge opkomst bij activiteiten, enthousiaste reacties en het gevoel dat de accommodatie ertoe doet.

Daarnaast horen we verhalen over persoonlijke groei: iemand die ooit zelf moeite had om aansluiting te vinden, speelt nu een actieve rol in het bestuur. Ook financiële gezondheid is een bron van trots: meerdere besturen vertellen hoe ze erin geslaagd zijn om de begroting weer op orde te krijgen.

Tot slot zijn er veel voorbeelden van geslaagde initiatieven: een drukbezochte spelweek, een feest waar honderden mensen op afkwamen, een activiteit waarbij een nieuwkomer zich meteen welkom voelde. Deze concrete ervaringen maken zichtbaar wat accommodaties doen: ze brengen mensen bij elkaar, geven ruimte aan initiatief en maken herinneringen.

Conclusie

Trots is overal aanwezig. Niet als borstklopperij, maar als stille motor onder het vele werk dat gedaan wordt. De sociaal-culturele accommodaties zijn plekken waar betekenis wordt gegeven aan samenzijn, groei, inzet en creativiteit. Die trots verdient erkenning. Het laat zien hoe diep deze plekken geworteld zijn in buurten en dorpen.

Aandachtspunten en suggesties

VOOR DE GEMEENTE:

- Maak de trots zichtbaar, bijvoorbeeld door in de communicatie successen en verhalen uit de accommodaties te delen.
- Erken en waardeer de rol die accommodaties spelen in zingeving en verbondenheid in buurten en dorpen.

VOOR BESTUREN:

- Koester en deel verhalen van trots, ook binnen het team van vrijwilligers.
- Gebruik deze positieve energie om nieuwe vrijwilligers te werven of nieuwe activiteiten te ontwikkelen.
- Blijf aandacht geven aan wat goed gaat: het is een belangrijke bron van motivatie en draagvlak.

VOOR ANDEREN:

- Zoek de accommodaties op, luister naar de verhalen en sluit aan waar mogelijk.
- Organisaties in zorg, welzijn en onderwijs kunnen veel leren van de betrokkenheid en veerkracht in deze centra.
- Geef bewoners en vrijwilligers een podium om te laten zien wat er leeft in hun buurt of dorp

2.31 Wat moet absoluut behouden blijven?

Missie:

Inwoners weten wat voor hen betekenis heeft en waar ze plezier aan beleven.

Vraag:

Wat moet absoluut behouden blijven?

Sommige vragen zijn eenvoudig, maar zeggen veel. “Wat moet absoluut behouden blijven?” raakt de kern van wat sociaal-culturele accommodaties betekenen voor inwoners en bestuurders. Niet overal is deze vraag gesteld, maar waar dat wel gebeurde, leverde het heldere reacties op.

Wat we zagen en hoorden

Vrijwel overal wordt het gebouw zelf genoemd als iets dat behouden moet blijven. Niet alleen als fysieke plek, maar als sociale ankerplaats: de huiskamer van het dorp, de ontmoetingsplek voor de wijk. Ook speeltuinen en specifieke voorzieningen, zoals een beweegplein of multifunctionele zaal, worden als belangrijk genoemd.

Daarnaast benadrukken veel besturen dat het niet alleen om stenen gaat, maar om de functie en de sfeer: een plek waar mensen elkaar ontmoeten, waar activiteiten plaatsvinden en waar je je welkom voelt. De vrijwilligers die deze plekken draaiende houden, worden vaak expliciet genoemd als iets dat behouden moet blijven. Hun inzet en betrokkenheid vormen het hart van de sociale basis.

*Het Trefpunt
in Beijum*

Laagdrempeligheid en toegankelijkheid komen ook regelmatig terug: accommodaties willen voorkomen dat het een formele instelling wordt. Het moet een plek blijven waar iedereen binnen kan lopen, van jong tot oud. Activiteiten voor kinderen, zoals spelweken en speeltuinen, worden vaak genoemd als essentieel onderdeel van het sociale leven.

Tot slot komt ook de waarde van financiële ondersteuning in beeld: zonder subsidie of onderhoudsbijdrage is het voortbestaan van sommige voorzieningen in gevaar. Soms gaat het om grotere dromen, zoals een gezamenlijke voorziening voor meerdere verenigingen of de wens om het gebouw dagelijks open te stellen voor buurtbewoners.

Conclusie

Wat behouden moet blijven, is duidelijk: de plek zelf én de betekenis die die plek heeft voor het dorp of de wijk. Gebouwen bieden ruimte aan ontmoeting, activiteiten en ondersteuning, en zijn daarmee van grote waarde voor het dagelijks leven van inwoners. Juist omdat ze zo vanzelfsprekend lijken, is het belangrijk te blijven investeren in behoud, toegankelijkheid en continuïteit – inclusief de vrijwilligers en de sfeer van samen die deze plekken tot leven brengen.

4.3 Terugblik op het gesprek

Reflectie op het gesprek en het gespreksinstrument

Voor dit onderzoek voerden we met elk bestuur een uitgebreid gesprek. We gebruikten daarvoor een gespreksinstrument dat gebaseerd is op het denkkader van Positieve gezondheid. Op het eerste gezicht oogt dit instrument misschien wat uitgebreid en theoretisch. Daarom namen we vooraf telefonisch contact op met de besturen om uit te leggen wat ze konden verwachten. We vertelden dat ze het instrument niet per se hoefden door te lezen: tijdens het gesprek zou vanzelf duidelijk worden wat de bedoeling was.

De gesprekken zelf namen vaak ruim de tijd in beslag, maar dat kwam vooral doordat besturen veel te vertellen hadden en wij daar de ruimte voor gaven. We hebben die gesprekken als erg waardevol en inspirerend ervaren. Tegelijkertijd wilden we ook weten hoe de besturen zelf het gesprek en het instrument hebben beleefd. In dit hoofdstuk delen we hun reacties.

Wat we zagen en hoorden

Van de 47 accommodaties gaf slechts één bestuur aan het gesprek niet prettig te hebben gevonden. Alle andere besturen waren positief tot zeer positief. Zij waardeerden vooral de openheid, het wederzijds begrip en het feit dat er ruimte was om eigen punten in te brengen.

Meerdere besturen gaven aan dat ze het prettig vonden dat het gesprek structuur bood, waardoor alle relevante onderwerpen aan bod kwamen. Dat zorgde voor overzicht en houvast. Anderen vonden het aanvankelijk wat spannend, maar waren na afloop enthousiast.

Een aantal besturen gaf aan dat het instrument hen aan het denken had gezet, over zaken waar ze normaal gesproken niet zo bij stilstaan. De opzet werd ervaren als open en uitnodigend, wat leidde tot eerlijke gesprekken en soms ook tot reflectie op het eigen functioneren of de ontwikkeling van de accommodatie. Voor sommige besturen werkte het gesprek zelfs prikkelend of activerend: *"We gaan hier echt mee aan de slag,"* zei een van hen.

Enkele besturen gaven aan dat de taal in het gespreksinstrument wat ambtelijk kon overkomen, waardoor het aanvankelijk afstandelijk voelde. Maar ook hier overheerste na afloop de tevredenheid: het gesprek werd als leerzaam en stimulerend ervaren. De structuur werd gewaardeerd, vooral omdat het hielp om niets over het hoofd te zien.

Wat verder opviel: verschillende besturen stelden dat het fijn was om op deze manier ook informatie terug

te krijgen over de gemeentelijke doelen en werkwijze. Het gesprek was niet alleen een nulmeting, maar ook een wederzijdse kennismaking waarin ruimte was voor praktische vragen en het delen van ervaringen.

Ook voor de gemeentelijke organisatie geldt dat deze gesprekken tijd kosten. Beleidsadviseurs, contractmanagers en gebiedsteams hebben zich hier intensief voor ingezet. Die tijdsinvestering is groot, maar levert veel op: inzicht, verbinding, vertrouwen en concrete verbeterpunten. Het is belangrijk dat deze waarde

ook intern wordt erkend en gedeeld, zodat collega's in andere domeinen begrijpen wat deze gesprekken betekenen voor het versterken van de sociale basis.

Conclusie

De gesprekken zijn goed ontvangen. Het gespreksinstrument bleek in de praktijk een waardevolle leidraad voor een breed én verdiepend gesprek. Besturen voelden zich serieus genomen en vonden het prettig dat er tijd en aandacht was voor hun verhaal. Voor veel accommodaties betekende dit ook dat ze zelf

weer even stilstonden bij waar ze staan, wat goed gaat, en wat beter kan.

Voor een volgende ronde stellen we voor om het verslag van dit gesprek vooraf toe te sturen aan het bestuur en samen te bepalen welke thema's aandacht vragen. Zo houden we het gesprek gericht, betekenisvol en efficiënt. Het persoonlijke contact, de tijd en de gelijkwaardige benadering blijven daarbij de sleutel tot open gesprekken.

Reflectie en aanbeveling

Het is bijzonder dat van 47 gesprekken slechts één negatief werd beoordeeld. Deze bijna unanieme positieve ontvangst laat zien dat een gestructureerd, open gesprek op basis van positieve gezondheid niet alleen werkt, maar ook gewaardeerd wordt. Het gesprek bood ruimte voor eigen inbreng, gaf houvast en leidde tot nieuwe inzichten.

Dit is een belangrijke les voor andere beleidsterreinen: investeren in tijd, persoonlijke aandacht en een gelijkwaardige dialoog loont. Het versterkt vertrouwen, levert waardevolle informatie op en stimuleert samenwerking. Het gespreksinstrument kan daarbij dienen als inspiratie voor andere domeinen die werken aan participatie, inclusie en lokale betrokkenheid.

Meerwaarde van sociaal-culturele accommodaties voor de sociale basis

Sociaal-culturele accommodaties spelen een waardevolle rol binnen het bredere sociale netwerk van dorpen en wijken. Ze zijn plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten, meedoen aan activiteiten, zich ontwikkelen of gewoon even kunnen zijn.

Ze vormen daarmee een belangrijke schakel in het dagelijks leven van velen. Maar ze staan er niet alleen voor. Ook kerken, sportverenigingen, buurtwinkels of informele netwerken vervullen een rol in het ondersteunen van inwoners. Niet iedereen komt in een sociaal-culturele accommodatie, maar voor wie dat wel doet, kunnen deze plekken van grote betekenis zijn.

Tijdens onze gesprekken is duidelijk geworden hoe groot die betekenis kan zijn. Het gaat dan niet alleen om de activiteiten zelf, maar vooral om wat er daaronder gebeurt: ontmoeting, ondersteuning, ontwikkeling, zingeving, ontspanning en betrokkenheid. Voor veel mensen is de accommodatie een plek waar ze zichzelf kunnen zijn, waar ze gezien worden, of waar ze voor het eerst in lange tijd weer iets ondernemen buiten de deur. Het is ook een plek waar mensen plezier hebben en blij worden – en waar die blijdschap elkaar versterkt. Besturen en vrijwilligers vertellen hoe zij energie krijgen van het organiseren van activiteiten en van het zien van mensen die genieten.

Waar alles samenkomt

Het gespreksinstrument, gebaseerd op het gedachtegoed van Positieve gezondheid, maakte op een mooie manier zichtbaar hoe verschillende beleidsvelden in sociaal-culturele accommodaties samenkomen. In het dagelijks leven van mensen is immers zelden sprake van scherpe scheidslijnen tussen thema's als zorg, participatie, onderwijs of cultuur. In buurthuizen en dorpshuizen vloeien deze werelden als vanzelf in elkaar over, omdat daar de leefwereld van bewoners centraal staat.

Zo dragen deze accommodaties bij aan gezondheid in brede zin. Niet alleen door activiteiten gericht op beweging of gezonde voeding, maar ook doordat ze structuur, ritme en sociale steun bieden. Voor veel mensen zijn het plekken waar ze zingeving ervaren doordat ze meedoen, bijdragen of simpelweg even gezien worden. Die brede kijk op gezondheid, waarin ook mentaal welbevinden en kwaliteit van leven een rol spelen, is een krachtig anker binnen het denken over de sociale basis.

Ook binnen zorg en welzijn vervullen deze plekken een belangrijke rol. Accommodaties zijn laagdrempelig en toegankelijk, waardoor signalen vaak vroegtijdig worden opgevangen. Soms kan daardoor zwaardere hulp worden voorkomen. Mensen vinden er een luisterend oor, ondersteuning vanuit het informele netwerk, en soms ook de eerste stap richting formele hulpverlening zonder dat het meteen als zodanig aanvoelt.

Daarnaast bieden deze plekken ruimte voor participatie en burgerkracht: bewoners kunnen er vrijwilliger worden, meedoen met activiteiten of zelf iets opzetten voor de buurt. Voor sommigen is vrijwilligerswerk een betekenisvolle invulling van hun week, voor anderen een opstap naar betaald werk. Voor een bijzondere groep, vrijwilligers met een rugzakje, zijn deze accommodaties vaak dé plek om opnieuw mee te doen. Met begeleiding op maat, een buddy of een aangepast takenpakket ervaren zij zingeving en dragen zij bij aan de samenleving. Dit vraagt extra inzet van besturen, beheerders en zakelijk leiders, maar levert veel op: persoonlijke groei, zelfvertrouwen en inclusie.

Ook vervullen sociaal-culturele accommodaties een belangrijke functie als werkplek voor mensen met een basisbaan, een aanpak die in Groningen met succes is ingezet. Deze betrokkenheid draagt bij aan eigenaarschap, persoonlijke ontwikkeling en verbinding met de eigen leefomgeving. Onderwijs en ontwikkeling komen terug in onder meer taallessen, computercursussen, ouderbijeenkomsten en andere vormen van informeel leren.

Voor gezinnen en jongeren zijn sociaal-culturele accommodaties van betekenis binnen het domein van jeugd en opvoeding: ze bieden een veilige plek om te spelen, te leren of andere jongeren te ontmoeten. Ook kunst en cultuur zijn zichtbaar aanwezig, bijvoorbeeld in de vorm van muziekactiviteiten, theater, exposities of creatieve workshops. Tot slot dragen deze plekken bij aan leefbaarheid en veiligheid in buurten en dorpen, doordat mensen elkaar leren kennen, betrokken raken en elkaar sneller durven aan te spreken als dat nodig is.

Deze natuurlijke vlevlechting van domeinen laat zien waarom integraal werken zo essentieel is. Wie in een buurthuis of dorpshuis rondloopt, ziet hoe beleid voelbaar wordt in het dagelijks leven van mensen. Een koffiemoment kan leiden tot een zorgsignaal, een theateractiviteit tot nieuwe sociale contacten, een taalactiviteit tot meer vertrouwen en zelfstandigheid. Daarin schuilt de kracht van deze plekken: ze maken verbinding tastbaar tussen mensen, tussen leefwerelden en tussen beleidsterreinen.

De kracht van variatie

De gesprekken hebben ook laten zien hoe divers de sociaal-culturele accommodaties in onze gemeente zijn. In dorpen is de accommodatie sterk verbonden met het dagelijkse dorpsleven. Het dorpshuis is daar vaak dé plek waar alles samenkomt: van kaartavond tot informatiebijeenkomst, van koffieochtend tot toneelavond. In de stad, bijvoorbeeld in Vinkhuizen, Beijum of Lewenborg, zijn de accommodaties groter, de bezoekersgroepen gevarieerder, en is er meer structuur nodig om ontmoeting te faciliteren.

Sommige accommodaties worden geheel gedragen door vrijwilligers, andere kennen professioneel beheer of een combinatie daarvan. Er zijn plekken met veel open inlooppmomenten en plekken waar vooral activiteiten plaatsvinden op vaste tijden. Die verschillen zijn logisch

en waardevol: ze zorgen ervoor dat accommodaties kunnen aansluiten bij de lokale context en behoeften. Juist die variatie maakt het netwerk als geheel sterk.

Belangrijk is dat we die verschillen blijven erkennen én ondersteunen. Eén norm voor alle accommodaties doet geen recht aan de diversiteit in vorm, functie en betekenis. Wat telt is dat de maatschappelijke functie overeind blijft: een plek bieden die bijdraagt aan welzijn, ontmoeting en meedoen.

Tot slot

Sociaal-culturele accommodaties zijn geen doel op zich, maar een krachtig middel om te bouwen aan een sterke sociale basis. Ze brengen mensen bij elkaar, geven ruimte aan initiatief, en maken zichtbaar wat er leeft in de wijk of het dorp. Ze zijn geworteld in de samenleving en flexibel genoeg om mee te bewegen met wat er nodig is. In hun veelzijdigheid en verbinding vormen ze een essentieel onderdeel van de lokale infrastructuur en daarmee van het fundament onder een samenleving waarin mensen elkaar blijven zien, steunen en versterken.

Conclusie: waarom deze plekken onmisbaar zijn

- Versterken sociale cohesie en preventie: signalen worden vroeg opgepakt, zware zorg wordt soms voorkomen.
- Bieden zingeving en inclusie: ook voor vrijwilligers met een rugzakje en mensen met een basisbaan.
- Faciliteren participatie en eigenaarschap: bewoners doen mee, organiseren en ontwikkelen zich.
- Ondersteunen gezondheid in brede zin: fysiek, mentaal en sociaal.
- Versterken leefbaarheid en veiligheid: door ontmoeting en betrokkenheid.
- Maken beleid tastbaar: verbinden zorg, welzijn, cultuur en participatie in de praktijk.
- Creëren plezier en positieve energie: blijde mensen versterken elkaar en geven besturen motivatie.

Adviezen en actiepunten voor beleidsvelden

Wat hebben we geleerd uit de praktijk?

De gesprekken met besturen, beheerders en betrokkenen hebben een rijk en veelzijdig beeld opgeleverd van de kracht, kwetsbaarheid én potentie van sociaal-culturele accommodaties. Wat opvalt, is de grote betrokkenheid van mensen bij 'hun' plek, vaak gedragen door vrijwilligers, met veel liefde en inzet. Tegelijkertijd wordt zichtbaar dat deze plekken steeds meer taken en verwachtingen op zich nemen, die soms botsen met de beschikbare tijd, middelen en ondersteuning.

We zagen dat sociaal-culturele accommodaties midden in de samenleving staan. Ze vangen signalen op, verbinden bewoners, bieden ruimte voor ontwikkeling en zijn vaak het cement van een dorp of wijk. Maar we zagen ook dat de randvoorwaarden niet altijd op orde zijn: onduidelijkheid over verantwoordelijkheden, beperkte financiële ruimte of onzekerheid over onderhoud kunnen de kracht van deze plekken onder druk zetten.

Belangrijk is dat deze lessen niet overal hetzelfde uitpakken. Er zijn grote verschillen tussen stad en dorp, én tussen accommodaties onderling. In de stad zien we bijvoorbeeld archetypen zoals stamlokaal, clubhuis, broedplaats, buurthub en MFC, elk met een eigen schaal, functie en beheerstructuur. In dorpen is het dorpshuis vaak dé centrale plek, met een sterke sociale binding maar beperkte capaciteit. Beleidsadviezen moeten daarom ruimte bieden voor maatwerk, gebaseerd op deze verschillen.

*Dorpshuis
De Meuln*

Tegelijkertijd bleek hoe belangrijk het is om als gemeente nabij te zijn, letterlijk en figuurlijk. Een vaste contactpersoon, korte lijnen en wederzijds vertrouwen maken een groot verschil in de samenwerking. Accommodaties willen gezien worden, niet als 'onderdeel van het beleid', maar als partner in het versterken van de sociale basis.

Waarom archetypen belangrijk zijn

Archetypen maken niet alleen de verschillen in schaal en functie zichtbaar, maar ook in sociale dynamiek. Sommige accommodaties versterken vooral bonding – hechte banden binnen een bestaande groep – terwijl andere juist bridging stimuleren: het verbinden van verschillende groepen en netwerken. Dit onderscheid is belangrijk voor beleid, omdat het bepaalt welke rol een accommodatie speelt in de sociale basis en welke ondersteuning daarbij past

Wat kan het beleid verbeteren om beter aan te sluiten bij de praktijk?

Wat in de praktijk werkt, is maatwerk, betrokkenheid en vertrouwen. Dat vraagt van het beleid om flexibel te zijn, niet te sturen op één model of blauwdruk, maar juist ruimte te bieden aan de lokale context. Dit betekent ook dat beleid expliciet rekening houdt met verschillen tussen stad en dorp en tussen wijkvernieuwingswijken en gemiddelde wijken, en tussen verschillende typen van accommodaties.

Daarnaast is het belangrijk dat beleidsvelden elkaar opzoeken. De werkelijkheid van bewoners laat zich niet opdelen in beleidsdomeinen en is het dus belangrijk dat professionals en afdelingen samenwerken. Naast welzijn, participatie, gezondheid, cultuur, jeugd en onderwijs raken deze plekken ook aan armoede, Wmo, ouderenbeleid, diversiteit en vastgoed. Samenwerking tussen deze domeinen is cruciaal.

Een andere les is het belang van heldere communicatie: over wie waarvoor verantwoordelijk is, hoe men ondersteuning kan aanvragen, en wat de mogelijkheden zijn. Meerdere besturen geven aan dat ze die informatie nu niet altijd makkelijk kunnen vinden. Transparantie en overzicht helpen om het vertrouwen en initiatief bij besturen te versterken. Ondersteuning bij digitale zichtbaarheid (website, social media) hoort hier ook bij, omdat dit geregeld een knelpunt is voor vrijwilligersbesturen.

Archetypen van sociaal-culturele accommodaties

Om de diversiteit van functies en plekken in de stad Groningen beter te begrijpen, zijn vijf archetypen ontwikkeld door Ivan Nio (sociaal bouwmeester gemeente Groningen) op basis van het werk van Marc van Leent.

Deze archetypen helpen om maatwerk in beleid vorm te geven en laten zien dat er niet één standaardmodel is:

Stamlokaal

Informele ontmoetingsplek met commercieel karakter.

Voorbeeld: café, sportkantine.

Kenmerk: gastvrij, vertrouwd, vaste bezoekers.

Clubhuis

Plek van een bestaande gemeenschap, vaak verenigingsgericht.

Voorbeeld: speeltuinvereniging, sportvereniging, buurtkamer.

Kenmerk: nabijheid, eigenaarschap, vrijwilligers.

Broedplaats

Creatieve werk- of leerplek, vaak tijdelijk of experimenteel.

Voorbeeld: werkplaats, co-working space.

Kenmerk: talentontwikkeling, zelfbeheer, ondernemerschap.

Buurthub

Centrale plek voor ontmoeting, ondersteuning en dagprogrammering.

Voorbeeld: buurthuis, sociaal-cultureel centrum

Kenmerk: laagdrempelig, divers aanbod, 'campingbaas' als beheerder.

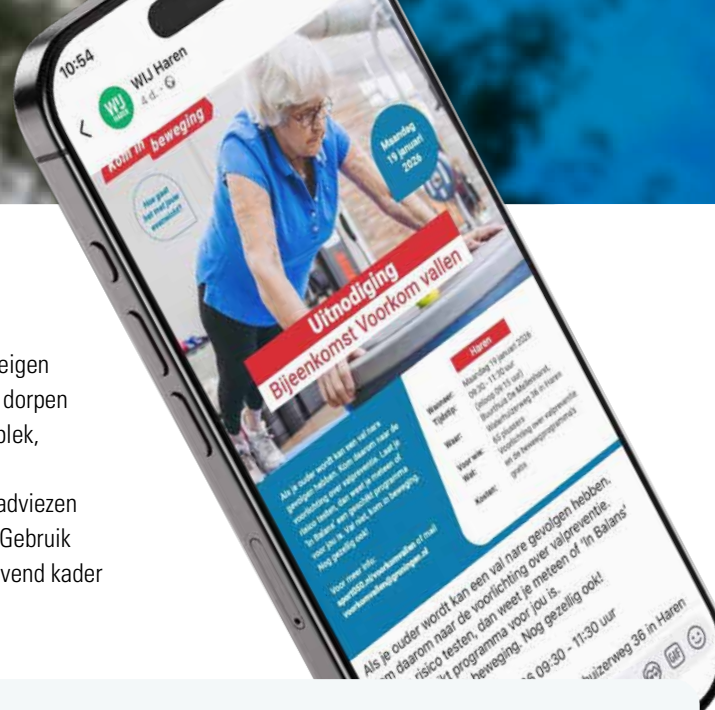
Wijkforum / MFC

Grote multifunctionele voorziening

met clustering van functies.

Voorbeeld: MFC met zorg, sport, cultuur.

Kenmerk: professioneel team, hybride financiering, centrale rol in de wijk.

Waarom relevant?

Deze archetypen maken duidelijk dat beleid niet kan uitgaan van één blauwdruk. Elke plek vraagt om een eigen aanpak qua programma, beheer en ondersteuning. In dorpen zien we vaak het dorpshuis als centrale ontmoetingsplek, terwijl stedelijke accommodaties uiteenlopen van kleinschalige broedplaatsen tot grote MFC's. Beleidsadviezen moeten daarom ruimte bieden voor deze verschillen. Gebruik archetypen niet als strakke norm, maar als richtinggevend kader om maatwerk en samenwerking te faciliteren.

De belangrijkste aanbevelingen

- Zorg voor blijvende ondersteuning van accommodaties als plek waar beleid samenkomt: welzijn, participatie, gezondheid, cultuur, jeugd, onderwijs, armoede en diversiteit vinden hier hun kruispunt.
- Faciliteer maatwerk en stimuleer vertrouwen: geef ruimte aan lokale verschillen en maak ruimte voor het gesprek.
- Verwijs naar de archetypen (stamlokaal, clubhuis, broedplaats, buurthub, MFC) als ordenend principe voor maatwerk in stedelijke context en houd rekening met sociale dynamiek (bonding vs bridging) bij beleidskeuzes.
- Versterk de verbinding tussen beleidsvelden en zorg dat deze samenwerking ook zichtbaar en voelbaar is in de praktijk.
- Investeer in communicatie en toegankelijkheid: duidelijke informatie, vaste aanspreekpunten en korte lijnen helpen besturen verder. Ondersteun ook digitale zichtbaarheid via formats, trainingen en gezamenlijke platforms.
- Houd oog voor de balans: leg niet steeds meer op het bordje van vrijwilligers, maar ondersteun daar waar nodig, zowel inhoudelijk als praktisch.
- Investeer in het versterken van bestuurskracht: werving, overdracht en ondersteuning van besturen verdienen prioriteit.
- Blijf alert op financiële druk door stijgende kosten en verduurzaming, ook al zijn onderhoud en beheer geborgd. Neem dit mee in monitoring en investeringsplannen.
- Zorg voor inclusieve accommodaties: fysiek, sociaal en financieel toegankelijk. Neem in participatiebeleid expliciet aandacht op voor armoede en mentale gezondheid.
- Ontwikkel een structureel monitoringsysteem voor activiteiten, doelgroepen en samenwerking, zodat inzicht ontstaat in gebruik en profilering van accommodaties en kennisdeling mogelijk wordt.

Kritische gesprekken als kans

Hoewel het rapport vooral positieve voorbeelden laat zien, was er in de gesprekken ook ruimte voor kritische noten. Juist die openheid gaf waardevolle inzichten en creëerde ruimte om samen te zoeken naar verbetering. In sommige gevallen signaleerden besturen zelf knelpunten in hun functioneren of voorzieningen en konden we direct het gesprek aangaan over mogelijke oplossingen.

Bij een van de speeltuinen gaf het bestuur zelf aan dat er nog maar weinig kinderen speelden. Tegelijkertijd richtten zij zich vooral op wat er binnen het gebouw gebeurde. Dat leidde tot een open gesprek over het doel van de subsidie: niet als controlemechanisme, maar om samen scherp te houden waar het voor bedoeld is. We onderzochten gezamenlijk hoe de speeltuin aantrekkelijker en beter zichtbaar kon worden. Zo werd besproken dat de speeltuin van buitenaf nauwelijks opvalt, en dat deze vaak gesloten is uit zorg voor overlast door hangjeugd. Samen met het gebiedsteam wordt nu gewerkt aan mogelijke oplossingen om het gebruik te stimuleren.

In een ander geval bleek dat het bestuur van een accommodatie niet (meer) goed functioneerde. Dit leidde tot een netwerkgesprek met betrokkenen. Inmiddels is dat bestuur gestopt en wordt onderzocht of een nabijgelegen accommodatie het besturen kan overnemen. Ook dit is een zorgvuldig proces, waarin we samen met het gebiedsteam kijken naar duurzame oplossingen.

Daarnaast hebben we regelmatig beleidsmatige informatie gedeeld of verduidelijkt: over de voorwaarden voor subsidie, de inzet van basisbanen, of voorbeelden van goed functionerende accommodaties. Soms moedigden we besturen actief aan om contact te zoeken met collega-accommodaties, om kennis en inspiratie uit te wisselen.

Onze insteek is altijd dezelfde: niet controleren, maar versterken. Niet om een voorziening te korten of te sluiten, maar om met elkaar te zoeken naar hoe de accommodatie nog beter kan aansluiten bij de gemeenschap en het gemeentelijk beleid. Als er, ondanks herhaald contact en ondersteuning, geen verbetering zichtbaar is, bekijken we samen met het gebiedsteam welke vervolgstappen passend zijn.

Deze gesprekken zijn onderdeel van de doorgaande dialoog: een structurele aanpak om continu te leren, signalen op te halen en beleid bij te sturen. Het is niet alleen een momentopname, maar een instrument voor monitoring en gezamenlijke ontwikkeling.

Wat hebben we nu al gedaan naar aanleiding van de gesprekken?

De gesprekken zijn gevoerd met als doel elkaar beter te begrijpen en het contact tussen gemeente en besturen te versterken. Tijdens de gesprekken kwamen vaak ook praktische of urgente punten op tafel die directe aandacht vroegen. Daar waar het kon, zijn deze signalen snel opgepakt.

Een mooi voorbeeld daarvan is de taartbonactie in de zomer van 2024. Een bestuur gaf aan dat zij als vrijwilligers veel doen, maar zelf ook graag eens een blijk van waardering zouden ontvangen. We hebben dit signaal serieus genomen en bij de nieuwsbrief een taartbon van € 25 toegevoegd voor alle besturen te besteden bij lokale bakkers in Groningen en Ten Boer. De actie werd positief ontvangen en voelde voor velen als een warm gebaar.

Ook op andere punten is actie ondernomen. Zo zijn er gesprekken op gang gekomen over deelname aan het valpreventieprogramma, heeft het gebiedsteam naar aanleiding van de gesprekken netwerkoverleggen georganiseerd, en zijn er waar nodig verbindingen gelegd tussen besturen en WIJ-teams. In sommige gevallen is contact gelegd met LINK050 of andere ondersteunende partijen. Besturen hebben zich aangemeld voor nieuwsbrieven van bijvoorbeeld de Vereniging Groninger Dorpen, en voorbeelden uit de praktijk zijn gedeeld met beleidsadviseurs. Denk aan initiatieven zoals het Crazy Christmas feest van De Wende binnen één dag uitverkocht, en toegankelijk voor mensen met een kleine portemonnee of Stadjerspas.

Daarnaast zijn ook praktische knelpunten aangepakt. Een lift die niet werkte, een deur die moest worden gerepareerd: na bemiddeling met vastgoed zijn dit soort zaken opgelost. Informatie over bijvoorbeeld de vrijwilligersverzekering is opgezocht en gedeeld. Soms ging het om kleine

dingen die een groot verschil maakten. Wat daarbij helpt, is dat besturen nu weten bij wie ze terecht kunnen en dat ze daar ook gebruik van maken. Het vaste contactpersoon-model werkt: het zorgt voor korte lijnen, vertrouwen en directe afstemming. Besturen geven aan dat ze dit als prettig ervaren, mede doordat er geen personele wisselingen zijn geweest. Daarnaast is eind 2025 een belangrijke stap gezet om de communicatie over onderhoud te verbeteren: er is een app ontwikkeld waarmee huurders zelf meldingen kunnen doen en de voortgang kunnen volgen. Alle besturen in gemeentelijke panden hebben hierover een brief ontvangen, meestal met persoonlijke uitleg van onze vastgoedmedewerkers. Deze digitale tool maakt het proces transparanter en sneller, en wordt door besturen positief ervaren.

7 Samen bouwen aan de sociale basis (samenvatting)

Belangrijkste inzichten uit de gesprekken

De gesprekken met besturen, beheerders en andere betrokkenen hebben een rijk en menselijk beeld opgeleverd van hoe sociaal-culturele accommodaties functioneren in onze gemeente. Wat opvalt, is de veerkracht, betrokkenheid en bevolegheid waarmee deze plekken worden gedragen. In veel buurten en dorpen zijn het plekken van betekenis: voor ontmoeting, ondersteuning, ontwikkeling, ontspanning, meedoen en zingeving.

Deze plekken doen veel meer dan activiteiten aanbieden of ruimtes verhuren: ze vervullen een maatschappelijke functie die verder gaat dan hun formele opdracht. Ze vangen signalen op, bieden een veilige haven, maken meedoen mogelijk, en geven ruimte aan vrijwilligers en initiatiefnemers. Voor veel mensen zijn ze een schakel in hun dagelijkse structuur, een plek om anderen te ontmoeten of gewoon zichzelf te kunnen zijn. Daarmee vormen ze een belangrijke bouwsteen van een sterke sociale basis.

De verschillen tussen stad en dorp zijn zichtbaar, net als de grote variatie in organisatievormen, doelgroepen en mogelijkheden. Maar overall is de intentie hetzelfde: een laagdrempelige, toegankelijke plek bieden die aansluit bij de lokale gemeenschap. Die verscheidenheid is geen zwakte, maar juist een kracht, mits die erkend en gefaciliteerd wordt vanuit het beleid. Accommodaties vervullen uiteenlopende rollen: sommige versterken vooral *bonding* (hechte banden binnen een groep), andere *bridging* (verbinding tussen groepen). Deze sociale dynamiek vraagt om maatwerk in beleid.

Het gespreksinstrument, gebaseerd op Positieve gezondheid, hielp om het gesprek breed én concreet te voeren. Het liet zien hoe sociaal-culturele accommodaties bijdragen aan verschillende beleidsvelden tegelijk: van gezondheid tot cultuur, van participatie tot jeugd. In het echte leven van mensen vloeien deze beleidsvelden in elkaar over. Dat vraagt om een integrale blik, samenwerking en onderlinge afstemming tussen beleidsmakers en professionals, juist in het belang van een sterke sociale basis. De archetypen, van stamlokaal tot buurthub, helpen om deze variatie te begrijpen en richting te geven aan ondersteuning.

Tegelijkertijd lieten de gesprekken ook zien dat niet alles vanzelf goed gaat. Juist doordat we de tijd namen voor een open gesprek, kwamen ook knelpunten op tafel: over besturen die onder druk staan, voorzieningen die minder goed functioneren of kansen die nog onbenut blijven. Door deze signalen samen met besturen te bespreken, ontstond ruimte voor reflectie én verbetering. Dit onderstreept het belang van structurele dialoog: niet alleen om successen te delen, maar ook om samen te kijken waar het beter kan. Het gesprek is geen momentopname, maar een doorlopend instrument om te leren en bij te sturen.

*Diner club in
Het Floreshuis*

Sociaal-culturele accommodaties als fundament onder de sociale basis

Wat uit alle gesprekken naar voren komt, is dat sociaal-culturele accommodaties geen 'extraatje' zijn, maar een wezenlijk onderdeel van de sociale infrastructuur. Ze vormen het fundament onder een samenleving waarin mensen zich gezien voelen, kunnen meedoen en elkaar ondersteunen. Ze zijn plekken waar vertrouwen wordt opgebouwd en waar mensen zich met hun buurt of dorp verbonden voelen.

Door hun laagdrempeligheid en lokale verankering zijn ze bij uitstek geschikt om mensen in kwetsbare posities te bereiken – juist ook degenen die elders buiten beeld blijven. Daarnaast sluiten ze nauw aan bij het gemeentelijke streven naar gezondheid in brede zin. Niet alleen door aanbod gericht op bewegen, voeding of ontspanning, maar ook doordat ze bijdragen aan mentale veerkracht, meedoen, zingeving en kwaliteit van leven. Hier wordt beleid voelbaar in de praktijk – en zichtbaar wat werkt.

Investeren in deze plekken is investeren in mensen en gemeenschappen. Sociaal-culturele accommodaties verdienen blijvende aandacht, ondersteuning en betrokkenheid – niet als doel op zich, maar als krachtige schakel in het bouwen aan een sterke sociale basis.

*Speelfestival bij
BSV de Apenkooi*

Wat doen wij als gemeente nu?

De gesprekken hebben ons als gemeente waardevolle inzichten opgeleverd – en we gaan daar actief mee aan de slag. We blijven de doorgaande dialoog voortzetten, maar in een vernieuwde vorm: het gespreksinstrument blijft de basis, terwijl we per bestuur een agenda op maat maken. Zo houden we het gesprek gericht, betekenisvol en efficiënt.

Daarnaast werken we aan een investeringshuisvestingsplan, waarover de nieuwe raad na de verkiezingen een besluit zal nemen. Dit plan moet zorgen voor toekomstbestendige accommodaties die passen bij de lokale behoeften.

Binnen onze organisatie gaan we beter afstemmen tussen afdelingen, duidelijker communiceren richting besturen en actief werken aan ondersteuning die echt aansluit bij de praktijk. We maken de opbrengsten van dit rapport breder bekend, zodat ook collega's van andere beleidsvelden weten wat er speelt en hoe zij kunnen bijdragen aan een sterke sociale basis.

Samen bouwen we niet alleen aan accommodaties, maar aan een samenleving waarin iedereen mee kan doen.

Bijlagen

Overzicht van deelnemende accommodaties en indeling in gebieden

Centrum Wijken

- Buurtcentrum Poortershoes
- Buurtcentrum Stadspark
- De Stroming
- Buurtcentrum Oranjewijk

Indische Buurt/Korreweg/Hoogte

- Nieuwe Floreshuis
- BSV De Hoogte
- BSV DIB

Oosterpark

- BSV Ons Belang
- SV Oosterpark
- Buurtaccommodatie bij Van Houten
- Jongeren centrum Oosterparkwijk (JOP)
- BSV Oosterpoort
- BSV door Eendracht Sterk (DES)
(Oosterpark /Woonschepenhaven)
- Buurt -en speeltuinvereniging F.E.O.

Vinkhuizen/De Held

- Buurtcentrum De Wende
- Vinkhuys (MFC)
- BSV Vinkhuizen Zuid

Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk

- Buurtcentrum Tuinpad
- BSV Paddepoel/De Waterman
- Sonde 2000
- BSV van Ostade
- BSV Selwerd
- De Berk / Stichting Wijkcentrum Selwerd

Hoogkerk/Gravenburg

- Dorpshuis Hoogkerk (incl. jeugd)
- BSV Voor Hoogkerks Jeugd
- BSV Kreukelhof

Lewenborg/R'brug/O'brug/MEER

- Wijkcentrum De Schakel
- Wijkcentrum Het Dok (MFC)
- SV Ruischerbrug
- MFC Engelbert

Beijum/De Hunze

- Buurtcentrum Heerdenhoes
- Buurtcentrum Hunzeborgh
- Noorderhoogebrug, Stichting het Dorpshuis
- Trefpunt

Wijert/Corpus/Helpman

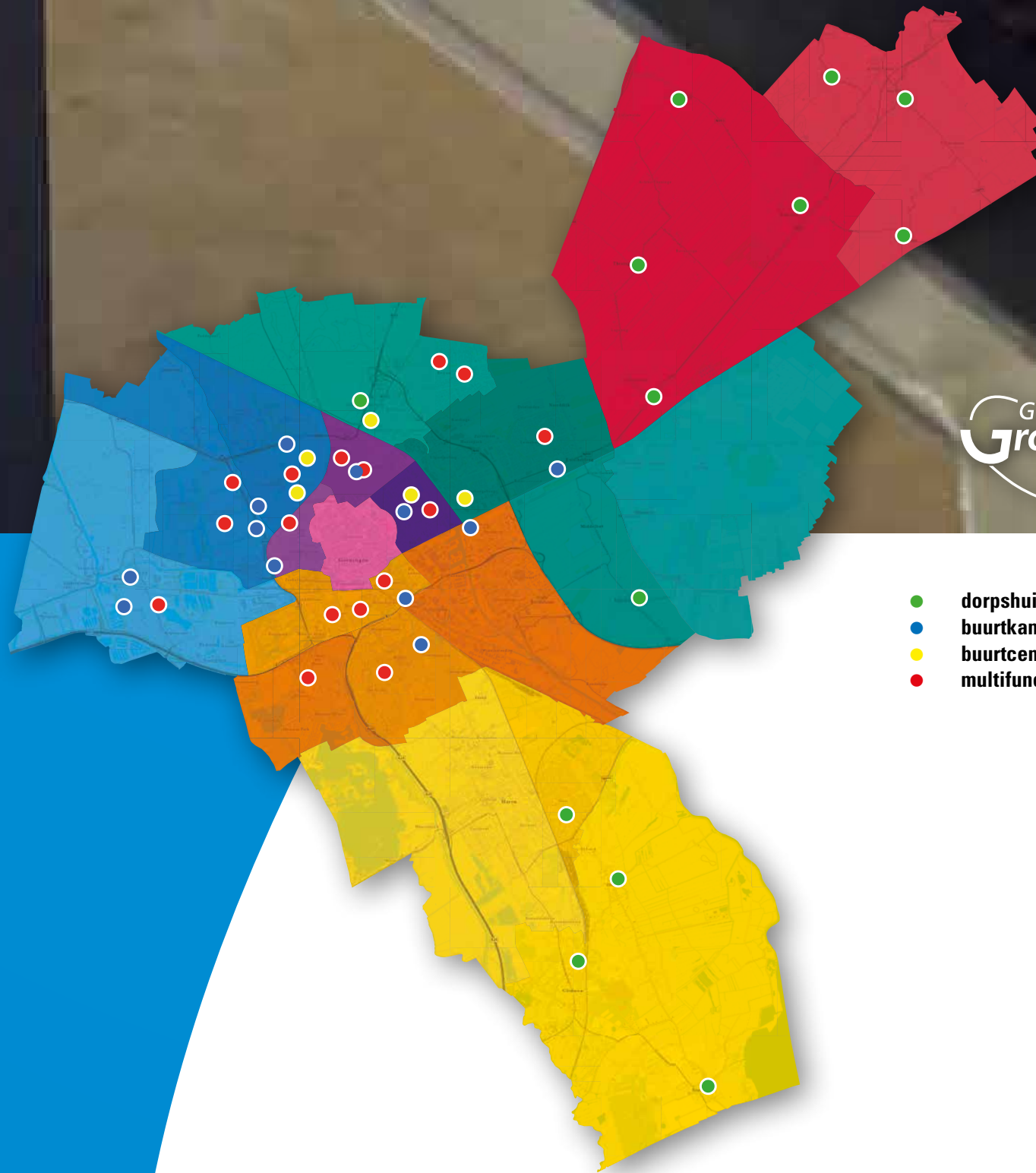
- De Semmelstee (BSV Corpus den Hoorn)
- MFC De Wijert
- BSV Helpman-oost

Ten Boer

- Dorpshuis Lellens proathoeske
- Dorpshuis Sint Annen De Mól'n
- Dorpshuis Woltersum De Bongert
- Dorpshuis Thesinge Trefpunt
- Dorpshuis Ten Post Het Holt
- Dorpshuis Garmerwolde De Leeuw
- Dorpshuis Ten Boer

Haren

- De Mellenhorst Haren
- De Tiehof
- De Hoeksteen in Noordlaren
- De Groenenberg in Glimmen

Gemeente
Groningen

- dorpshuis
- buurtkamer
- buurtcentrum
- multifunctioneel centrum (MFC)

**HET VERSCHIL DAT
EEN PLEK MAAKT**

*“ Als je de dingen niet zou doen,
dan zouden we elkaar een beetje kennen.
Door wat we doen, ”
kennen we elkaar veel beter ”*

De betekenis van sociaal-culturele accommodaties voor de sociale basis